

Přijďte do hor Orlických!

KLUB ČSL TURISTŮ - ŽUPA ORLICKÁ + NÁR. JEDNOTA SEVEROČESKÁ

*Železná Ruda - Lázně - Mladá Boleslav - Mladá Vožice - Jindřichův Hradec - Horní Město -
 Mladá Vožice - Mladá Boleslav - Mladá Vožice - Mladá Vožice - Mladá Vožice - Mladá Vožice -
 Mladá Vožice - Mladá Boleslav - Mladá Vožice - Mladá Vožice - Mladá Vožice - Mladá Vožice -*

1999

Úvod : Nyní se vám dostává do rukou publikace z priznacnym názvem „Dokumentace novodobé historie v severovýchodní části okresu Rychnov nad Kněžnou,,. Tento sborník vznikl v rámci projektu Soukromého reálného gymnázia Přírodní školy „Rychnovsko 99“. Naším cílem bylo co nejdokonaleji zdokumentovat průběh a zlomová období v průběhu 20. století na území severovýchodní části okresu Rychnov nad Kněžnou. Vycházeli jsme ze dvou hlavních pramenů. Prvním ,asi nejdůležitějším byly výpovědi očitých svědků událostí, které se zde za období 1900-1999 udály. Těch jsme se ptali na předem připravené otázky zahrnující snad všechny zlomové události 20. století. Celkem jsme vyslechli asi 45 pamětníků, z toho počtu zde uveřejňujeme výpovědi 31 osob. Tím vyhovujeme přání těch, kteří nechtěli, nebo pro jisté technické závady nemohli být uveřejněny. Jejich výpovědi se částečně objevují v časové přímce, jenž je druhou částí tohoto sborníku.

Druhým pramenem byly různé publikace, příručky, průvodci, mapky, jakožto i kroniky každé obce, které se nacházeli na zkoumaném území. Informace získané z tohoto pramene jsme použili do podrobné časové přímky zahrnující události z období let 1900-1999. Která je, jak už bylo řečeno druhou částí sborníku. Za každou zaznamenanou událostí se objevuje malé číslo. Toto číslo znamená literaturu, ze které bylo čerpáno.

Metodika :

1. pramen - Po příchodu do vesnice (města) jsme se vyptávali po starších osobách (pamětnících). Těm jsme pokládali předem připravené očíslované otázky, na které měli odpovídat. Úplný přehled otázek je v tomto sborníku obsažen. Odpovědi jsme zaznamenávali na list papíru a po dohodě s pamětníkem na diktafon.
2. pramen - Snažili jsme se sehnat co nejvíce publikací a kronik, které hovořili o našem zkoumaném území. Je jen velká škoda, že mnoho částí kronik a dobových materiálů bylo zničeno po 2. světové válce nebo bylo někde nenávratně ztraceno.

Poděkování :

panu Miroslavu Vovsovi za zde nevyjmenovatelnou pomoc
Mgr. Blance Brožové za všestrannou pomoc a konzultace
Mgr. Ivě Mrkvičkové za všestrannou pomoc a konzultace
Mgr. Anežce Koutníkové za všestrannou pomoc
Bc. Pavlovi Jakobemu za čas a techniku
Nadaci Nová Země za zapůjčení automobilu
panu Ondřeji Kaftanovi za pomoc v terénu
Firmě Compo za půjčení automobilu
panu Štefkovi za skenážní práce
Správci fary v Bartošovicích za ubytování a vřelé přijetí
Petru Hudouskovi a jeho choti za ochotnou pomoc
panu Zámečnickovi za pomoc a zapůjčení fotografií
Mgr. Františku Tichému za všestrannou pomoc
Samozřejmě těm dotazovaným bez nich ...

Charakteristika oblasti

Zkoumaná oblast se nachází v severovýchodních Čechách. Jedná se o severovýchodní část okresu Rychnov nad Kněžnou. Oblast vymezují tyto města a obce: Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách, Uhřínov, Kačerov, Kunčina ves, Rampuše, Liberk, Javornice, Pěčín, Rokytnice v Orlických horách a Bartošovice v Orlických horách. Z hlediska vodstva tu nacházíme čtyři hlavní říční koryta. Je to zaprvé řeka Bělá a dále řeky Zdobnice a Říčka. Tyto řeky se stékají ve vesnici Pěčín. Z největších vrcholů můžeme jmenovat například kóty 991 Anenských vrch, 1043 Tetřevce a 1115 největší horu Orlických hor - Velkou Deštnou. Oblast je rozdělena do tří geomorfologických celků. Zasahuje sem Orlické podhůří, hlavní masiv Orlických hor a konečně Orlické záhoří (oblast při řece Divoké Orlici). Všechny tři podoblasti jsou pod správou okresního města Rychnov nad Kněžnou. V první podoblasti se větší centra prakticky nevyskytují. Je to zřejmě dáno poměrnou blízkostí okresního města. Jako menší centra by se daly brát vesnice Pěčín nebo Javornice. V druhé podoblasti se vyskytuje center hned několik je to zejména Rokytnice v Orlických horách a Deštné v Orlických horách, ale i Zdobnice a Říčky. Většinou se jedná o výletní centra, zejména spojená se zimními sporty. Z toho vyplývá, že tato podoblast není příliš průmyslově, ani zemědělsky využívána. V poslední třetí podoblasti, která se nachází u hranic našeho státu s Polskem (před koncem 2. světové války s Německem), jsou centra ve vesnicích Bartošovice v Orlických horách a Kunštátu. Zdrojem obživy je zde zimní turistika, v letních měsících pastevectví. První podoblast jen z části, ale ostatní dvě plnou měrou náležely do pohraničních oblastí s rozšířeným označením Sudety. To hlavně znamenalo, že zde byl vysoký podíl obyvatel tíhnoucí ke germánské kultuře. To se stalo tak jako mnohde jinde, této krajině osudné. Benešovy dekrety zde způsobily praktické vylidnění těchto podoblastí. Ani novousedlíci, dosazení sem po odsunu, nemohli zachránit vše. Spousta domů byla srovnána se zemí. Mnoho obchodů a organizací zcela zaniklo. Vše přecházelo pod správu státu... V 70.-80. a 90. letech zde byly budovány hotely, rekreační střediska, sjezdovky a vše, co je spojené se zimní turistikou. V dnešních dobách se situace začíná pomalu, ale jistě zlepšovat. Začínají fungovat různé organizace pro rozvoj a zkulturnění života v Orlických horách. Jen tak dál. Kéž by takových organizací přibývalo jako hub po dešti.

Nyní je zařazen úplný seznam otázek, na které jsme se dotazovali. Otázky jsou kódovány. Po nich následují úplné výpovědi 31 dotazovaných osob. Jako klíč k jednotlivým odpovědím použijte otázky s příslušným kódováním.

Otázky

Otázky - typ A (pro pamětníky 1. republiky)

- A0. Jak probíhalo obsazování nově zřízených hranic ČSR (jaké byly problémy) ?
- A1. Jak se zde slavily významné svátky (Velikonoce, Vánoce, Silvestr, státní svátky, poutě do kostela, sv. Mikuláš, sv. Štěpán, hromnice, dušičky, sv. Václav, tři králové, sv. Martin, později 1.Máj, VŘSR, MDŽ) ?
- A2. Dodržovaly se zde nějaké zvláštní zvyky nebo tradice (popřípadě zvláštní jídlo) ?
- A3. Jaké byly hlavní způsoby obživy lidí ?
- A4. Odkud se brala voda a čím se topilo ?
- A5. Co se zde pěstovalo za rostliny a chovalo za zvířata ?
- A6. Kde se lidé scházeli ('hospody, KD, centra) ?
- A7. Kde se plodiny skladovaly a kde zpracovávaly ? Kam se odvážely dál ?
- A8. Jak se vám žilo v krizi 30. let, jaké jste měli v této době potíže ?
- A9. Jaké byly pracovní příležitosti (továrny, výroby, práce financované státem) ?
- A10. Jak se nazývaly okolní kopce, lesy, rybníky, pastviny, louky, případně jinak důležité budovy ?
- A11. Byla zde nějaká řemesla ?
- A12. Jak to ve vaší vesnici vypadalo za první republiky, byla tam (hospoda, obecní úřad, kostel, škola (česká, nebo německá), hasičská zbrojnice, mlýn, jiná kulturní centra, popřípadě jinak zajímavé budovy ?
- A13. Jaký byl vztah mezi Čechy a Němci ve vaší obci, byl zde nějaký obchod, nebo jiný kontakt s Polskem ?
- A14. Jak se krajina změnila od období, kde jste tu začal - začala žít ?
- A15. Jak probíhal obyčejný život ve vesnici, kde jste bydlel - bydlela ?
- A16. Kde vedly hlavní cesty ?
- A17. Jaká tu byla dopravní obslužnost ? (autobus, trolejbus, tramvaj, dostavník)
- A18. Kde byly obchody (koloniály, řeznictví, bratrství, trhy)?
- A19. Konala se ve vesnici, kde jste žil (-a) nějaká vystoupení divadel, nebo kapel ?
- A20. Byly zde nějaké rybníky (kde, od kdy do kdy, komu patřily a jaký měly účel) ?
- A21. Kde se nacházela sportovní hřiště, sportoviště, kluziště ?

Otázky typu B (pro pamětníky 1. republiky, náboženské typy)

- B1. Komu je zasvěcen zdejší kostel ? Jsou tomuto patronovi zasvěceny i jiné sakrální budovy ?
- B2. V jakém slohu je vystavěn a jaká je jeho výzdoba ?
- B3. Při jakých příležitostech se zvonilo a do jakého roku ?
- B4. Kdy se konaly mše a kolik lidí na ně chodilo ?
- B5. Byl zde vlastní kněz, jak je to dnes a kolik lidí chodí do kostela ?

B6. Kde všude se nacházely kapličky a křížky (kdo je postavil, kdy byly postavené, jakou měly výzdobu, podobu a zasvěcení, popř. kdy zanikly) ?

Otázky typu C (pro pamětníky 2. světové války)

- C1.** Jak se změnil vztahy mezi Vámi a Němci ve vaší obci po mnichovské smlouvě ?
- C2.** Jak to tu vypadalo při obsazování německou armádou a tvorbě nových hranic ? (kudy vedly, vyskytly se nějaké problémy)
- C3.** Jak probíhalo upevňování moci přichozích Němců ? (kde se ubytovali, pořádali nějaké akce) .
- C4.** Jak se v protektorátu změnil běžný život a postavení normálního člověka, jaké byly v této době hlavní pracovní příležitosti ?
- C5.** Působily zde partyzánské skupiny, kde, jaké, jak se k nim chovalo místní obyvatelstvo ? (co organizovali za sabotáže)
- C6.** Byl(a) jste někdy nasazen(a) na nucené práce v německé říši ?
- C7.** Jak se situace změnila po zavraždění R. Heydricha ?
- C8.** Byl(a) jste svědkem leteckého náletu (kdy, kdo tam bojoval, jak bitva skončila atd.) ?
- C9.** Jak se situace dále měnila po příchodu zpráv, že Německo prohrává ?
- C10.** Zúčastnil(a) jste se opevňovacích prací proti přicházející Rudé armádě ? (jak probíhala, co se vytvořilo)
- C11.** Jak probíhal příchod Rudé armády a co se dělo po něm ? (kde se ubytovaly)
- C12.** Byly v okolí zbudovány nějaké zajatecké tábory ? (jaké bylo jejich zásobování, kolik zajatců tam bydlelo)

Otázky typu D (pro novousedlíky od roku 1945)

- D1.** Jak probíhal odsun sudetských Němců ? (Kde, jaká partyzánská skupina jej provedla, v kolik hodin se tak stalo, jak dlouho mělo německé obyvatelstvo k vystěhování, kdo všechno byl vystěhován, kolik kilogramů svého majetku si mohl každý přenést přes hranice, jaké měl ohlasy mezi Čechy a Němci)
- D2.** Jak vypadalo složení revolučního obecního zastupitelstva (kdo v něm byl, za jakých okolností vzniklo, do kdy pracovalo, co řešilo za problémy) ?
- D3.** Po jejich vysídlení jste ve stavení, které jste zabral(a) našel (a) nějaké písemné dokumenty, nákresy , fotografie ? (Jste ochoten je zapůjčit k okopírování, nebo věnovat St.Ok. archivu)
- D4.** Vzpomínáte si na první léta v novém prostředí, s novými sousedy a můžete nám povědět něco zajímavého o tehdejší obživě, dopravě, správě obce, živelných pohromách aj. ?
- D5.** Kdo před Vámi vlastnil domek, ve kterém bydlíte, jaké byl národnosti ?
- D6.** Bylo ve stavení dříve pozorováno řemeslo (jaké ?), dochovaly se po něm třeba staré nepotřebné nástroje, které by mohly sloužit k dokumentaci historie v Ok. muzeem v Rychnově nad Kněžnou ?
- D7.** Byly v obydlí nalezeny jakékoli náboženské předměty (obrazy, řezby, knihy). Jste ochoten je nechat fotografovat ?
- D8.** Jaké jste si přinesl tradiční zvyky, jídla , zábavy z domova a udržujete je nebo vznikly nové obyčeje ?
- D9.** Vzpomínáte si na vyprávění starších usedlíků, chalupářů, kteří zažili poválečné měsíce s Němci a po jejich odsunu ?

- D10.** Jak se změnila situace po uchopení moci komunistickou stranou v roce 1948, která převzala vládu Československa po dlouhé období .
- D11.** Pamatujete si kolektivizaci, kdo jí prováděl, i na případy mimořádné, kladné i záporné?
- D12.** Jak proběhla výměna měny v 50.-tých letech, jaké měla ohlasy ? (Kde se daly peníze vyměnit a v jakém kurzu ?)
- D13.** Jak proběhla invaze vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 v okolí vaší vesnice ? Kde byli vysazeni a kde ubytováni ?
- D14.** Proběhla nějaká akce v listopadu 1989 v okolí vaší vesnice ?
- D15.** Jaké změny nastaly po tzv. " Sametové revoluci " ?
- D16.** Zasloužil by si někdo za posledních 50 let z vašich spoluobčanů zvláštní pozornost, nebo uznání ? (učitel, farář, starosta)
- D17.** Nevlastníte nějaké materiály, nebo fotografie, dokumentující 20. století v okolí vaší vesnice ? (Byl -a byste ochoten -a umožnit jejich reprodukci)?

použité zkratky : Skupina M - Martin Procházka, Martin Pěkný
Skupina V - Veronika Mikotová, Petr Polák
XN - neví

Starousedlík č.1

okres: Rychnov nad Kněžnou	jméno a příjmení: Anna Dlasková	datum zápisu: 2.6.99
obec: Rokytnice	povolání dříve: šička	zapsal (a) : skupina M
	nyní: důchod	dokumentace: SRGPŠ
věk: 75.let		

A0- NX
A1- NX
B1- NX
D1- NX
D4- vlaky a autobusy
D5- Češi
D8- pořad stejné
D9- s Němci, kteří zůstali jsme dobře vycházeli
D7- žádné nálezy
D11- museli jít do JZD a pak na státní statek
D12- lidi to vzali jak to bylo, ale vadilo to
D13- nikdo to neví, tady byly jejich kasárny
D14- NX
D15- něco lepší, něco horší, lidé se osamostatňovali a spravovalo se
D16- starosta
D17- ne

Starousedlí č.2

okres: Rychnov nad Kněžnou	jméno a příjmení: Josef Bruna	datum zápisu: 2.6.99
obec: Rokytnice	povolání dříve: historik	zapsal (a): skupina M
	nyní: důchod	dokumentace: SRGPŠ
věk: 65.let		

A0- NX
C1- byl klid
C2- NX
C3- NX
C4- NX
C5- NX
C6- ne
C7- vůbec
C8- ne
C9- vůbec
C10- ne
C11- NX
C12- ne
D1- všechno po nich se rozkradlo a zničilo
D2- NX
D3- ne
D4- byla bída
D5- Němci, ti antifašisté

D6- obecní zastupitelstvo
D8- chodilo se do Sokolovny a ta padla
D9- ne
D10- byla tady bída
D11- to bylo vynucené a pak to převzal statek
D12- lidé neměli ani na výměnu
D13- NX
D14- omladina tady blbla
D15- rušily se fabriky
D16- NX

Starousedlík č.3

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Rokytnice

jméno: Zdeněk Morávek
povolání dříve: dělník
nyní: důchodce

datum: 2.6. 99
zapsal: skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 62.let

D12- lidé neměli ani na výměnu

D6- ne
D4- vlak, autobus
D8- ne
D9- ne
D10- ČSM- pro nás to byla dobrá strana
D13- invaze nebyla nic pěkného, byla nespokojenost
D14- ano, ve Vamberku demonstrace
D15- lidé byly nadšeni a nevěděli, co je čeká
D16- asi ne
D17- ne

Starousedlík č.4

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Rokytnice

jméno: Jiří Vojta
povolání dříve: OZS
nyní: důchod

datum: 2.6. 99
zapsal (a): skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 82.let

A0- já sám jsem byl na hranicích v Krkonoších jako voják, byl jsem u hraničářské II. roty NAZDAR a ustupovali jsme do Josefova podél trati. Hranice šla okolo Jaroměře. Poté jsem byl převelen do Plzně. Roku 39. jsem zažil zřízení Protektorátu v Plzni.

A1+A2- nebyl v Rokytnici.

A3- brambory, hlavně brambory.

A4- voda se brala ze studny a topilo se dřevem.

A5- brambory, oves, prasata, krávy, hrách, len.

A6- hospody. Bylo tu 5 hospod a dva hotely.

A7- u nádraží se zpracovávalo obilí a dobytek v Žamberku.

A8- vypukla krize, která postihla Liberecko atd. Lidem se dávali žebračky na jídlo.

A9- nouzové práce, budování opevnění a budování dálnice z Aše.

A10- vše jako teď

A11- sklárna, mlékárna, pila soustruh, plovárna.

A12- obecní úřad, škola německá i česká, hasičská zbrojnice, kostel, hospody, trh

A13- nebylo nepřátelství, ale kontakt s Německem nebyl.

A14-větší zástavby, JZD a statek.
A15-ráno se vstalo a šlo se makat.
A16-všechny cesty vedly stejně.
A17-autobus
A18-3 řeznictví, pekárna, cukrárny
A19-koncerty v městském parku a divadla v sokolovně
A20-rybníky nebyly a když tak jen takové malé
A21-tenisový klub a lyžování
B1-NX
B2-NX
B3-večer klekání
B4-hodně lidí chodilo
B5-ano.Prax se jmenoval
B6-tady nahoře byla kaple sv. Anny
C1-vztahy se strašně zhoršily
C2-zabraly pohraničí a pak všechno,problém byl s nedostatkem mužů
C3-naše armáda byla rozpuštěna a Němci zabrali co se dalo
C4-protectorát byl zlý, když někdo začal v hospodě nadávat tak se všichni přidaly
C5- byl jsem v odboji proti Německu
C6- byl jsem na povinných pracích, dodávalo se jídlo
C7- strašná věc, nesmělo se poslouchat zahraniční rozhlas pod trestem smrti a zabíjelo se za všechno
C8- ne, akorát jsem viděl americké bombardéry jak, letěly na Pardubice
C9- moe ne, každý měl doma mapu a sledoval jak se hýbou německé jednotky i v práci
C10- ne
C11- procházela přes Prahu na Krušné hory a pak na spátek. vše zabírali a pak začali udeřovat partyzáni, ti kradli a zabíjeli
C12- ne
D1- odsouvali se fašisté a to byli staří, ženy, nebo děti, protože muži byli v armádě, s sebou si nemohli vzít skoro nic, zabíjelo se a hodně se kradlo
D2- v revolučním národním výboru byl můj otec a pak ho označili za kolaboranta a nemohl vykonávat funkci, po té dosadili své lidi
D3- nezabral jsem stavení, protože jsme ho pořád vlastnili
D4- tady se střílelo, první vlna vykrádala, druhá chvíli vydržela a až třetí vlna přistěhovalců vydržela
D5- tady ne
D6- ne
D7- nic, domek byl náš
D8- my jsme tu bydleli, takže žádné
D9- ano, od porybného
D10- mě vyhodily z práce proto, že jsem byl proti komunismu a měl jsem pracovat v Kutné Hoře v dole
D11- byl jsem v Kooperativě a oni ji rozpustily a tak jsem šel do hospodářského družstva, statek byl vytvořen z menších hospodářství a JZD, byl změněn okres Žamberk na okres Rychnov nad Kněžnou, lidé chodily přesvědčovat menší zemědělce, aby se připojily ke statku
D12- někomu peníze propadli, nebo neměli ani na výměnu
D13- lidé byli nespokojeni, psali nápisy po zdech a na silnice, Poláci přišli. rozkradli majetek a pak odtáhli
D14- nevím, ale omladina dělala nějaké vylomeniny
D15- vzniklo Občanské fórum a politické strany, bylo to špatné
D16- asi ne
D17- nevlastním nic

Starousedlík č.5

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Rokytnice

jméno: Zdenka Čiháková
povolání dříve: prodavačka a kuchařka
nyní: důchod

datum: 2.6. 99
zapsal: skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 78.let

A0- byli jsme nešťastní, ale když přišel Heydrich tak jsme byli pro Němce čeští psi, přitom měli stejná práva, až když přišel k moci Hitler, tak naše vztahy rozvrátil, když byla česká mobilizace, tak všichni utekli za hranice, roku 1938. nám vypálily chalupu

A1- slavili jsme Jana Husa-lampiónový průvod, zpívaly se jejich písně atd. ., slavil se konec školního roku, byli jsme vychováni k lásce k vlasti

A3- každý měl kousek pole, někteří dostávali zpět své pole dříve zabrané a každý měl krávy, prasata, slepice

A4- topilo se pařezy a kdo byl bohatší, přikoupil si trochu uhlí

A5- krávy, prasata, ovce, pšenice, žito, oves, ječmen, brambory, hrách, len

A6- scházeli jsme se v hospodách

A7- ve stodolách se mlátilo obilí a odváželo se do nedalekého mlýna

A8- nebyla střecha nad hlavou, zima, hlad, žilo se z platu

A9- v zemědělství, jinak se vyráběli škatulky na sirky a takové drobné práce, v Žamberku, v továrnách a obchodech, v zimě na rybníku, kdy se dělal led a ten dodával do pivovarů a řeznictví

A10- u Pana Vojty byl (Psí rybník) a nad vesnicí zakletý kopec

A11- truhlářství, sklárna, soustruh, pila

A12- hasičská zbrojnice, škola německá i česká, obecní úřad, trh, spořitelna

A13- dokud tady nebyl Henlein tak byly vztahy dobré, až potom byly špatné

A14- přistaveny byly skoro všechny domy a je všechny zmodernizováno

A15- každý žil podle možnosti

A16- přibily silnice

A17- vlak, autobus

A19- hrávali se divadla a kapely

A20- takové menší rybníčky a ty patřily k panství

A21- v městském parku a sokolovně

C1- Němci a Češi se nesnášeli

C2- když přišly vojáci tak vykupovali obchody, protože zde měli větší výběr zboží než v Německu

C3- nebyla jsem tady, protože jsem utekla do Žamberka

D1+D2+D3- byla jsem v Praze

D8- byli slavnosti bytí kohouta a kácení i stavění máje

D9- ne

D10- ze začátku se nevědělo nic, až když se zakládala družstva, byli menší zemědělci přesvědčováni, ale násilí nebylo

D11- kolektivizace byla špatná, málo peněz a jídla

D12- někomu peníze propadly a většina neměla ani na výměnu

D13- bylo násilí, psaly se nápisy na zdi a silnice

D14- studenti chodili a přesvědčovali

D15- veliké změny, lidé věděli, že se to stane

D16- ti lidé už nežijí

D17- jedno bych měla a chtěla bych vám ji darovat (popisuje Rokytenské nám.)

Starousedlík č.6 M

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Údolíčko

jméno: Stanislav Červený
povolání dříve: hajný
nyní: důchod

datum: 3.6. 99
zapsal: Martin Procházka
dokumentace: SRGPŠ

věk: 69.let

- D1- první odsun proběhl v roce 1945 a v Uhřínově je ještě okradli
- D2- NX
- D3- nezabíral jsem stavení
- D4- tady to bylo jak v ráji a teď je to zdevastovaná krajina
- D5- autobusy
- D6- Němci
- D7- tehdy ne, ale v horách byly tkalcovské komunity
- D8- ano
- D9- jedlo se chudě, přinesly se nové zvyky
- D10- neznám nikoho, kdo byl ve vládě a neznám situaci
- D11- katastrofa, museli jsme pod výhrůzkami chodit přesvědčovat zemědělce
- D12- vyhnal lidi do jiných okresů
- D13- protestovat se nemohlo a kurs byl 1:5 a 1:50
- D14- Poláci přepadli celnici a pak to šlo ráz na ráz
- D15- vypadalo to svůdně, ale byla to katastrofa
- D16- no nevím, možná starosta
- D17- ne

Starousedlík č.7

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Bartošovice v O.H.

jméno: Josef Stejskal
povolání dříve: statkář, lesník
nyní: důchod

datum: 3.9. 99
zapsal: skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 69.let

- D1- NX
- D4- statek, kde pracovalo cca 100 lidí, lesnictví, žito, oves, ječmen, len, autobus, 2x povodeň
- D5- Češi
- D6- ne
- D7- NX
- D8- normální pouť, ples
- D9- to spíš zanikly
- D10- Taíbrovi a Jeníček
- D11- to už bylo lepší, když jsme přišli
- D13- přijeli sem Poláci a pak odtáhli
- D14- k lepšímu ne
- D16- ne
- D17- ne

Starousedlík č.8

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Bartošovice v O.H.

jméno: Bedřich Taiber
povolání dříve: správa silnic
nyní: důchod

datum: 3.6. 99
zapsal: skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 78.let

A0- byl jsem zde 8.let a pak v sousední vesnici a tam se moc nevědělo

A1- více jak dnes

A2- ne

A3- zemědělství, kováři, bednáři

A4- dřevo

A5- krávy, prasata, len, brambory

A6- málo, v hospodě

A7- tírna, mlékárna

A8- NX

A9- u řemeslníků a v hospodářství

A10-NX

A11-řemesla souvisela s hospodářstvím

A12-obecní úřad, škola, hasičská zbrojnice

A13-dobré vztahy

A14-nic

A15-hlavně starosti

A16-jako teď

A17-autobus

A18-tři obchody s potravinami

A19-ne

A20-takové malé rybníčky

A21-nebylo

C1-nevím jak to říct

C2-tady Němci nebyli

C3-převzali vše přes občany

C4-tady nebyl protektorát

C5-ne, nazývali se partyzány, ale nebyli to partyzáni

C6-bylo tady více lidí, to ano

C7-vůbec

C8-ne

C9-nijak

C10-ne

C11-ubytovali se na louce u řeky

C12-ne

D1- posádka armády je ihned vystěhovala

D2-nebylo

D3-ne

D6-ne

D10-byly nové problémy

D11-tady byl státní statek,někteří lidé byly rádi, že je statek vůbec vzal

D12-pěkný obraz

D13-tady nás obsadili naši milý sousedi

D14-ne

D15-každý se rozhodl, jak sám uznal za vhodné, jinak se nic moc nezměnilo

D16-no radši nic

D17-ne

Starousedlík č. 9

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Vrchní Orlice

jméno: Mikuláš Vojtek
povolání dříve: rolník
nyní: důchod

Datum zápisu: 4.6.99
zapsal: skupina M
Dokumentace: SRGPŠ

věk: 62 let

C1- NX

D4- nebylo to špatné, jezdil autobus

D5- Němci

D6- nebylo

D7- ne

D8- náboženství, chleba

D9- tady nikdo nebyl

D10- násilí, vykořisťování

D11- násilí, tak to probíhalo

D12- tragicky

D13- tragicky

D14- ne

D15- všelijaké

D16- to ano, z Bartošovic

D17- ne

Starousedlík č.10

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Kunštát

jméno: Jaroslav Horký
povolání dříve: státní zaměstnanec
nyní: důchod

datum zápisu: 4.6.99
zapsal: skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 88 let

D1- ve 46tém byl odsun Němců a ten proběhl bez incidentů, byli odvázeni v nákladních autech,

D2 - správní komise prováděla odsun a částečně Národní výbor,

D4 - nebyla doprava až v 74-tém byl autobus, obchody nebyly a jídlo vozili 1x týdně traktorem, v zimě se chodilo 20km pro kus žvance,

D5 - Němec,

D6 - kovářství a truhlářství,

D7 - ne,

D8 - byly stejné zvyky,

D9 - ne

D10 - založili v 48mém roce komunistickou stranu a to nečinili dobře,

D11 - všechno tady zůstalo a rozkradlo se to, nebo se to zničilo, bylo družstvo, které pěstovalo obilí,

D12- výměna proběhla v klidu, kurs byl 1:5 a 1:50, kdo měl peníze v záločně tak 1:5 a kdo doma tak 1:50

D13- tady nebyla moc velká činnost, Poláci šli do Rokytnice a Rychnova, ale lidé otočili ukazatele, tak dojeli až sem a pak to otočili a vrátili se

Starousedlík č.11

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Pěčín

jméno: Marešová
povolání dříve: zemědělství
nyní: důchod

datum zápisu: 7.6.99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 72 let

C3- ze začátku to nebylo zlé

C4- bylo mnoho pracovních příležitostí a život se moc nezměnil
 C5- v Žamberku a v Kunvaldě a pomáhali jim
 C6- ne nebyli zde lidé
 C7- tady se nic nedělo
 C8- ne
 C9- to lidé uvítali
 C10- ne
 C11- tady se nic nedělo, projížděly tady, ale to je všechno
 C12- ne
 D1- tady nebyli Němci
 D4- živelné pohromy nebyly a jezdil vlak s autobusem
 D5- můj otec
 D10- moc ne až v 50.
 D11- chodily přesvědčovat
 D12- měnily 1:50 a 1:5. kdo neměl peníze tak mu to nevadilo, ale bohatým ano
 D13- nic strašného
 D14- NX
 D15- nic se nezměnilo
 D16- ti lidé, kteří by si to zasloužili tak už nežijí
 D17- ne

Starousedlík č.12

okres: Rychnov nad Kněžnou
 obec: Javornice

jméno: Josef Petr
 povolání dříve: zemědělec
 nyní: důchod

datum: 7.6.99
 zapsal: Skupina M
 dokumentace: SRGPS

věk: 69 let

C1- byly napjaté vztahy a velice špatné
 C2- hranice byly asi 1km odsud, všechno obyvatelstvo bylo šokováno
 C3- tady se to moc neprojevovalo, nebylo tu Gestapo
 C4- pracovní příležitosti byly stejné, ale postavení člověka se zhoršilo
 C5- ne
 C6- ano spousta lidí např. Pavel Bohouš
 C7- nic moc se nesmělo, lidé se báli, ale když se někdo rozjel, tak se všichni ostatní přidali
 C8- ne
 C9- obyvatelé byli nadšeni
 C10- ne
 C11- tady jen prošly menší skupiny vojáků, ale byly zde ubytovány
 C12- v Přímě byl zajatecký tábor
 D1- tady nebyl odsun
 D2- Josef Zahradník, přesně nevím
 D3- tady se nic najít nedalo, protože tu Němci nebyly
 D4- potravin málo, jezdil autobus, byla bída
 D10- nebylo to pěkné
 D11- dobrovolně do toho nešel nikdo, když se to uklidnilo tak to nebylo zas tak zlé
 D12- bída obrovského rozměru. někteří lidé si na výměnu museli ještě vypůjčit
 D13- tady se ze začátku o tom vůbec nevědělo
 D14- Občanské forum
 D15- zhoršilo se to všechno
 D16- ne
 D17- ne

Starousedlík č. 13

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Jaroslav

jméno: Erfrida Rohová
povolání dříve: šička
nyní: důchod

datum: 8.6.99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 67 let

- C1- žily jsme si ne moc dobře
- C2- na Hlásce byli Němci, ale tady ne
- C3- NX
- C4- NX
- D1- tady Němci nebyli ,tak že se tu nic nedělo
- D2- NX
- D4- po válce autobus a práce - zemědělství
- D10- akorát založily družstvo
- D11- NX
- D12- nějaké peníze 1:5 a zbytek 1:50
- D13- zastihly nás cestou do práce
- D14- NX
- D15- žádné změny
- D16- ti lidé již zemřeli

Starousedlík č. 14

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Jaroslav

jméno: Karla Joudlová
povolání dříve: zemědělec
nyní: důchod

datum: 8.6.99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 74 let

- C1- tady Němci nebyli
- D3- sem se přistěhoval Němec, který si tento barák vysloužil v Německu
- D4- všelijaké- jídelní lístky-- nebylo jídlo
- D5- Němec
- D6- ne, tady bylo hospodářství
- D7- nějaký obrázek a křížek
- D8- jídlo bylo podle toho, co se sehnalo a maso bylo jen v neděli a ve svátek
- D9- NX
- D10- moc se to změnilo, každý musel pracovat
- D11- nebyla kriminalita a práce bylo dost, z donucení lidé chodili přesvědčovat, ale lidé se nechtěli připojit ke statkům
- D12- špatné ohlasy
- D13- nic moc nevím, tady to nebylo
- D14- ne
- D15- je to špatné a zdražuje se
- D16- ne

Starousedlík č. 15

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Říčky

jméno: Marie Chudá
povolání dříve: zemědělství
nyní: zemědělství

datum: 9.6. 99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 55 let

D4- sousedé velmi dobří, škola výborná, lidské vztahy byly lepší, zakládal se statek a těžba dřeva, jezdil autobus a v 62. byla velká průtrž mračen

D5- Němci

D6- ne

D8- byly stejné

D9- ano, žilo se těžko, podle vyprávění se to těžko vykládá

D10- jako když se uchopí aristokracie, byla špatná vláda

D11- tady se to neprojevovalo, až když se zrušilo družstvo nastoupily státní statky

D13- byl to šok, tady se to přímo nedotklo, ale vztahy se po skončení začaly rovnat

D15- ubyly pracovní příležitosti, menší práce se zhoršily a zanikly, že by revoluce přinesla něco dobrého, tak to ne

D16- ne

D17- ne

Starousedlík č. 16

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Orlické záhoří

jméno: Marie Siková
povolání dříve: hospodářství
nyní: důchod

datum: 10.6. 99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGP

věk: 80 let

A0- tady byli Němci a bylo to obsazeno finančníky

A1- 28. října, Velikonoce, Vánoce

A2- ne

A3- dřevo, sklárna

A4- voda se brala z potoka a topilo se dřevem a později uhlím

A5- oves, ječmen, len, brambory

A6- v hospodě při Mikuláši se hrálo divadlo

A7- do Rokytnice a do Hlázky.

A8- to se žilo

A9- v lesích, zemědělství, sklárny

A10- stejné

A11- ševci, krejčí, řezníci, cukráři

A12- škola, hospoda, kostel, obchody, obecní úřad

A13- tady ne

A14- bylo tu více domů a lidí

A15- do obchodů a pak na pole

A16- stejné

A17- autobus

A19- byly zde kapely, kolotoče, i stánky a teď tu je mrtvo

A20- jen ty malinké

A21- ne
C1- úplně normální
C2- obsadili to finančníci a policisté
C3- vycházeli s námi dobře
C4- já nevím
C5- ne, nebyly
C6- ne
C7- tady vůbec
C8- ne
C9- no moc se to tu nezměnilo
C10- ne, akorát tu projely
C11- ne
D1- tam to bylo smutné
D2- vojáci, finančníci
D3- ne
D4- doprava se hodně změnila
D8- ne

Starousedlík č.17

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Deštné v O.H.

jméno: Anna Fisherová
povolání dříve: kuchařka
nyní: důchod

datum: 11.6. 99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 67 let

D8- normální, kyselo z Krkonoš, Houbovec, Chlupáče a slavily se Dušičky
D9- z Krkonoš nás vyhnali a bydlely jsme v chlívku v Horní Brané a až pak jsme se dostali sem
D10- dělníkům pomohl, byl pořádek a teď se všechno rozkradlo
D11- bylo družstvo
D12- neměli jsme ani na výměnu, museli jsme si vypůjčit
D13- s tím se nesouhlasilo, byla to velká lumpárna
D14- ne
D15- vesnici úplně vykradli, úplně
D16- každý kdo tu bydlí, vše je dražší a těžko se žije

Starousedlík č.18

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Deštné v O.H.

jméno: Hartman
povolání dříve: lesák
nyní: důchod

datum: 11.6. 99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: 72 let

A2- ne
A3- mléko, máslo, brambory, chléb
A4- voda se brala ze studny a topilo se dřevem
A6- zábavy, poutě, hospody, posvícení
A7- doma to spotřebovali
A8- NX

A9- zemědělství, lesy, tkalcovny, sklárny, pila
 A10- stejně, akorát názvy byly v Němčině
 A11- švec, lesník, tkadlec, sklář, cukrář, řezník, hospodský, obchodník, zemědělec
 A12- kostel, obecní úřad, řeznictví, pekařství, menší hospodářství
 A13- stav byl kladný, chodily jsme spolu s Němci do hospody, atd.
 A14- akorát zemědělství, krajina ne
 A15- lidé drželi po hromadě
 A16- tam, kde vedou teď
 A17- koně
 A18- pekař byl na náměstí a mlékárna za městem
 A19- ne
 A20- malé rybníčky, které patřily majitelům domů
 A21- nebyly
 C1- lidé se tu měli rádi pořádku i přes okolní nešvary
 C2- to je těžké vysvětlit
 C3- do toho je těžké mluvit
 C4- nezměnilo se to
 C5- ne
 C6- tady se nic nedělo
 D1- já tu nebyl
 D10- vůbec se to nezměnilo,
 D11 - tady byly státní statky, tady se to nedotýkalo,
 D12 - nevím, jak to tu probíhalo, byl jsem u PTP,
 D13 - tady se to neprojevovalo,
 D14 - ne,
 D15 - teď se to nelíbí, ale nedá se nic dělat,

Starousedlík č. 19

okres: Rychnov nad Kněžnou
 obec: Uhřetov

jméno: Irena Hlaváčková
 povolání dříve: zemědělství
 nyní: důchod

datum: 12.6. 99
 zapsal: Skupina M
 dokumentace: SRGPS

věk: 55 let

D8- Velikonoce, 14 dní před Velikonocemi chodí na koledu holky, v neděli se chodí do kostela a koná se pouť na sv. Vavřince
 D9- starousedlíci neradi vyprávějí, Němce odváželi do Králíků
 D10- tady kolektivizace jenom prospěla, žilo se dobře
 D11- mě se to nedotýkalo
 D12- měli jsme akorát na výměnu
 D13- radši nic, v noci letadla vozily tanky, atd. , my jsme mysleli, že to je na pomoc
 D14- ne
 D15- velké, zvlášť pro dělníky to bylo špatné, 60 lidí bylo zaměstnáno ve zdejším družstvu a teď je 20 těžce zaměstnaných, zrušila se školka, jídelna i hospoda a teď je tu jeden špatně zásobovaný obchod
 D16- chtěla bych poděkovat paní prodavačce, v obchodě je sice drahé, ale má vždy úsměv na tváři a obchod je v pořádku a bývalému panu pošťákovi za to, že noviny byly vždy ve čtvrtek na 12 ve schránce
 D17- ne

Starousedlík č. 20

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Uhřetín

jméno: nesděleno
povolání dříve: nesděleno
nyní: důchod

datum: 12.6. 99
zapsal: Skupina M
dokumentace: SRGPŠ

věk: nesdělen

A0- 10. května 1945 to provedla naše armáda

A1- bylo to 1500 obyvatel, velké poutě byly, veselky, posvícení, stánky atd...

A2- jako normálně

A3- zemědělství, pila, lesy, strojírna, slévárny

A4- voda z vodovodu a dřevo z lesa

A5- len, oves, pšenice, ječmen, brambory, krávy

A7- obiloviny se zpracovával většinou doma, len v tihlích v Hlásce

A8- tady se ta krize tolik nedotkla, protože tu nebylo hospodářství

A9- ty jsme už vyjmenoval, zemědělství, švec, cukrář, hospodský

A10- stejné

A11- malý soukromníci: kovář, kolář, řezník atd.

A12- škola, hospody, obecní úřad, kostel, hasičská zbrojnice, mlýn

A13- tady ne, ale ve větších městech ano

A14- postavily se bytovky a hospody se zrušily a zemědělský podnik

A15- v zemědělství většina - asi 90%

A16- stejné

A17- od roku 60. autobus

A18- hospody a dva koloniály byly v centru

A19- kapela

A20- rybníky u Kačerova

A21- nebyly

C1- nezměnily se

C2- NX

C3- život probíhal normálně, neprobíhalo žádné zatýkáni

C4- v podstatě se nezměnil, to spíše ve větších městech

C5- nepůsobily

C6- byl jsem dva roky v dolech

C7- moc se nezměnila

C8- žádné nálety

C9- lidi byli rádi

C10- ne

C11- tady jenom prošli

C12- zajatecké tábory nebyly, ale ubytovací tábory ano, jeden byl tady pod kopcem

D1- 46. to prováděli četníci, dohlíželi na pořádek atd., max. 50kg si mohli vzít, byli odváženi do tábora Králíky

D2- správní komise

D3- byl jsem postaven v roce 1955.

D11- tady nebyla kolektivizace, byl zde státní statek

D12- tady nebyly odpory proti, ale nelíbilo se to

D13- byly proti sepsány petice, protože lidé nechtěli takovéto provedení

D14- ne

D15- státní statek se rozpadl a byla to hrůza

D16- farář, starosta, učitel

D17- ne

Starousedlík č. 21

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Rokytnice v O.H.

jméno: Kožich Jindřich
povolání dříve: technik

datum: 13.6.99
zapsal: Skupina V
dokumentace: SRGPŠ

věk: 70 let

- A1- 26.7.- Sv. Anna, MDŽ- N
- A3- zemědělství, tkalcovství
- A4- vodárna- kašna, dřevo
- A5- len, hovězí dobytek, koně
- A6- kostely
- A7- opracování na místě
- A10- německé názvy
- A11- dřevařství, tkalcovství
- A12- hospody, vinárny, hasičské zbrojnice, škola německá i česká
- A13- oba jazyky se používaly
- A17- autobus Praha - Brno
- A18- mlékárna, české i německé
- A19- kapely
- A20- ano, čistička
- A21- tenisové kurty, fotbalové hřiště
- B2- románský, Anenský sál předků, zámek
- B3- 2x3 zvony
- B4- všichni
- B5- vlastní mnich. nyní dost lidí
- B6- bylo jich hodně, kameníci, nyní jsou jinde
- C1- Němce odstěhovali
- C2- potyčky- Bartošovice (přepadnutí celnice)
- C3- policie
- C5- N
- C6- já ne, asi ano
- C7- domácí prohlídky
- C8- ne
- C9- kasárny, němečtí vojáci nechali boje a zavřeli se v nich
- D12- N
- D13- byli tu Poláci
- D14- byly tu změny, nevím přesně
- D15- k lepšímu
- D16- Kristem- forman, opravy kostela, kaple, knihovna, orchestr, pohledy na vojáky- vozili léky a potřebné věci
- D17- nemám

Starousedlík č.22

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Bartošovice

jméno: neuvedeno
povolání dříve: neuvedeno
nyní: neuvedeno

datum: 15.6.99
zapsal: Skupina V
dokumentace: SRGPŠ

věk: neuveden

- D1- 30kg
- D2- v čele komisař, první NV r. 1936, jinak nevím
- D3- ne (několik fotografií, ale zabaveny STB)
- D4- povodeň- únor 1947

D5- Němci, Čechů 4 rodiny
D8- žádné jedli brambory s tvarohem nebo maso
D9- ne
D11- 51 rok- státní statek
D12- kurz 1 ku 5 - 1 ku 50
D13 - Poláci pouze projeli do Rokytnice
D14 - ne

Starousedlíci č. 23

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Bartošovice

jméno: Zámečník Petr
povolání dříve: kovář
nyní: truhlář

datum: 10. Června 1999
zapsal: skupina V
dokumentace: SRGPS

věk: 40 let

A0 - vesnice nebyly obsazeny
A1 - i osvobození , 1. Republiku , J.A. Komenský, narozeniny Masaryka, vánoce, 28. Října
A3 - před válkou drobné hospodaření a řemesla, hlavně dřevo, kovářství, lyžařství, přes zimu výroba šindelů, košů, keramiky, pronájem pokojů
A4 - topení v peci, později kamna na dřevo, černé kuchyně - otevřený oheň, pece na chléb a svůj pramen vody
A5 - len, brambory, málo obilí, ovce, krávy, koně, králíci
A6 - Mačatova hospoda, hotel Richer, pěvecký spolek, sportovní, lyžařský, katolický, ovocnářský, včelařský a hasičský
A7 - pazderny, zpracování ručně, na místě spřádali
A8 - přežili celkem ve zdraví, padaly fabriky
A9 - 1910 bída, nouzové silnice kolem Bartošovic, Pěčina a Rokytnice, 1936 na pevnostech
A10 - hodně, Měnojov - Mariental, údolí podle řeky - Mariánské údolí, kolem Neratovce - slunečná strana, lázně na Kurevně, kopce byly zničené
A12 - četnická stanice, pošta, telefon, telegraf, celní úřad, autodoprava, pekařství, sklad piva, soustružnictví, mlýny, benzinová pumpa
A13- různé šarvátky
A15 - práce, chodili do kostela, v sobotu tancovačky a spolky
A16 - Neratov, Kunštát, Bedřichovka, Orlické záhoří, Mladkov, Letohrad, Klášterec, Žamberk a Rokytnice
A17- autobusy, poštovní auta
A19 - ano
A20 - ne
A21 - sportoviště - Slovanský můstek , sjezdovka 4 km - lyžařské závody, školní hřiště
C2 - za Rokytnici, s příchodem Němců vystěhovat
C3 - vojenské tábory - po lesích dřevěné domky, Hadinec, Kinderline - Hitlerova mládež
C4 - moc ne - odevzdávali část úrody pro vojsko,
C5 -ne
C6 - ne
C7 - ani ne, měli to pod kontrolou
C8 - ne
C9 - vojáci šli do zajetí
C11 - Rudá armáda (10. 5. 1945, sestřelili střechu rakovského kostela, který se potom zřítíl), zapalovaly se neobydlené domy, početná řecká komunita a Rómové
D1 - většina lidí odsunuta, s sebou 4 až 6 kg majetku, Češi nadšení, že Němci odcházejí
D2 - revoluční národní výbor - odsun Němců
D3 - jeden dopis - žádost o vystěhování do Německa

D4 - správa - RNV - později Místní národní výbor
D8 - divadlo - dům už nestojí, hasičský sbor od roku 1892, kino zrušeno 1992 pro nezájem
D9 - spíše (drby)
D10 - stejné, po roce 1948 bylo výrazně vidět komunisty
D11 - nebyl - později státní statek
D13 - 1968 - projely tanky přes hraniční most

Starousedlík č. 24

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Javornice

jméno: Baier
povolání dříve: v zemědělství
nyní: důchodce

datum: 16.6.99
zapsal: Skupina V

věk: 80 let

D1- komisař- správní komise pohraničí, někteří se odstěhovali do vnitrozemí (Češi - málo), k moci nastupuje dělnická třída, dělníci brali velké nájemy, ale domy neopravovali, takže podle vyhlášky měl být dům přidělen někomu, kdo se o něj bude starat
D3- památná kniha je uložena v okresním archivu v Rychnově (obecní úřad zrušen v roce 1955), zalesnění pozemků - ing. Šiška je chtěl odlesnit, ale byl tu odpor lesní správy a policie, dělnická třída- vše pro mládež
D4- v dopravě byl chaos, v roce 1955 byl zrušen okres Žamberk, protože tu v té době byla dělána bezprašná vozovka
D5- Němci- po nich byl domek spíše zbouraný, státní statek chtěli zbourat a domky se prodávali za 800,- až 1200.- chtěli dát obce dohromady, ale lidé se báli, že se Němci vrátí
D9- ne
D11- národní výbor- výstavba tří velkých objektů pro postižené děti, ale nebyl zájem
D12- výměna probíhala v Rokytnici
D13- nedělo se nic

Starousedlík č. 25

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Javornice

jméno: Zahradníková Ludmila
povolání dříve: zemědělství
nyní: důchodce

datum: 14. Června 1999
zapsal: skupina V

Věk: 87 let

A0 - problémy nebyly
A1 - všechny možné, byly tu poutě v neděli
A2 - udržování zvyků
A3 - skromné jídlo, polévky s chlebem
A4 - studny, dřevo a uhlí
A5 - rostliny - brambory, zvířata - krávy, koně
A6 - slavnosti v soukromém hostinci, katolický, ovocnářský, včelařský a hasičský
A7 - sklady , mlýny, doma pro svou potřebu - dodávku
A8 - všude to bylo stejné
A9 - silnice financovaná státem
A10 - pastviny
A11 - sedlář, kovář, švec, truhlář, kominík, kolář
A12 - mlýn u Duklů a pět hospod

A13 - v pohodě
 A14 - velké převraty k horšímu, scelení půd - stavby
 A15 - práce, šetření, nebyly výlety, práce i v sobotu a v neděli, žádné moře, lázně
 A16 - Rychnov, - Žamberk, Rokytnice - městečko, byly jen hlavní spoje
 A17- ne, chodilo se pěšky až do Rychnova
 A18 - trhy ne, v domě soukromníků byly obchody - např. u Bártů
 A19 - hospoda U Španělů -bál, tancovačky
 A20 - Ivoňské jezero
 A21 - nebyly - nebyl čas
 B1 - svatý Jiří, Ruchova kaplička
 B2 - renesance, normální výzdoba - hezký nově opravený, ale byl už vykradený, sochy byly převezeny kvůli krádežím
 B3 - klekání ráno i večer
 B4 - hodně - plný kostel, každou neděli a v květnu májové mše
 B5 - kněz - vlastní, teď dojíždí z Rychnova
 B6 - vykrádali kostely
 C1 - sousedské vztahy (Čech - Němec), smíšené rodiny
 C2 - po válce zastřelen jeden člověk, vesnice obklíčena za okupace v roce 1945
 C3 - jen projeli, v Žamberku byly kasárny, povinné prohlídky domů
 C4 - zemědělství, rekvizice obilí - správně nahlášený stav dobytka, kontroly
 C5 -nebyly tu
 C6 - hromada
 C7 - nic moc - byl strach
 C8 - ne - spadlo tu letadlo
 C9 - tajné rádio
 C10 - zúžené silnice
 C11 - nadšení - vdolky vojákům , spali po domech, lidé dostali peníze
 C12 - ne
 D1 - nebyli tu - vystěhování
 D2 - nevím

Starousedlík č. 26

okres: Rychnov nad Kněžnou
 obec: Liberk

jméno: Vladislav Bén
 povolání dříve: autotechnik
 nyní: důchodce

datum: 16.6.99
 zapsal: Skupina V

věk: 75 let

A0- dvakrát obsazováno
 A1- Vánoce, Velikonoce, petrská a pavelská pouť, 1. Máj.
 A2 - ne
 A3 - zemědělství
 A4 - dřevo, každý měl studnu
 A5 - koně, krávy, prasata, bezzemci - kozy, králíky, slepice
 A6 - tři hospody
 A7 - soukromí zemědělci - své stodoly a sýpky, do výkupu - družstvo v Rychnově
 A8 - málo práce
 A9 - ne
 A11 - truhláři, sedláři, ševci
 A12 - hospody, pila, statky, tkalcovna, 2 školy, zbrojnice, 2 mlýny, kostel
 A13 - smíšená manželství
 A14 - moc se nezměnilo
 A15 - obyčejně

A16 - tak, jako teď
 A17 - žádné
 A18 - řezník, 3 obchody, 3 hospody na návsi
 A19 - divadla - hlavně před válkou
 A20 - ne
 A21 - ne
 B1 - Petr a Pavel
 B2 - nevím
 B3 - za války - pak zvon ukradli, sochař Prokop - sochy pro kostel
 B4 - v neděli - hlavní mše - před válkou - každé ráno střídavě česká a německá
 B5 - skoro nikdo
 B6 - kostel
 C1 - moc se to nelíbilo
 C2 - problémy, 5 týdnů v Říši, většinou Češi - proto posunutí hranic
 C4 - zemědělství
 C5 - ne
 C6 - Stejskal - hodně lidí, zákopy (ročníky 1924 - 5), v Německu ročníky 1921 - 2
 C7 - ne
 C8 - ne
 C9 - nic se nezměnilo, 30. 5. Odjeli Němci
 C10 - ne v Javornici - zákopy
 C11 - nebyli, 4 Rusové
 C12 - ne
 D1 - málo Němců, Hofmann - obchod, velitel SA - zavřen, při odsunu jen 40kg majetku
 D2 - starosta, akční výbor, Stejskal 8.5. pod Hláskou zastřelen SS
 D3 - nevím
 D4 - pracovali v zemědělství
 D10 - moc se nezměnilo, komunisté
 D11 - Míra - zemřel - děti a žena - vystěhovali na poštu, statek a hospodu zabrali
 D12 - 500.- Kč, jeden ku pěti přes jeden ku padesáti - na poštách
 D13 - nebyla, byla v Kameničné, v Rokytnici - Rusové
 D14 - ne
 D15 - žádné
 D16 - ne
 D17 - ne

Starousedlík č. 27

okres: Rychnov nad Kněžnou
 obec: Liberk

jméno: Stejskal
 povolání dříve: dělník
 nyní: důchodce

datum: 16.6.99
 zapsal: Skupina V
 dokumentace: SRGŠP

věk: 76 let

A0- koncem září, říjen 1938 - bez problémů
 A1- 29. Června - pout'
 A2 - ne
 A3 - zemědělství, řemesla
 A4 - dřevo, svá studnu, vodovod teprve 10 let
 A5 - brambory, seno, hovězí dobytek, kozy atd.
 A6 - tři hospody, nyní jen jedna
 A7 - stodola, do Rychnova na prodej
 A8 - bída, dluhy, dělníci do Rychnova
 A9 - tkalcovna, strojírna

A10 - např. podle pražského Vyšehradu
 A11 - krejčí, kolář, kovář, obuvník atd.
 A12 - starosta, kostel sv. Petra a Pavla, česká a německá škola, hasiči, pila, mlýn
 A13 - několik Němců - vycházeli spolu
 A14 - malé pozemky, teď velké plochy
 A15 - obyčejně
 A16 - jako dnes ale polní cesty
 A17 - 1x za týden - autobus do Rychnova
 A18 - 3 obchody
 A19 - ochotnická divadla
 A20 - malý rybník - obecní, požární nádrž
 A21 - hřiště Na hradě
 B1 - sv. Petr a Pavel
 B2 - z roku 1690
 B3 - nevím
 B4 - hodně i Němci z hor
 B5 - teď tak 30 lidí, dříve i vlastní kněz a fara
 B6 - nevím, sochař Prokop asi před 100 lety
 C1 - Němci odsunuti
 C2 - protektorátní hranice
 C4 - z Rychnova
 C5 - ne
 C6 - ano asi 3x
 C12 - ne
 D1 - vystěhovali do Hradce
 D2 - komunisté
 D3 - ne
 D10 - nic zvláštního, někdo vystěhován
 D11 - okres a sekretariáty
 D12 - jeden ku pěti přes jeden ku padesáti
 D13 - nic (Poláci)
 D14 - ne
 D15 - nic
 D16 - ne

Starousedlík č. 28

okres: Rychnov nad Kněžnou
 obec: Říčky

jméno: Václav Boženský
 povolání dříve: lesník
 nyní: důchodce

datum: 18.6.99
 zapsal: Skupina V
 dokumentace: SRGŠP

věk: neuveden

D12 - státní statek - vedení v Rokytnici
 D13 - generál Klapálek - jeho rodina zde má chalupu
 D14 - ne
 D15 - bourá se to tu, státní statek taky, lidé bez práce, hrabě Kolovrat - pila, nejezdí autobus - lidé nemohou do práce, lidé hlavně na podpoře, nejsou pracovní příležitosti

Starousedlík č. 29

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: neuvedena

jméno: neuvedeno
povolání dříve: neuvedeno
nyní: důchodce

datum: 18.6.99
zapsal: Skupina V
dokumentace: SRGŠP

věk: neuveden

D1 - nevím
D2 - starosta
D3 - byly obrázky
D4 - nevím
D5 - v chalupě, pásli dobytek, vše ručně, později přístroje, pak stěhování do bytu
D6 - ne, vše vybrané
D8 - sušili nudle, pekli chléb
D9 - nevím
D10 - nevím

Starousedlík č. 30

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Nová Ves

jméno: Zdeněk Brouček
povolání dříve: řidič
nyní: důchodce

datum: 19.6.99
zapsal: Skupina V
dokumentace: SRGŠP

věk: 70 let

D1 - nic, část do roku 1946, smíšená manželství - ti zůstali
D2 - nevím
D3 - nevím, co bylo německé bylo špatné
D4 - pod Neratov, samota - několik příslušníků finanční stráže
D5 - zbouráno. dva mlýny, truhlárna, kovárna
D8 - nepřinesli, vše se změnilo
D9 - „zamávali s tím „
D10 - nebyla tu kolektivizace - pole byla zalesněna
D12 - nebyl jsem tu na vojně
D13 - byl jsem v Hradci - nevím
D14 - nevím, ale do dnes tu např. nemáme televizi
D15 - nevím
D16 - nevím

Starousedlík č. 31

okres: Rychnov nad Kněžnou
obec: Deštné v Orlických horách

jméno: Hlaváček Jan
povolání dříve: cukrář
nyní: důchodce

datum: 19.6.99
zapsal: Skupina V
dokumentace: SRGŠP

věk: 80 let

A1- týdně, poutě, schůzky lidí na Potštejně
A2 - odhalovány pomníky ve 40tém roce
A3 - práce v lese, tkalcovny, pily
A4 - studánky, topilo se dřevem, nyní je zde vodovod

- A5 - koně, rostliny nic moc
A7 - len, se zeleninou sem jezdil pan Smrček z Dobrušky
A8 - ve 38mém roce vojáci narukovali - Henlein - přemlouval lidi k Hitlerovi
A10 - lom Špičák - kdysi sopka
A12 - hospoda Panorama, Líza, hotel Praha a Panorama, obecní úřad, kostel, česká škola, hasičská zbrojnice, mlýny - jeden z nich vyhořel a teď je v něm ubytovna pro děti
A17 - lepší než dnes
A18 - obchůdky, 5 pekáren
A19 - hráli divadlo
A20 - koupaliště, státní statek
B1 - sv. Matouš
B6 - nad Panoramou nová kaplička, křížová cesta, křížky
C1 - Henlein - porušil vztahy
C2 - hodně problémů, 1/4 hotel Alba stržena, zabavili auta, v Deštném byla ubytována německá armáda, hranice byla posunuta
C4 - obsadili i Náchod, přijeli na náměstí - rozdávali polévky, lidi odvezli do Německa, děti pustili
C7 - buď prospěcháři, byli po lesích, domovní prohlídky, stanné právo, když byl doma cizí člověk, tak byla rodina odvečena
C11 - cvičení kolem obce
D1 - mladí lidé odcházeli, staří ne, provázeli čeští vojáci, např. je několikrát vrátili zpět do Kunštátu, utíkali „SS-mani“ a schovávali se po lesích
D2 - v Kunštátě - německá strana, sebrali lidi, kteří měli nějakou funkci, zavedli je na Masarykovu chatu, kde je postříleli, mají pomníky na hřbitově
D3 - ne
D4 - dobrá doprava, jídlo na lístky
D5 - čestné, OÚ na starosti - něco prodáno něco zbouráno
D11 - kdo nechtěl do JZD - zabaven majetek
D12 - lidi přišli o peníze - v záložně vyměněny jedna ku pěti
D13 - nikdo neví, kdo Rusáky zavalal, byli tu ubytováni

Syntéza odpovědí pamětníků

A0. Na otázku, jak probíhalo obsazování nově zřízených hranic ČSR (v říjnu, nebo později v roce 1918) nám pamětníci odpovídali zmateně a každý jinak. Opomeneme-li ty, kteří si obsazování českých hranic v roce 1918 zaměnili s okupací v roce 1938, nebo s osvobozením v roce 1945, vyjdou nám tři základní směry. Československé legie obsadily tuto oblast buď jednou či dvakrát, nebo ji vůbec neobsadily. My se přikláníme k prvním dvěma možnostem. O obsazení tohoto území československými brigádami se zmiňují i zápisy v místních kronikách.

A1. Z významných svátků se zde slavily zcela jistě Vánoce, Velikonoce, a další. Slavné zde byly i poutě konané 29. června - petrská a pavelská a řada dalších. Velkolepé bývaly veselky, posvícení a dožínky. V rámci posílení české sounáležitosti se pořádaly i různé národní oslavy svátků, např. lampiónové průvody na svátek Jana Husa, výročí vytvoření československého státu (28. října), narozeniny T.G. Masaryka a později osvobození Rudou armádou a 1. Máj. Nepřehlédnutelná tu byla také tradice uctívání sv. Anny. O tom svědčí i vrch, jenž nese název Anenský. Všeobecně se místní lidé shodují v tom, že kdysi se zde slavilo více svátků než dnes.

A3. Jednotné byly i odpovědi na otázku, zda se zde dodržovaly nějaké zvláštní zvyky nebo tradice. Odpovědi byly vesměs záporné.

A4. V běžném životě žili pamětníci velice skromně. Voda se brala ze studny nebo pramenů, které se nacházely na pozemcích pamětníků nebo někde poblíž. O zavedení vodovodu zde začali uvažovat teprve tak před 10 či 15 lety. Topilo se převážně dřevem, chudší odpadním pařezem. Ti bohatší se nechávali dovážet uhlí.

A5. Z rostlin pamětníci pěstovali zejména brambory, len, oves, ječmen, žito, hrách a travu na seno. V podhůří převládala rostlinná výroba. Tak si lze vysvětlit, že někteří dotazovaní z vyšších horských oblastí přikládají rostlinné výrobě jen minimální význam. Místo toho uvádějí pastevectví a chov zvířat jako např. koní, krav, koz, ovcí, králíků a prasat.

A6. Na otázku kde se lidé scházeli (hospody, KD, centra) dostáváme vždy stejnou odpověď v hospodách, případně v různých spolcích např. pěveckém, sportovním, lyžařském, katolickém, ovocnářském, včelařském, nebo hasičském. Výjimečně je zde uváděn za místo častých srazů místní kostel.

A7. K problematice skladování a zpracovávání plodin jsme získali různé odpovědi. Obilí se mlátilo ve stodolách a pak na místě mlelo nebo bylo dovezeno do mlýnů v nedalekém okolí. Len se zpracovával také buďto podomácku nebo v tinně v Hlásce, ale i jinde. Seno bylo zpravidla uskladněno ve stodole majitele. Mléko produkované od krav a koz se (pokud ho bylo více) prodávalo do mlékáren. Místa, kam se produkty vyvážely byly Rokytnice v Orlických horách, Rychnov nad Kněžnou, Dobruška, Žamberk a Hlása. Pokud však nebyl zrovna přebytek produktů byly spotřebovány nebo vyměněny mezi rodinami ve vesnici nebo blízkém okolí.

A8. V období hospodářské krize 30. let tohoto století se žilo těžce, nebyly pracovní příležitosti a jídlo a lidé se čím dál tím více zadlužovali. Výjimkou je názor pouze jednoho pamětníka, který tvrdil, že se v jeho okolí situace nijak nezměnila.

A9. V období let tzv. První republiky zde údajně byla řada pracovních možností. Zcela jistě pracovali tehdejší občané v zemědělství v dřevařské výrobě, v továrnách a různých výrobnách (tkalcovny, strojírna, sklárny a pily). Také se uplatnili v různých obchodech a živnostech (švec, cukrář, hospodský, atd.). Nezřídka se hospodyňky uchýlovaly k domácím pracem jako vyšívání, tkaní nebo třeba skládání krabiček na sirky a různé podobné práce. V zimě se například vyráběla řádná zásoba ledu na letní měsíce pro pivovary a řeznictví. Lidé si přivydělávali i na státem financovaných pracích. Byly to zejména stavby silnic kolem Deštného v Orlických horách, Rokytnice v Orlických horách, Bartošovic v Orlických horách

a Pěčina v letech 1910-1914. Stavbu opevnění však mohli provádět jen čeští dělníci. Převážná většina zdejšího obyvatelstva, která se hlásila k německé národnosti si z těchto prací kapsy moc nenaplnila.

A10. Místní kopce, lesy, rybníky, pastviny, louky a důležité budovy zde měly vskutku hodně zajímavých pomístních názvů. Jednalo se většinou o názvy německé. K tomuto tématu existují mapy zkoumané oblasti s českými a německými místními názvy. Mapy jsou uvedeny na konci sborníku.

A11. Ve zkoumané lokalitě se vyskytovala spousta druhů řemesel. Pamětníci uvádějí truhlářství, sklářství, soustružnictví, sedlářství, kovářství, kolařství, řeznictví, krejčovství, cukrářství a obuvnictví.

A12. V každé větší vesnici se nalézal obecní úřad, dvě školy (česká a německá), hasičská zbrojnice, kostel a hospody. V menších vesničkách se nacházely kostely, obecní úřady a hospody. Rokytnice v Orlických horách měla navíc trh, spořitelna, řeznictví, pekařství, vinárny a množství blíže nespecifikovaných obchůdků. V Bartošovicích byla navíc pošta, veřejný telefon, telegraf, celní úřad, autodoprava, pekařství, sklad piva, soustružnictví, mlýny a dokonce i benzínová pumpa. To vše svědčilo o dobrém materiálním vybavení této oblasti. V porovnání s tím je dnes situace několikanásobně horší.

A13. Vztahy mezi Čechy a Němci byli velice vřelé, tedy do té doby, než přišla Henleinova SpD se svým programem. To byl konec soužití Čechů a Němců. Často vznikaly šarvátky a pranice.

A14. Na rozvoj krajiny od doby, kdy zde začali žít, mají pamětníci různé názory. Někteří tvrdí, že došlo k rozvoji výstavby domů, jiní zase, že se domy hodně bouraly a tím došlo k vylidnění obyvatel. Na čem se ale skoro všichni shodují je, že zcelování pozemků a vytváření JZD nebylo vhodným zásahem do zdejší podhorské krajiny.

A15. Obyčejný život prostých lidí byl vyplněn celodenní těžkou prací, zejména na polích. V sobotu a neděli následoval krátký odpočinek, to však nebylo pravidlem. Věřící chodili většinou v neděli do kostela.

A16. Podle výpovědí pamětníků vedly hlavní cesty podobně jako nyní. Povětšinou byly polní, nebo jen šterkované.

A17. Při hodnocení tehdejší dopravní obslužnosti, jsme se setkali s velice různorodými odpověďmi. Tvrzení některých lidí, že zde jezdil autobus po trase Rychnov nad Kněžnou - Bartošovice - Bedřichovka dokládá i dobová fotografie, uvedená v příloze tohoto sborníku. Jiní uvedli jako hlavního dopravce koně a koňský povoz.

A18. Obchodní síť zde byla velice hustá. V každé vesnici byl alespoň jeden koloniál a nejméně jedna hospoda. Větší města měla pekařství, mlékárny a řeznictví.

A19. Ve větších vesnicích a městečkách působilo mnoho ochotnických i profesionálních divadel, častá byla též vystoupení různých kapel a mezi lidmi byly nejoblíbenější tancovačky. To potvrzují zápisy těchto veselíc a vystoupení v místních kronikách. Dnes, jak uvádí většina pamětníků, tu „Chcípí pes“.

A20. Rybníky se zde prakticky nenacházely, jen několik malých sloužilo jako požární nádrže.

A21. Pro velké pracovní vyčerpání a nedostatek času se většinou lidé sportu moc nevěnovali. Výjimku tvořili občané Bartošovic a Rokytnice, kteří zde měli fotbalové hřiště, sokolovnu, tenisové kurty a lyžařské sjezdovky.

B1. Pouze tři dotazovaní věděli, komu byl zasvěcen zdejší kostel. Mezi jejich odpověďmi není žádná souvislost a jsou uvedeny ve výpovědích.

B2. Také v této otázce k nám nebyli pamětníci o mnoho sdílnější.

B3. Sporadicky se vyjádřili dotazovaní i na otázku, při jakých příležitostech se zvonilo. V Javornici se zvonilo ráno a večer klekání, v ostatních obcích se nic bližšího nedozvídáme.

B4. Mše se konaly vždy v neděli ráno, nejdříve česká a potom německá. Někdy však nebyl o českou mši zájem. Německá mše se podle našich předpokladů sloužila v každém kostele, což bylo dáno procentuální většinou německého obyvatelstva na zkoumaném území.

B5. V Liberku, Javornici a Rokytnici v Orlických horách měli věřící vlastního kněze. Dnes do těchto míst dojíždí.

B6. Na Anenském vrchu se nacházela kaple svaté Anny. Ta byla při výstavbě opevnění přenesena do údolí Divoké Orlice, aby nebyla zničena při možných přestřelkách. V okolí kostela v Liberku se nacházelo několik křížků. Zde naše získané informace k této otázce končí.

C1. Většina lidí se vyjadřovala jasně: „Vzrůstalo napětí a přátelské vztahy byli nenávratně pryč“. Vyskytly se i názory, že se situace v podstatě nijak nezměnila.

C2. Příchodem německé armády byla většina pamětníků šokována. Byla zabrána protektorátní hranice, již předem vytipovaná a zakreslená. Posádky si Němci ponechali zejména ve větších obcích a městečkách (Deštné v Orlických horách, Rokytnice v Orlických horách). O vedení protektorátní hranice byly vedeny různé spory. Přes to, že v Liberku byla většina Čechů, byla tato obec včleněna do Velkoněmecké Říše. Po oprávněných protestech místního obyvatelstva bylo po pěti týdnech rozhodnuto o jejím vrácení zpět do Česko- Slovenské republiky. V té době byli ještě Němci vstřícní. Dalším zneužitím bylo, že německá armáda začala ihned po příchodu vykupovat potraviny a veškeré zboží z místních obchodů. To svědčí o různé životní úrovni, která tehdy byla v sousedních zemích. Později byly Orlické hory včleněny do samostatné Župy.

C3. Německá armáda zabrala strategické body, vesnice, městečka a kasárny v nich (Žamberk, Rokytnice v Orlických horách). Později byla dosazena vlastní německá policie a četnictvo tzv. Volkstwehr. Gestapo se zde prakticky nevyskytovalo. Přes to, že obyčejný život probíhal zdánlivě beze změn, Češi byli pronásledováni a přesvědčováni k odchodu do vnitrozemí.

C4. Místní obyvatelé pracovali, stejně jako předtím v zemědělství, ale jejich život probíhal v trvalém napětí z častých kontrol, povinností hlásit všechny změny a možnosti častého udávání policii.

C5. V této oblasti žádné partyzánské skupiny nepůsobily.

C6. Někteří pamětníci byli nasazeni na povinné práce ve Velkoněmecké Říši. Ke konci války byli muži z ročníků 1924-1925 v Liberku nasazeni na zákopové práce mimo republiku.

C7. Po úspěšném atentátu na Heydricha se podle většiny dotazovaných nic nedělo, jen v Deštném se konaly domovní prohlídky.

C8. Letecké nálety se zde neuskutečňovaly, neboť zde nebyl soustředěn těžký průmysl. Pouze jedno letadlo bylo sestřeleno v Javornici. Ke konci války se sem často přicházeli ukrýt funkcionáři NSDAP.

C9. Jakmile se do místních vesnic a měst začaly šířit zprávy, že Německo prohrává, zahájily oddíly německé armády opevňování v kasárnách. Ostatní dění mělo nasvědčovat tomu, že se nic neděje.

C10. Nikdo z dotazovaných se opevňování proti Rudé armádě nezúčastnil, na některých místech se pouze zužovaly silnice a budovaly zákopy.

C11. K otázce příchodu a obsazování tohoto území Rudou armádou se pamětníci vyjadřovali různě. Mnozí tvrdili, že jejich obcí Rudá armáda jen prošla, jiní uvádějí i to, že zde byla jejich část ubytovaná. Hovořilo se však také o velikých zverstvech a řádění po jejich příchodu.

C12. Kromě Uhřinova a Přimy, kde byly umístěny zajatecké tábory si dotazovaní na existenci dalších nevzpomínají.

D1. Po příchodu Rudé armády byli ihned odsunuti všichni Němci, kteří sem přišli po roce 1938. V obcích, kde se vyskytovali kolaboranti, aktivní členové NSDAP a jiných organizací byl ihned v červnových dnech proveden jejich odsun. Do konce roku 1946 byli všichni Němci, kromě antifašistů odsunuti do Německa.

Obyvatelé si mohli vzít 3-6 kg svého majetku, někde dokonce i 30 kg (Bartošovice v Orlických horách). Jejich transport byl pěší, nebo nákladními auty. Odsun zajišťovala Rudá armáda.

D2. Revoluční národní výbory byly zakládány hned po osvobození, jinde později nebo vůbec. Řešily převážně závažné hospodářsko-politické problémy a organizaci odsunu Sudetských Němců v jejich vesnici.

D3. Písemné dokumenty, nákresy a fotografie nikdo z dotazovaných po zabrání budov po vysídlených Němcích nenašel.

D4. V oblasti Orlických hor byly po 2. světové válce pro nedostatek potravin zavedeny potravinové listky. Většina lidí zde opět pracovala v zemědělství. Hlavním dopravním prostředkem byl vlak a autobus. Ten však začal jezdit až v 60. až 70. letech tohoto století. Osídlování Orlických hor probíhalo nejprve velice pomalu. Mnozí se zápisy a výpovědi o lidech jdoucích sem jen pro majetek po odsunutých Němcích. Naštěstí později vzali někteří osídlování zcela vážně. Sousedské vztahy zde byly dobré a nezfídka i velice vřelé. Všichni si v té době museli pomáhat. V únoru 1947 byly v okolí Divoké Orlice rozsáhlé záplavy.

D5. Zdejší poválečné hospodářství muselo začít řešit závažnou otázku, jak naložit s chalupami a domy odsunutých. Nejdříve přešly pod správu státu. Stát si je však v té době ani při nejlepší vůli nemohl o tyto budovy starat, natož je udržovat v přijatelném stavu. Proto se je rozhodl věnovat obecním úřadům. Ty je mohly podle uvážení prodat českým občanům. V Neratově se cena pohybovala kolem 800-1200,- Kčs za statek. Budovy, o které nebyl žádný zájem byly zbourány.

D6. V zabraných domcích nenašli usedlíci většinou žádné stopy jakýchkoli řemesel. Pouze jeden našel ve svém domě pozůstatky truhlářství a kovářství.

D7. V zabavených domcích nebyly nalezeny žádné náboženské předměty.

D8. S příchodem nových usedlíků sem pronikly i nové zvyky a obyčeje, jídla a zábavy z domova (kyselo z Krkonoš, houbovec, 14 dní před velikonoce koledování děvčat). Některé původní místní tradice se uchovaly dodnes (slavnost bití kohouta, stavění máje, poutě a plesy).

D9. Pokud si pamětníci něco pamatovali, jejich odpovědi byly neurčité, jako by o tom nechtěli mluvit.

D10. Hodnocení stavu situace po uchopení moci komunistickou stranou v roce 1948 nejsou pamětníci jednotni. Podle některých se jejich životní úroveň zlepšila, podle druhých zase naopak.

D11. Kolektivizace zde proběhla jen z části. V okolí Orlického Záhoří byla pole zcelována a zalesňována. Některí nepohodlní lidé se museli přestěhovat a pozemky zatvrzelých lidí byly vyvlastněny. Ve větších obcích byla zakládána JZD. Okres Rychnov nad Kněžnou ještě v té době neexistoval. Vznikl až v roce 1955 zmenšením okresu Žamberk.

D12. Výměna nové měny zde probíhal v poměru 1:5 a 1:50. Větší protesty se nevyskytovaly. Některým lidem peníze propadly.

D13. Obsazení této oblasti vojsky Varšavské smlouvy probíhalo bez incidentů. Deštné a okolí byly obsazeny Sovětskou armádou, Rokytnická oblast až k Deštnému Polskou armádou, která byla ubytována v rokytnických kasárnách.

D14. V souvislosti se 17. listopadem 1989 neproběhly ve zkoumané oblasti žádné významné akce. Hrstka lidí vypověděla o akcích mládeže regionálního významu.

D15. I přes nadšení, které přinesla Sametová revoluce nastaly změny k horšímu. Největším problémem je ztráta pracovních příležitostí, nezaměstnanost a zhoršení dopravní obslužnosti.

D16. Většinou chtěli dotazovaní poděkovat za významnou práci pro jejich obce zvláště starostům, učitelům, farářům a vojákům. Setkali jsme se i s názorem, že každý kdo tu žije má právo na uznání, neboť život je zde každým dnem těžší a těžší.

D17. Vyhodnocení této otázky není v daném případě nutné.

Další část tvoří časová přímka zachycující významné události, které se udály na zkoumaném území. Pro lepší orientaci je přímka doplněna významnými českými i světovými událostmi. Ty jsou na rozdíl od regionálních (kurzíva) psány normálním písmem. Nakonec každé informace je malé číslo. To určuje pramen, ze kterého bylo čerpáno. Informace z jednotlivých oblastí nejsou obsahově vyrovnané (někde nebyly zdroje odkud by se daly načerpat).

Časová přímka z let 1918 - 1999

DOBA DŘÍVĚJŠÍ

1906 začátek provozu železniční trati údolím Zdobnice z Doudlebs přes Vamberk do Rokytnice v O.h.doprovázelo odkrytí pamětní desky 1 000 km železnice ⁽⁵⁾

13.6.1918 začátek vlakové roznášky novin a tiskopisů v Pěčíně ⁽⁴⁾

29.9.1918 bylo schváleno tzv. pásmo Deutsch-Bohmen ⁽⁵⁾

8.10.1918 Washingtonská deklarace ⁽¹⁾

OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY (28.10. 1918 -1.10.1938)

30.10.1918 Martinská deklarace ⁽¹⁾

vytvoření provincie Deutsch-Bohmen ⁽¹⁾

14.11.1918 1. schůze národního schromáždění v Pěčíně ⁽⁴⁾

4.12.1918 ustanoven v Rokytnici tzv. "Volgswehr" (vlastní německé četnictvo a policie), ale neměl čas zahájit svou činnost ⁽⁵⁾

15.12.1918 obsadilo území Orlických hor vojsko 30. pěšího pluku z Vysokého Mýta a dosadilo na radnici místní Čechy sládka Aloise Plachetku, majitele parní pily Viléma Čermáka, řezníka Josefa Štainera a pekaře Josefa Grubra ⁽⁵⁾

1919 byl ve znamení snahy posílit českou menšinu v Rokytnickém soudním okrese. A z tohoto důvodu

2.2.1919 se konala v Pěčíně pracovní schůze východočeské inteligence a členů obecního úřadu Rokytnice v O. h. Na této schůzi referoval Československý menšinový zástupce Josef Štefek. ⁽⁵⁾

12.1.1919 v Pěčíně se uskutečnila veřejná schůze o odluce církve od státu ⁽⁴⁾

únor 1919 podle kroniky základní devítileté školy v Rokytnici v O. h. se objevil záznam, že v tomto období byla Rokytnice obsazena československým vojskem a byl tam dosazen vládní komisař Mázl. Podle jiných pramenů však Rokytnici

- obsadila vysokomítská setnina 30. střeleckého pluku. (viz. 15.12.1918) ⁽⁵⁾
- 13.3.1919 se konala ve Vamberku schůze národních pracovníků za přítomnosti zástupců Rokytnického soudního okresu a Rokytnického obecního úřadu ⁽⁵⁾
- duben 1919 byla celková výměra veškeré orné půdy v rokytnickém soudním okrse 200 521 ha. Z toho bylo zabráno 7 930 ha půdy. ⁽⁵⁾
- 11.5.1919 založení Sokola v Pěčíně ⁽⁴⁾
- 16.5.1919 se na příkaz ministerstva vnitra konala v Rokytnici v O.h. další schůze, které předsedal hejtman Vojáček ⁽⁵⁾
- 8.6.1919 schůze občanstva v hostinci U Rykrů v Pěčíně ⁽⁵⁾
- pol. 6.1919 proběhly volby do obecních zastupitelstev ⁽¹⁾
- 15.6.1919 obecní volby v Pěčíně ⁽⁴⁾
- 12.7.1919 schůze občanstva v hostinci U Rykrů v Pěčíně na té se hlasovalo o sloučení obcí Pěčín a Rokytnice. A však protože se Rokytnice upsala Rakousko Uhersku na půjčku o hodnotě 1 000 000 Kč a tím se zadlužila. Proto ke sloučení nedošlo. ⁽⁵⁾
- 10.9.1919 oficiální připojení Podkarpatské Rusi ⁽¹⁾
- 18.12.1919 apeluje Československá vláda na obce Pěčín a Rokytnici v O.h. aby se sloučily. Toho dne byla svolána veřejná schůze do hostince U Dráhy v Pěčíně, kde hovořil o těchto problémech pěčínský starosta Rekr. Všechny další hovořící strany byly pro sloučení, avšak i přes potlesk, který následoval po každém výstupu, byl návrh ke sloučení zamítnut. ⁽⁵⁾
- 1920-1921 v Rokytnici vznikl "saz Zemědělských a lesních dělníků !, který organizoval obranné boje proti útokům na mzdy a za udržení pracovních podmínek vybudovaných v roce 1919-1920 ⁽⁵⁾
- 29.2.1920 revoluční Národní shromáždění přijalo "Ústavní listinu Československé republiky " ⁽¹⁾
- 7.3.1920 v Pěčíně se udála oslava 70. narozenin T.G.M. ⁽⁴⁾
- 18.4.1920 volby do Národního shromáždění ⁽¹⁾
- 1921 proběhlo sčítání lidu ⁽¹⁾
- 1921 byl plat průměrného dělníka na Rychnovsku 1Kč za hodinu. Ženy směly podle zákona dosáhnout největší hodinové mzdy 1,60 Kč. Tento plat byl často odsupňován na 90 haléřů místy i na 60 haléřů ⁽⁵⁾
- 1922 byly hodinové mzdy sníženy o více než 20 % ⁽⁵⁾
- 1.1.1922 velkostatkáři oznámili další snížení mzdy o 20% , to se setkalo s velkou nevolí zaměstnanců, která vzůstila ve stávký. Fakticky toto snížení znamenalo pokles průměrného platu o 80 halířů u mužů a 150 u žen. Všechny požadavky a prosby na majitele velkostatků byly kategoricky odmítány. ⁽⁵⁾
- 1.6.1922 " odjeli Josef Štefek se starostou Rekre a s Vilémem Čermákem z Rokytnice v O. h. na ministerstvo vnitra urgovat záležitost sloučení. Tohoto dne se pěčínský a rokytnický občané dozvěděli o zamítavém postoji ministerstva vnitra o sloučení obou obcí. Dále o tom nikdy nebylo jednáno a v dnešní době již slučovat tyto dvě vesnice kvůli zvětšení české menšiny není třeba " ⁽⁵⁾
- srpen 1 922 byla na velkostatku v Rokytnici založena odborová organizace, která měla hájit požadavky lesnického a zemědělského dělnictva. První předávek odborové organizace byla smlouva s majiteli velkostatku s dělníky o zvýšení mzdy. V té době bylo v Rokytnici v O.h. založeno " Dělnické, hospodářské a výrobní družstvo ", které bylo ustanoveno jen z českých zaměstnanců. Nic bližšího ani rok založení není známo. Krátce na to došlo v Žamberku ke schválení dohody o zvýšení mzdy o 50 % u všech zaměstnanců bez výjimky. ⁽⁵⁾
- 21.11.1923 v Rokytnici se uskutečnila schůze zájemců o přidělení zemědělské půdy ⁽⁵⁾

- 12.-23.12.1923 probíhalo na Rokytnicku přidělové řízení půdy. jednalo se o parcelaci velkostatku Josefa a Marie z Nostitz. ⁽⁵⁾
- září 1924 parcelace velkostatku J. a M. z Nostitz. Žadatelům bylo přiděleno 65 ha zemědělské půdy
- listopad 1926 v Pěčíně se objevují první případy spalniček ⁽⁴⁾
- 13.4.1926 se uskutečnil pokus o založení spolku červeného kříže ⁽⁴⁾
- 9.6.1926 v Pěčíně byla předána k volnému užívání veřejná telefonní stanice ⁽⁴⁾
- 27.3.1927 založení pěčínské družstevní lékárny ⁽⁴⁾
- 28.5.1928 následkem skratu v elektrickém krátkém spojení vznikl požár v Habernichtově mlýně v Rokytnici ⁽²⁾
- konec června 1928 v Pěčíně bylo velké krupobití, které nadělalo mnoho škod ⁽⁴⁾
- 8.12.1928 v Pěčíně ve 14:15 hod. vznikl požár v hostinci u Urbanů ⁽⁴⁾
- 1929 začala se psát první pamětní kronika v Jedlově ⁽⁶⁾
- 27.2.1929 velký požár v domě Davida Fingera na náměstí v Rokytnici čp. 8. Budova celá vyhořela a při hašení zemřel Alois Elbogen ⁽²⁾
- 13.-15.3.1929 ustanovena komise na naplánování regulace říčky Rokytenky (při tání sněhu, nebo při velkých deštích se Rokytenka rozlívala) s regulacemi se začalo hned na jaře ⁽²⁾
- 1930 "Zima v Pěčíně byla mírná a bylo málo sněhu"
v Rokytnici založen podnik autobusové dopravy (PAD) -vedoucími se stali bratři Josef a Kryštof Rose
Trasy autobusů :
Rychnov - Rokytnice příjezd 7.30 , 14.30 , 18.00
jízdné : 2Kč za jízdu ⁽²⁾
- 30.4.1930 ve 20:15 vypukl požár v chalupě č.92
- koncem roku 1930 byla firmou J. Novák zavedena autobusová doprava z Rychnova nad Kněžnou do Rokytnice v Orlických horách ⁽⁴⁾
- 31.1.1931 "byl vypraven zvláštní vlak s lyžaři, lyžaři celou neděli sportovali a v Pěčíně se jim líbilo"
- PŘIDĚLENÍ LESA**
- počátek roku bylo přiděleno obci Okrouhlé 50ha panského lesa(Ovečár - Panská stráž, část lesa na pravém břehu Zdobnice). Za cenu 4050Kč za ha. ⁽⁴⁾
- 10.6.1931 zavítali do Pěčina účastníci 15.mezinárodního zemědělského kongresu v Praze na prohlídku mlékárny Kampeličky a jiných našich zařízení.Slavnostního uvítání vzácných hostů se zúčastnilo obecní zastupitelstvo, mnoho obecního a školní děti, uvítací řeč na rampě mlékárny pronesl starosta obce. ⁽⁴⁾
- září 1931 začíná se stavět silnice, což je u velké většiny obyvatelstva vítáno, protože mnohé rodině zabezpečuje obživu ⁽⁴⁾
- 1932 dokončena roubená novostavba Deštné fary č.p.1 ⁽⁶⁾
hospodářská krize se šířila z měst do vesnic, kde nezaměstnanost dosáhla vrcholu.Příděl lístků STÁTNÍ STRAVOVACÍ AKCE stoupla až na 120 kusů měsíčně, přitom ceny hospodářských produktů stále klesaly.Zadluženost stoupala tou měrou, že radní nemohli zaplatit ani výdaje spojené s úřadováním. ⁽⁴⁾
- z 11. na 12.7 1932 přehnala se v raních hodinách přes Rokytnici velká bouře, která napáchala hodně škod ⁽²⁾

- 1933 aby se mohlo čelit hospodářské krizi, vypsala naše vláda " Půjčku práce ". Peněz má být použito k provádění různých prací veřejně prospěšných např. stavby silnic, železnic, mostů, na regulace a podobně, aby dělnický lid měl výdělek a oživil se hospodářský a podnikatelský duch ⁽⁴⁾

Rozhlas v Pěčíně

" Během roku se rozšířilo u občanstva našeho používání rádiového rozhlasu. Zaváděny zvláště menší aparáty " na kristal ". Pro školu zakoupen nový radiopřijímač značky " Iroa " za 1 400 Kč . Bohužel někteří občané poslouchali též na černo, což se brzy prozradilo a několik občanů bylo potrestáno důkladnou pokutou, nebo vězením. Aparáty byly všem "černým " zabaveny. " ⁽⁴⁾

Záplava hrabošů

" Během léta se v Pěčíně přemnožili hraboši. Způsobili na polích velké škody. Boj proti nim neměl příliš velký úspěch. " ⁽⁴⁾

Nedostatky vody

" Na podzim se v Pěčíně vyskytli velké nedostatky vody , které byly doprovázeny velkými mrazy (až - 23 °C) " ⁽⁴⁾

Hospodářská krize

Hospodářská krize stále nepolevila

Ceny :	1 metrák pšenice	140 Kč
	1 metrák žita	90 Kč
	1 metrák ovsa	60 Kč
	1 kg živé váhy vepře	4-5 Kč
	1 pěkná kráva	1000 Kč ⁽⁴⁾

1.3.1933 na následky zranění málem zemřel dělník Josef Procházka. Dynamitová patrona vybuchla, když ji vytahoval z díry ve skále ⁽⁴⁾

19.4.1934 V Pěčíně shořela stodola Rudolfa Makalouše. ⁽⁴⁾

24.5.1934 V Praze proběhly volby prezidenta. Opět byl zvolen T.G.Masaryk. ⁽⁴⁾

3.6.1934 Při bouři v Pěčíně shořelo stavení Františka Divíška. ⁽⁴⁾

23.6.1934 Shořela chalupa J. Fiedlera. ⁽⁴⁾

1935 Hospodářská krize zvolna polevovala, počet nezaměstnaných klesal. ⁽⁴⁾

19.5.1935 v ČSR proběhly volby do parlamentu ⁽¹⁾

19.5.1935 se konaly volby do národního shromáždění. V Pěčíně byl výsledek voleb následující:

Do sněmovny poslanecké:	POČET HLASŮ
STRANA	
Republikáni	266
Sociální demokracie	58
Národní soc.	24
Lidová strana	62
Živnostenská	56
Fašisté	14
Komunisté	13
Národní sjednocení	4
Němečtí agrárníci	9
Henleinovci	3

<i>Do senátu:</i>	
<i>STRANA</i>	<i>POČET HLASŮ</i>
<i>Republikáni</i>	252
<i>Soc. Demokrati</i>	52
<i>Národní Soc.</i>	50
<i>Komunisté</i>	20
<i>Lidovci</i>	12
<i>Živnost.</i>	55
<i>Fašisté</i>	47
<i>Národní sjednocení</i>	10
<i>Němečtí agrárníci</i>	15
<i>Henleinovci</i>	6 ⁽⁴⁾

27.10.1935 v Rokytnici se od 8.00 ráno uskutečnila oslava založení senátu - začalo se projevem rokytnického kronikáře, četlo se z děl T.G.M., zpívala se česká hymna a na závěr vystoupil místní sbor ⁽²⁾

14.12.1935 T.G.M se neočekávaně vzdal úřadu prezidenta ze zdravotních důvodů a trvale se přesídlil do Lán. Novým prezidentem se stal dosavadní ministr zahraničí dr. Edvard Beneš.

14.12.1935 vzhledem k vysokému stáří se T.G.M. rozhodl vzdát se svého úřadu ⁽²⁾

18.12.1935 prezidentské volby v Rokytnici (odevzdáno bylo 440 platných hlasovacích lístků z toho 340 pro dr. Edvarda Beneše, 24 pro dr. Němce a 76 jich bylo prázdných ⁽²⁾

1936-1938 Po celém Rychnovsku probíhá výstavba obou druhů opevnění (lehkého a těžkého).
1936 Zima byla mírná, o vánocích bylo namísto sněhu bláto. ⁽⁴⁾

1936 Opětne přemnožení hrabošů - způsobeny velké škody na majetku i na životech. ⁽⁴⁾

1936 přestavba městského skladiště v Rokytnici ⁽²⁾

1.1.1936 sčítání lidu v Rokytnici ⁽²⁾

květen 1936 Postaven pomník padlým, je ze syenitu. Na vrcholu je busta T.G.M. z bronzu. ⁽⁴⁾

6.10.1936 devalvace Československé koruny ⁽¹⁾

listopad 1936 V Pěčíně byla zorganizována civilní protiletecká obrana. ⁽⁴⁾

1937 Zima byla mírná, i deštivá. Sníh byl povětšinu času rozbředlý.

1937 sčítání obyvatel a domů města Rokytnice a místní části Julčina údolí (v Rokytnici 212 a v Julčíně 12 domů, celkem obyvatel 1087)

Zedníci a přidavači začínají pracovat na stavbě kasáren a tří důstojnických vil ⁽²⁾

25.9.1937 na zápal plic zemřel T.G.M. - v Rokytnici byly vyvěšeny černé vlajky ⁽²⁾

12.-14.9.1937 v městech na Rokytnicku vzniklo následkem dešťů nebezpečí povodní ⁽²⁾

19.9.1937 v 9.00 hod. dopoledne bylo v Rokytnici na náměstí uspořádáno shromáždění zdejšího vojska ⁽²⁾

21.10.1937 Rokytnická rada pracuje na plánech nového vodovodu ⁽²⁾

3.11.1937 v Rokytnické obecné škole se objevuje záškrt, z tohoto důvodu byla škola uzavřena a desinfikována ⁽²⁾

1938 Úsek Kladského pohraničí spolu s částí moravských hranic měl hrát v obsazení Československa hlavní roli podle plánu "FALL GRUN", kdy mělo být Československo rozděleno na Čechy a Moravu, a tak mělo být zabráněno ústupu celé české armády na Slovensko. V Kladenském Pomezí byla soustředěna 2. německá armáda, která měla hrát hlavní úlohu při útoku na Československo. Byla to nejlepší německá armáda, čítající 10 divizí s plnými válečnými počty. Byly to především tyto: 2. a3. prapor pluku SS-Totenkopf, špionážní organizace Kontrollstelle, velení teroristických jednotek Freikorps a značné letecké síly. Byla zde soustředěna i 22. paradesátní divize. V tomto úseku se také prováděl výcvik a vyzbrojování jednotek Freiwilliger Schutzdienst, které byly složeny ze zfanatizovaných Sudetských Němců a de facto se nelišily od jednotek SA. Středisko zpravodajských služeb Abwehru 8. armádního sboru bylo dislokováno ve Vratislavě. Špionáže se účastnili NSDAP, SA, SS, Gestapo. V září 1938 začala další série provokací českého obyvatelstva, které se následkem toho začalo stahovat do vnitrozemí. V Olešnici a v Rokytnici zakázali henleinovci českým trhovcům účast na pravidelných týdenních trzích s výhružkou zničení prodejních stánků. ⁽²⁾

4.1.1938 v Rokytnici bylo naměřeno 20 °C ⁽²⁾

25.1.1938 na celém Rokytnicku byla mezi 9-10 hod. viděna polární záře veliké intenzity ⁽²⁾

17.2.1938 instaloval pan Neugebauer elektrické osvětlení v Zadní ulici a v obecním domě ⁽²⁾

7.3.1938 v 11.00 hod. se na Rokytnickém náměstí uskutečnila vojenská vzpomínková akce na T.G.M. ⁽²⁾

jaro 1938 poprvé pořádán tábor pro německou mládež organizovaný svazem Němců v Čechách ⁽²⁾

květen 1938 se konaly volby do obecních zastupitelstev v Rokytnici. Celkem odvolilo 5456 voličů a z toho 4872 volilo SdP (Sudetoněmecká strana) (89,3 %)

Pro SDAP bylo 199 voličů a všechny české politické strany dohromady obdržely 327 hlasů. ⁽⁵⁾

1.5.1938 v Rokytnici proběhla velká májová slavnost SdP zúčastnil se ho i její předseda Konrad Henlein (Na rokytnickém náměstí ještě nebylo tolik lidí- asi 6000 členů SdP) ⁽²⁾

21.5.1938 Částečná mobilizace - do celého čs. pohraničí byly přesunuty jednotky "Stráže obrany vlasti", v počtu 27 000 osob a 400 000 záložníků "SOS" ⁽¹⁾

28.5. 1938 Velká vojenská přehlídka na rokytnickém náměstí u příležitosti narozenin prezidenta dr. Edvarda Beneše ⁽²⁾

12.6.1938 v Rokytnici se uskutečnily obecní volby od 8-12 hod. v objektu německé školy a byla naměřena teplota 30 °C ⁽²⁾

15.6.1938 z velkých letních teplot klesla teplota na 10°C . Obvyklý průvod kolem kostela musel být kvůli silnému lijáku zrušen. ⁽²⁾

19.6.1938 v rokytnickém okrese získala strana SdP 99,4 % všech odevdaných hlasů ⁽²⁾

29.6.1938 násilné vloupání do rokytnického lauškroutského skladu - odcizeno bylo 1940 Kč ⁽²⁾

konec června 1938 v Kladském prostoru se konala největší akce sudetských Němců, celkem se jí účastnilo asi 40 000 českých Němců ⁽⁵⁾

1.7.1938 ustanovení městského výboru v Rokytnici (starosta, jeho zástupce a radní muži ze SdP) ⁽²⁾

3.8.1938 Rokytnice: ve večerních hodinách spadl na louce U horní ulice ruční granát , ten

způsobil veliký poprask ⁽²⁾

- 13.9.1938 *byla v Rokytnici v O.h. napadena hlídka, která střežila vojenský sklad munice⁽²⁾*
- 17.9.1938 *vniknutí české tajné policie do rokytnické kanceláře SdP ,zabaveny byly písemnosti a letáky ⁽²⁾*
- 18.9.1938 *do 24 hod. musely být všechny zbraně ohlášeny a odevzdány státní policii⁽²⁾*
- 19.9.1938 *na Rokytnicku bylo vyhlášeno stanné právo⁽²⁾*
- 20.9.1938 *byl přepaden finanční úřad v Orlickém záhoří (v Kunštátě). Krátce na to byl přepaden finanční úřad v Nové vsi ⁽⁵⁾*
- 21.9.1938 *přepadena a zapálena Masarykova chata na Šerlichu ⁽⁵⁾*
- 22.9.1938 *rozšířila se zpráva o zabrání Rokytnicka odíly Freikorpsu ⁽²⁾ těsně před půlnocí zapálili a granáty zničili Henleinovci finanční úřad v Rokytnici ⁽⁵⁾*
- 23.9.1938 *vyhlášení všeobecné mobilizace v ČSR ⁽¹⁾*
- 22.9.1938 *Mnichovská konference (dohoda podepsaná 29.9, 30.9 přijata v ČR. Obsahovala nároky na odstoupení Sudet Velkoněmecké říši) po této události byla tajně sejmuta pamětní deska 1 000 km železnice a po válce byla znovu nasazena ⁽⁵⁾*
- 25.9.1938 *byla přepadena dvoučlená hlídka finanční služby ve Vrchní Orlici u Bartošovic a zastřelen dozorcí finanční stráže Navrátil. V Trčkově byl ordnéry zbit český hajný Valášek ⁽⁵⁾*
- 1.10.1938 *v Bartošovicích vyhořel celní úřad . Mezi Bartošovicemi a Ostrovem byla kvůli pokáceným stromům neprůjezdná silnice. Všechny české úřady se přestěhovaly do vnitrozemí ⁽²⁾ začal odsun československých jednotek z pohraničí s nimi odcházely i české rodiny ⁽⁵⁾*

OBDOBÍ MNICHOVSKÉ REPUBLIKY(tzv. druhé republiky) (1.10.1938-14.3.1939)

- 1.-10.10.1938 *odstoupení pohraničí ČSR Německu ⁽¹⁾*
- 5.10.1938 *prezident Beneš abdikoval na svoji funkci ⁽¹⁾*
- 9.-10.10.1938 *záběr pohraničí německou armádou, jako poslední opustila hraniční pásma družstva " SOS ". Následkem Mnichovského diktátu připadly mimo jiné k Německu dva soudní okresy Rokytnice v O.h. a Králíky dále části okresu Nového Města nad Metují . ⁽⁵⁾*
- 19.11.1938 *schválena změna názvu Československa na Česko-Slovenská republika ⁽¹⁾*

OBDOBÍ NACISTICKÉ OKUPACE (15.3.1939- 8.5.1945)

- 15.3.1939 obsazení českých zemí německou armádou, pod vedením generála Blaskowitze.
Byl vyhlášen tzv. "Protektorát Čechy a Morava" ⁽¹⁾
- 1.9.1939 začátek druhé světové války a zavedení potravních lístků ⁽¹⁾
- 19.9.1939 zavedena válečná 20% přírážka na lihoviny a tabákové výrobky ⁽¹⁾
- 17.11.1939 Němci uzavřeli všechny české vysoké školy, popravili 9 českých vlastenců v Ruzyni a deportovali české vysokoškoláky do koncentračních táborů ⁽¹⁾
- 30.11.1939 byl zvolen prezidentem dr. Emil Hácha a začíná sovětsko-finská válka ⁽¹⁾
- 9.4.1940 vpád německých vojsk do Dánska a Norska ⁽¹⁾
- 10.5.1940 útok wehrmachtu na Francii, Belgie a Nizozemí ⁽¹⁾
- 27.9.1940 uzavření paktu tří mezi Německem, Itálií a Japonskem ⁽¹⁾
- 21.6.1941 přepadení SSSR německou armádou ⁽¹⁾
- 20.4.1942 Sovětská armáda přechází do protiútoků západně od Moskvy ⁽¹⁾
- 2.3.1944 bitva u Stalingradu ⁽¹⁾
- 27.2.1945 *napršelo v Pěčíně 20 cm vody. Vzniklo nebezpečí požáru v hasičské zbrojnici. Nebezpečí bylo o to větší, že ve zbrojnici byl uskladněn benzín. Naštěstí byl v čas uhašen.* ⁽⁴⁾
- 3.3.1945 *přišlo do Pěčína asi 80 mužů říšského vojska, aby zde přespali. Ubytování byli po 1-3 mužích v různých stavení. Téhož dne se konala sbírka opotřebtovaného šatstva a obuvy pod heslem " Národ svým dělníkům "* ⁽⁴⁾
- 15.3.1945 *Šestné výročí zřízení protektorátu se odbyl bez ohlasu.* ⁽⁴⁾
- 18.3.1945 *Přijelo do Pěčína 85 uprchlíků z ukrajiny Opolské ve Slezsku* ⁽⁴⁾
- 25.3.1945 *po celý den se Pěčínem rozléhaly výbuchy z náletů* ⁽⁴⁾
v Rokytnici byl ustanoven RNV (Revoluční národní výbor) ⁽⁵⁾
- 28.-29.3.1945 *v noci se v okolí Pěčína uskutečnila razie na partyzány. Krajem chodily hlídky německých vojáků a hlídaly důležité kóty a strategické body* ⁽⁴⁾
- 2.5.1945 sovětská vojska dobyla Berlín, který kapituloval
- 4.5.1945 *projel Pěčínem oddíl německého motorizovaného dělostřelectva s děly, celkem 15-20 velkých autobusů jelo z Rokytnice na Rychnov* ⁽⁴⁾
- 5.5.1945 vypuklo povstání v Praze a na dosud neosvobozeném českém území ⁽¹⁾
- 5.5.1945 *se odstraňovaly po Pěčíně všechny česko-německé názvy firem. Všude byly vyvěšeny národní prapory a staré státní vlajky na oslavu konce války* ⁽⁴⁾
- 7.-8.5.1945 *projížděly Pěčínem transporty německého vojska. Zbraně byby zabaveny RNV, ty pak posloužily pro hlídky československých občanů v okolí.* ⁽⁴⁾
odchod německé posádky z Rokytnice, byly ustanoveny pořádkové hlídky ve městě, na poště, okresním soudu a na železnici v domech s českým obyvatelstvem se objevily bílé vlajky ⁽⁵⁾
- 8.5.1945 *v dopoledních hodinách přichází do Rokytnice první jednotky Rudé armády maršála Malinovského. Materiály, fotky či jiné dokumenty k osvobození neexistují*
Odsun sudetských Němců proběhl nedlouho po osvobození Rudou armádou, přesný den a čas není znám. Po odsunu byla sloučena Rokytnice v O. h. se samostatnými obcemi Dolní, Prostřední, Horní Rokytnicí a s Panským Polem. Po osvobození se v Rokytnici ustanovily čtyři politické strany tj. Sociálně demokratická strana, komunistická strana Československá, Strana Národně

socialistická a strana Lidová. Po ustanovení komunistické strany byl navržen a schválen "pilný návrh", který pojednává o odsunu sudetských Němců a smíšených manželství z pohraničí. ⁽⁵⁾

OBDOBÍ "NÁSTUPU KOMUNISMU " **(9.5.1945- únor 1948)**

- 10.5.1945 již od rána projížděla Pěčínem německá armáda na vozech, koní, kolech i autech. Odzbrojeni byli už v Rokytnici, takže byli většinou beze zbraně. Téhož dne přijela v odpoledních hodinách rudá armáda. Všichni naši občané ji srdečně přivítali. ⁽⁴⁾
- 14.5.1945 pěčínské branci, ročníky 1911-1918 rukovali do Žamberka ⁽⁴⁾
- 12.-15.5.1945 přivezli si četní pěčínské rolníci z Rokytnice nebo z Říček vojenské koně na polní práce ⁽⁴⁾
- 15.5.1945 v Pěčíně se přestalo se zatemňováním příbytků ⁽⁴⁾
- od 18.5.1945 se započalo s hlídáním hranic ⁽⁴⁾
- 21.5.1945 se uspořádala u pomníku T.G.M. v Pěčíně slavnostní shromáždění svobody ⁽⁴⁾
- 22.5.1945 večer se konalo shromáždění občanů Pěčína ⁽⁴⁾
- 28.5.1945 se přihlásili dobrovolníci na udržování hranic z ročníků 1919-1925. Z Pěčína jich bylo 19. ⁽⁴⁾
- 5.6.1945 nucené stěhování Němců z O.h. ⁽⁴⁾
- 10.6.1945 Ruská armáda projížděla opět Pěčínem. Tentokrát směrem do Rychnova. Vysazení byli v okolních lesích a kopcích, aby chránili české obyvatelstvo. ⁽⁴⁾
- 13.6.1945 Rusové odtáhli z vesnice Pěčín ⁽⁴⁾
- červen 1945 zahájení činnosti sokola v Pěčíně ⁽⁴⁾
- 20.6.1945 v Pěčíně se uskutečnily volby do Národního výboru. Nejvíce hlasů získala komunistická strana ⁽⁴⁾
- 27.6.1945 nad Pěčínem proběhla divoká bouře spojená s kroupy ⁽⁴⁾
- červenec 1945 zřídil krajský národní výbor v Hradci Králové "ústav pro osídlení pohraničí", který pomáhal k dosídlování pohraničních okresů ⁽⁵⁾
- 8.7.1945 ustanovení komunistické strany v Pěčíně v hostinci u Rykrů ⁽⁴⁾
- 22.7.1945 byly ustanoveny důležité komise pro správu obce Pěčín (lesní komise, finanční komise, osvětová komise, dodávková komise, mléčná komise, ..) ⁽⁴⁾
- 1.8.1945 odvod pěčínských branců ročníků 1917-1923 ⁽⁴⁾
- 11.8.1945 se uskutečnil pokus o založení spolku přátel SSSR v Pěčíně ⁽⁴⁾
- 24.10.1945 Benešovy dekrety (jednalo se zejména o vysídlení sudeckých Němců z území Českého a Slovenského státu)
- 1.11.1945 na celém území našeho státu byla provedena výměna protektorátních platidel za československé koruny ⁽¹⁾
- 24.12.1945 Vánoce v Pěčíně byly téměř bez sněhu. Odpolední teplota byla 15 stupňů ⁽⁴⁾
- 26.12.1945 sehráli pěčínské ochotníci divadlo "Paličáři" ⁽⁴⁾
- 20.1.1946 v Pěčíně se konal 1. hasičský ples po skončení války ⁽⁴⁾
- 31.1.1946 bylo se zástupci východočeské elektrárny v Pěčíně domlouváno další rozšíření elektrorozvodné sítě ⁽⁴⁾
- únor 1946 byly v Trutnově zřízeny úřadovny osídlovacího úřadu a národní obnovy pro oblast Rychnovska. Tímto krokem se podařilo alespoň částečně usměrnit živelný přesun obyvatelstva z vnitrozemí do pohraničních okresů. ⁽⁵⁾

5-10.2.1946 trvaly deště, které měly za důsledek rozsáhlé povodně. Zatopeny byly všechny obce při Divoké Orlici od přehrady v Pastvinách po Hradec Králové ⁽⁴⁾
9.2.1946 se v Pěčíně odehrál druhý ples pod záštitou Sokola ⁽⁴⁾

6.3.1946 oslava nedožitých narozenin Tomáše G. Masaryka v Pěčíně ⁽⁴⁾
24.3.1946 sehráli pěčínské ochotníci hru " Stráž na hranici" ⁽⁴⁾
27.4.1946 se započala stavba transformátoru v horní části obce Pěčín ⁽⁴⁾
5.5.1946 v Pěčíně proběhla vzpomínková akce 1.výročí českého národního odboje ⁽⁴⁾
26.5.1946 v ČSR se konaly volby do Ústavodárného Národního shromáždění ⁽¹⁾
vysledky v Pěčíně: strana komunistická 117 hlasů
strana lidová 147 hlasů
sociál. demokrat.str. 134 hlasů
nár.socialistická 56 hlasů ⁽⁴⁾
v Rokytnici se konaly volby do národního výboru, předsedou se stal Josef Kubíček a z 18 členů Národního výboru bylo 8 komunistů ⁽⁵⁾
25.6.1946 v Pěčíně proběhly výkopové práce pro kabel nového elektrického vedení ⁽⁴⁾
15.7.1946 zahájila v Pěčíně činnost opatrovnická škola ⁽⁴⁾
12.8.1946 v Pěčíně položen kabel elektrického vedení ⁽⁴⁾
17.8.1946 výstava hospodářských zvířat v Pěčíně ⁽⁴⁾
15.9.1946 založení pěčínské kapličky ⁽⁴⁾
10.11.1946 sehráli doudelebské ochotníci na pěčínském jevišti hru R.U.R. od Karla Čapka ⁽⁴⁾
1947 se začínají budovat ochranné dráty proti vniknutí " kapitalistického" nepřítele na naše území tzv. "Železná opona" ⁽²⁾
začala působit místní mateřská školka v Deštném ⁽⁶⁾
11.1.1947 v Pěčíně probíhal hasičský ples ⁽⁴⁾
únor 1947 v Rokytnici byl instalován rozhlas, aby mohli rokytničtí 28.2.1947 poslouchat projev Klementa Gottwalda ⁽⁵⁾
23.3.1947 v Pěčíně proběhla sokolská besídka v sále u Rykrů ⁽⁴⁾
5.5.1947 se v Pěčíně uskutečnil průvod k místnímu pomníku ⁽⁴⁾
1.9.1947 byl předložen návrh rezoluce se základními požadavky Košického vládního programu. ⁽⁵⁾

OBDOBÍ " REÁLNÉHO SOCIALISMU" **(únor 1948 -listopad 1989)**

12.1.1948 se v Pěčíně započala výstavba nové hasičské zbrojnice ⁽⁴⁾
8.2.1948 se v pěčínské hospodě u Rykrů se konal maškarní ples ⁽⁴⁾
9.5.1948 pěčínské uspořádali vzpomínkovou akci k našemu osvobození v r.1945 ⁽⁴⁾
7.6.1948 abdikoval prezident Beneš ⁽¹⁾
14.6.1948 Národním shromážděním byl zvolen nový prezident Klement Gottwald ⁽¹⁾
29.8. v Pěčíně uspořádalo SČM dožínkovou slavnost ⁽⁴⁾
23.11.1948 pěčínské oslavovali 52. narozeniny Klementa Gottvalda ⁽⁴⁾
rok 1949 pěčínská rada formálně ustanovila JZD (přesné datum nezn.) ⁽⁴⁾
8.1.1949 se v Žamberku konal ples komunistické strany ⁽⁴⁾
25.2.1949 pěčínské slavili 20.výročí trvání komunistické strany, jejíž členem je Klement Gottwald ⁽⁴⁾
10.4.1949 se v Pěčíně v hostinci u Rykrů konala manifestace za světový mír a ušlechtilost ⁽⁴⁾

30.4.1949 v 18.00 byl uspořádán koncert na pěčínském náměstí ku příležitosti 1.Máje ⁽⁴⁾

15.5.1949 v Pěčíně se uskutečnil se v hostinci u Rykrů uskutečnil hudební festival na upomínku 65. výročí úmrtí Bedřicha Smetany ⁽⁴⁾

20.5.1949 do pěčínského hostince u Rykrů zavítalo putovní kino ⁽⁴⁾

1.10.1949 v Pěčíně bylo uspořádáno posvícení ⁽⁴⁾

10.12.1949 v Pěčíně probíhal volný prodej různého textilního zboží v hostinci u Slavíků ⁽⁴⁾

Trasy autobusů rok 1950: Rychnov - Rokytnice v O.h. a zpět -- každý den, Žamberk - Rokytnice a zpět -- 3x týdně (pondělí, středa a sobota) ⁽⁴⁾

24.1.1950 kolem 21:00 hod. byla na pěčínském nebi vidět menší polární záře ⁽⁴⁾

28.1.1950 uspořádalo SČM v Pěčíně v hostinci U Rykrů maškarní ples ⁽⁴⁾

počátek března 1950 byla v Pěčíně chycena nutrie, pisatel pěčínské kroniky si jí ponechal až do léta ⁽⁴⁾

10.-20.5.1950 v Pěčíně se stavěla nová telefonní budka

20.8.1950 se v Pěčíně uskutečnila veřejná schůze občanstva U Urbanů na propagaci JZD ⁽⁴⁾

5.11.1950 oslava 33. výročí VŘSR v Pěčíně ⁽⁴⁾

14.2.1951 promítání filmových představení U Rykrů v Pěčíně ⁽⁴⁾

25.3.1951 Pěčínem projížděli závodníci na motorových kolech ⁽⁴⁾

srpen 1951 zavření obchodu s botami od Bati, prodejnu zabralo JZD ⁽⁴⁾

19.1.1952 se odehrával v sále U Rykrů v Pěčíně ples MHJ ⁽⁴⁾

16.2.1952 se v hostinci U Rykrů v Pěčíně konal sokolský maškarní ples ⁽⁴⁾

29.2.1952 instruktážní schůze ke svátku MDŽ v hostinci U Rykrů v Pěčíně ⁽⁴⁾

7.8.1952 v Pěčíně probíhá intenzivní agitace pro JZD ⁽⁴⁾

15.-16.8.1952 se přehnal přes Pěčín prudký vítr, který pokácel velký počet stromů a budek ⁽⁴⁾

24.8.1952 v Pěčíně zvolen přípravný výbor pro JZD ⁽⁴⁾

24.10.1952 v Pěčíně proběhla U Rykrů zdravotnická přednáška ⁽⁴⁾

25.10.1952 v Pěčíně byl proveden sběr kovového šrotu ⁽⁴⁾

9.11.1952 v rámci oslav 35. výročí VŘSR Pěčínem štafeta " Míru a přátelství " ⁽⁴⁾

10.5.1953 v Pěčíně U Rykrů se uskutečnila besídka ⁽⁴⁾

30.5.1953 vyhlášena měnová reforma ⁽¹⁾

17.6.1953 bylo na náměstí v Pěčíně umístěno silniční zrcadlo ⁽⁴⁾

14.7.1953 v Pěčíně byla zrušena pošta ⁽⁴⁾

22.7.1953 schůze všech pěčínských občanů, kde se projednávaly záležitosti JZD ⁽⁴⁾

22.3.1954 v Pěčíně se konala přednáška U Rykrů o úrazech v zemědělství ⁽⁴⁾

18.4.1954 v Pěčíně se uskutečnilo vystoupení osvětové besedy, po níž se hrálo pásmo " Na letním bytě " ⁽⁴⁾

8.5.1954 připomenutí osvobození filmem Pád Berlína ⁽⁴⁾

11.9.1954 se v Pěčíně v hospodě u Rykrů uskutečnilo loutkové představení ⁽⁴⁾

24.9.1954 se v Pěčíně provedla volba žen do výboru žen ⁽⁴⁾

26.9.1954 se v Pěčíně v hospodě u Rykrů uspořádal hudební večer ⁽⁴⁾

7.11.1954 promítání filmu ženy ruské revoluce na počest 37.VŘSR ⁽⁴⁾

16.-17.1.1955 v noci se Pěčínem prohnala vichřice o rychlosti 170 km/hod ⁽⁴⁾

5.3.1955 pěčíňští oslavovali MDŽ ⁽⁴⁾

19.6.1955 projížděli Pěčínem účastníci motocylistických závodů ⁽⁴⁾

22.6.1955 létal nad Pěčínem aeroplán ⁽⁴⁾

19.7.1955 v Pěčíně uhodil blesk do stodoly u čp. 8 - stojan se senem shořel ⁽⁴⁾

- 4.3.1956 v Pěčíně byla vichřice a metelice, víchr o rychlosti 80-100 km/hod.
Rval střechy, olamoval stromy, btašky a cihly z komínů. Na kostelní věži byly
rozbity hodiny ⁽⁴⁾
- 30.9.1956 v Pěčíně stoupla teplota na 33°C ⁽⁴⁾
- 8.12.1956 v Pěčíně se u Urbanů konala beseda žen ⁽⁴⁾
- 24.-26.5.1957 byl z Pěčína uspořádán zájezd do západních Čech⁽⁴⁾
- 1958 zahájení činnosti JZD v Pěčíně ⁽⁴⁾
- 25.1.1958 uspořádala vojenská správa ze Žamberka estrádu v Pěčíně ⁽⁴⁾
- 15.2.1958 otiskl žamberský časopis Právo článek s nadpisem "Pěčínské ženy znovu
vítězí " ⁽⁴⁾
- 13.5.1958 se začalo u petřínské skály lámat kamení na stavbu kravína ⁽⁴⁾
- 1959-1963 násilné združstevňování tzv. " kolektivizace " ⁽¹⁾
- 1959 všechny soukromé lesy z okolí Pěčína přešly do správy JZD, nebo do správy
Státních lesů ⁽⁴⁾
- 13.9.1959 uspořádalo pěčínské JZD zájezd do Brna ⁽⁴⁾
- 21.11.1959 procházely Pěčínem agitační dvojice a vybízely občany k oslavám 15. výročí
osvobození naší republiky Rudou armádou ⁽⁴⁾
- 1960 změna oficiálního názvu našeho státu na Československá socialistická republika ⁽¹⁾
- 1962 v Deštném byly zakázány společné bohoslužby z důvodu chřipkové epidemie ⁽⁶⁾
- 1963 byly z obnovy pohraničí vypuštěny obce Pěčín a Šediviny ⁽⁵⁾
- 5.8.1968 javornická rada MNV projednala výsledek podpisové akce za současný proces v
ČSSR. Kladnou podporu vyjádřila svými podpisy 450 obyvatel obce ⁽³⁾
- 21.8.1968 vpád vojsk Varšavského paktu na území ČSSR ⁽¹⁾
obecní kronikář v Neratově zaznamenal události srpnových dnů takto :
"... obsazují ruské, východoněmecké, polské, maďarské a bulharské jednotky
Československou republiku - Země Čechy, Moravu, Slesko a Slovensko. Polští
vojáci k nám přišli z Bartošovic v O.H. Do Kunvaldu přijely dva lehké polské
tanky, pátrací vozy. Poláci si postavili u Líšnice a Pěčína tábory. Jejich vrtulníky,
neforemné bedny, křížovaly trvale vzduchem. Na jednom měly jednou vespod
přivázanou krávu a letěli k Líšnici. V Kunštátu táhly polské pomocné lesní dělnice
vsí a zpívaly polské písničky. Kunštátské ženy zahaly Polky a mělo při tom dojít
k výprasku .
v Neratově byly jen čtyři polské tanky, dva se vrátily zpět do Bartošovic, dva
zůstaly přes noc v Neratově a ráno odjely zpět. To se musí ale nechat, že se
Poláci chovali slušně a soucitně... " ⁽³⁾
rada MNV v Orlickém Záhorku projednala vzniklou situaci a přijala opatření k
zajištění plynulého zásobování. ⁽³⁾
- 23.8.1968 javornická rada MNV projednala výsledek podpisové akce za odchod
okupačních armád a propuštění Dubčeka, Černíka, Smkovského, Kriegela a
dalších ⁽³⁾
rada MNV v Nebeské Rybné projednala situaci vzniklou vstupem vojsk 5 států a
rozhodla, že se bude průběžně scházet a uvážlivě pracovat . A vydala rovněž
prohlášení k občanům, ve kterém se staví za naše legální a jediné představitele,
prezidenta republiky L. Svobodu, předsedu vlády O. Černíka, předsedu
Národního shromáždění J. Smrkovského a prvního tajemníka ÚV KSČ A.
Dubčeka a odsoudila vstup vojsk do naší země ⁽³⁾
- 25.8.1968 v Bartošovicích malují lidé na silnici nápisy " Jděte domů ! ", " Tudy vede
cesta do Varšavy ! " ⁽³⁾

- 29.8.1968 plenární zasedání v Pěčíně přijalo toto prohlášení: " ... Poslanci MNV prohlašují, že budeme nadále podporovat naše představitele a stojíme plně za prezidentem L. Svobodou, prvním tajemníkem ÚV KSČ A. Dubčekem, předsedou vlády ing. Černíkem a předsedou Národního shromáždění J.Smrkovským. Byly jsme zklamáni nad obsahem moskevského komuniké, ale jsme rozhodnuti v této kritické době zachovat naprostý, ale hrdý klid .. " ⁽³⁾
- 30.8.1968 poslanci z obce Deštné vyslovili podporu vládě a straně v čele s prvním tajemníkem KSČ A. Dubčekem, jehož dosavadní politiku jednomyslně podporují . Rovněž vyjádřili svou podporu prezidentu republiky Ludvíku Svobodovi . ⁽³⁾
rada místního národního výboru v Rybné nad Zdobnicí schválila provolání k okupaci " ... stala se tragédie našeho národa, došlo k okupaci armádami pěti států Varšavské smlouvy. SSSR trvá na tom, že ČSSR musí zůstat ve svazku socialistických zemí, ať chceme, nebo nechceme. Pod tímto tlakem byla vedena moskevská jednání, kde diktovala síla a moc SSSR..." ⁽³⁾
- 2.9.1968 přítomní poslanci a občané plenárního zasedání Národního výboru v Rokytnici v O.H. projednali situaci vzniklou okupací země.
Byla diskutována i skutečnost, že na stavbu nové prodejny chodí za svačinu pomáhat i polští vojáci.
Tuto "výpomoc" odmítla poslankyně B. Witzová: " ... takové řešení je špatné ... Tolik hrdosti v nás je, že jsme schopni si práci udělat sami a nepouštět tam vojáky, kteří nás napadli.." S jejím názorem většina přítomných souhlasila. ⁽³⁾
- 3.9.1968 přítomní občané Orlického Záhoří byli pozváni na plenární zasedání MNV, tam byli seznámeni s průběhem přepadení ČSSR a o jednání našich představitelů v Moskvě. Odchod okupačních armád se bude dít ve čtyřech etapách: je však zapotřebí odstranit protiokupační hesla a nápisy ⁽³⁾
- 9.9.1968 rada MNV ve Zdobnici projednala požadavek odboru dopravy Okresního národního výboru v Rychnově nad Kněžnou ke zpětnému usazení dříve odstraněných silničních ukazatelů ⁽³⁾
přítomní veřejné plenární schůze národního výboru a KSČM byli informováni o závěrech moskevského jednání. ⁽³⁾
- 10.9.1968 Bartošovický národní výbor se staví za polednový vývoj v obci i celé zemi .
Vpád cizích vojsk na naše území je k " nevysvětlení " ⁽³⁾
- 17.9.1968 úryvek z obecní kroniky Neratov : "... někteří čeští uprchlíci se vrátili do své vlasti. Rekreatanti a uprchlíci, kteří se nevrátili zpět, šli do západních zemí. Švýcarsko hlásilo 30 000 Čechů a Slováků, Rakousko 15 000. Letadlo za letadlem přepravovalo uprchlíky, kteří se nechtěli vrátit do vlasti, do Kanady a do Austrálie.
Rusové odřivodňovali svůj vpád do ČSSR kontrarevolucí proti komunismu. ČSSR byla jimi v roce 1945 osvobozena od Němců a patří vlastně k Rusku ..." ⁽³⁾
- říjen 1968 Neratov obecní kronika: " ... čeští vojáci odešli z rokytnických kasáren, do kterých se nastěhovali ruští vojáci ... "
" ... cizí vojenské oddíly (až na ruské, které zůstaly) opustily území Československé republiky . " ⁽³⁾
- 7.10.1968 při jednání rady Národního výboru v Rokytnici upozorňuje předseda na možnost incidentů mezi občany a příslušníky cizích vojsk, zejména v hostincích ⁽³⁾

- 27.10.1968 Neratov obecní kronika : "...Rusové pohrozili, že v případě, kdyby došlo ve výročí dne vzniku Československé republiky 28.10.1968 k demonstracím, vrátily by se do města jejich tanky ... " ⁽³⁾
- 1.11.1968 obecní kronika Neratov: " ... v Kunštátě se zřítilo ruské letadlo, pilot se zabil.. " ⁽³⁾
- 28.12.1969 Orlické hory byly vyhlášeny CHKO ⁽²⁾
- 18.8.1970 " MŇV v Deštném konstatuje, že dne 22.8.1968 pod vlivem sdělovacích prostředků a oportunistických živlů došlo i v naší obci k podpisové akci za okamžitý odchod spojeneckých vojsk s dodatkem , který nabádal obyvatelstvo k zachování klidu, aby nedocházelo ke zbytečnému krveprolití (podepsalo se celkem 354 občanů včetně rekreativů) V prvním pololetí roku 1968 pod vlivem tzv. obrodného procesu, došlo v katastru naší obce k přejmenování chaty Na Šerlichu na Masarykovu chatu, tj. na její původní název. Organizátorem přejmenování této chaty a odhalení znovunalezené busty T.G.M.. byl provozovatel této chaty ÚTZ ČSTV Pardubice za působení bývalého provozáře p. Fišera, který toho času byl nimo naší republiku. MŇV se na této akci nepodílel. " ⁽³⁾
- 9.9.1971 schválil plánovací výbor ONV v Rychnově nad Kněžnou program rozvoje pohraničí na období 1971-1975 ⁽⁵⁾
- 1972 dokončena stavba vleku na Špičák, zahájení stavby domu horské služby, postaven nový most přes Bělou, generální oprava komunikace k Šerlišskému mlýnu v Deštném ⁽⁶⁾,
11. -13.3.1972 silný vítr v Deštném, který způsobil velké škody na majetku ⁽⁶⁾
- 20.4.1972 požár v hotelu Orlice v Deštném si vyžádal 1 lidský život ⁽⁶⁾
- 1977 vznik Charty 77 ⁽¹⁾
stavba centrální čistírny odpadních vod v Deštném ⁽⁶⁾
- 1.1.1977 na Rokytnicku byla sněhová kalamita (výška sněhu obvyčejně 180 cm) ⁽²⁾
- 1.12.1977 odešli poslední vojáci z rokytnické posádky, kasárny byly hlídány civilními občany ⁽²⁾
- 1982 zahájení rekonstrukce objektů pro muzejní expozice v Jedlovém. Kvůli nedostatku pitné vody bylo nutné posilovat místní vodovod dovážením vody z okolních vodních zdrojů pomocí cisteren ⁽⁶⁾
- 1987 přestavba školní budovy a jídelny v Deštném. Na Jedlové u Kristyny se začalo se stavbou nového lyžařského vleku. ⁽⁶⁾
- 17.11.1989 represivní akce vyvrcholily známou akcí na Národní třídě ⁽¹⁾

OBDOBÍ "DEMOKRACIE" (listopad 1989 - dnešek)

1989-1999 V tomto období vznikají ve velkých městech soukromé podniky a živnosti. Ve velkých městech se rozvíjí podnikání (jsou to města jako Rychnov nad Kněžnou, nebo Deštné v Orlických horách. V malých vesnicích naopak pozorujeme tragický úpadek malých obchodů a soukromníků. Neocenitelnou

a nedocenenou zásluhou několika nadšených lidí, kteří chtějí pomoci nejen sobě, ale i druhým, vznikají centra jako Sdružení Neratov, Vesmír, nebo zrekonstruovaná fara v Bartošovicích, které alespoň podle nás slouží k rozvoji tohoto kraje.

29.12.1989 byl zvolen prezidentem v ČSFR Václav Havel

1990 došlo k odchodu armády z Rokytnice a na trati zůstala jen civilní a nákladní doprava ⁽⁵⁾

1992 ve Velké Deštné dobudován a zprovozněn srub horské služby. V Deštném bylo založeno sdružení 15. horských obcí pod názvem "region Orlických hor". Parlamentní volby v Deštném vyhrála koalice ODS/KDS se ziskem 39% hlasů. Na druhém místě se umístil levý blok se ziskem 11% ⁽⁶⁾

1.1.1993 Byla Česká a Slovenská Federální republika rozdělena na Českou a Slovenskou republiku

1993 byla zcela zastavena práce v lomech v Pěčíně a tím se přestalo nákladiště u Pěčina využívat ⁽⁵⁾

29.1.1993. v 19:30 se konal hasičský bál v Deštném. ⁽⁶⁾

5.3.1993 ples horské služby v Deštném ⁽⁶⁾

1.1.1996 na Rychnovsku došlo ke spojení stanic a ředitelství na místní železnici ⁽⁵⁾

22.12.1996 začal fungovat turistický přechod na stezce u Masarykovy chaty na Šerlichu do Polského Zieleniece. ⁽⁶⁾

31.1.1997 v Deštné se uskutečnil stavbařský ples ⁽⁶⁾

14.2.1997 v Deštném se uskutečnil školní ples ⁽⁶⁾

20.-22.2.1997 v Deštném se uskutečnilo mistrovství ČR v závodech psích spřežení ⁽⁶⁾

28.2.1997 v Deštném se odbýval ples horské služby ⁽⁶⁾

20.6.1997 setkání důchodců z Deštného ⁽⁶⁾

18.12.1997 místní škola v Deštném pořádala vánoční besídku ⁽⁶⁾

28. -30.1.1999 se v Deštném uskutečnilo mistrovství ČR v závodech psích spřežení ⁽⁶⁾

Použitá literatura :

- (1) Dějiny zemí Koruny České II. díl**
- (2) kronika Rokytnice v Orlických horách**
- (3) dr. Václav Matouš a dr. Josef Juza, Svědectví o roku 1968 v okrese Rychnov nad Kněžnou, Rychnov nad Kněžnou 1992**
- (4) kronika v Pěčíně**
- (5) Vyprávění o Rokytnici v O. h., Kolektiv autorů, Rokytnice v O. h. 1979**
- (6) obecní kronika v Deštném.**

M. Rábou, P. Hudousek a kol., Dělostřelecká tvrz Hanička, Nakladatelství a vydavatelství Společnost přátel československého opevnění, Brno 1996

J. Novák, Opevnění na Králícku, vydavatelství a nakladatelství FORTprint, Žamberk 1994

P. Hudousek, Historie hasičského hnutí v Rokytnici v Orlických horách, Rokytnice v O. h. 1998

Podzim roku 1938 v pohraniční oblasti Orlických hor, strojopis, příloha ke kronice Rokytnice v O. h.

K. Talanašek, 90let železnice Doudleby n.O.- Vamberk- Rokytnice v Orlických horách, Rokytnice v Orlických horách 1996

Deštník, měsíčník Deštného v Orlických horách, Deštné v Orlických horách 1976-1999

Historie poutního kostela nanebevzetí Panny Marie v Neratově, Neratov 1993

E. Trojan, Betonová hranice I. a II. díl, nakladatelství Ofis spo.s.r.o., Ústí nad Orlicí 1997

Druhá světová válka- stručné dějiny, přeložil - Ludvík Myška, Jihočeské tiskárny, Praha 1980

K. Richter, Sudety, vydala agentura Fajma, Praha 1994

Resumé:

Skupina 20. století si v rámci expedičního projektu „Rychnovsko 99“ dala za cíl zdokumentovat historii 20. století v severovýchodní části okresu Rychnov nad Kněžnou.

První část našeho sborníku je složena z výpovědí očitých svědků důležitých událostí 20. století. Tato část je zpracována do formy otázek a odpovědí. Celkem se nám podařilo zkompletovat 31 výpovědí.

Druhou částí je sloučení těchto výpovědí s informacemi, které jsme získali z místních kronik a odborné literatury do časové přímky zahrnující důležité a přelomové informace 20. stol. v severovýchodní části okresu Rychnov nad Kněžnou.

Závěr tvoří přílohy s dobovými obrázky a fotografiemi dokumentující vesnice a města před jejich devastací za bývalého režimu. Přílohy dále obsahují mapy Sudet s německými a českými místními názvy a mapy Československého opevnění v letech 1936 a 1938.

Das Resumé :

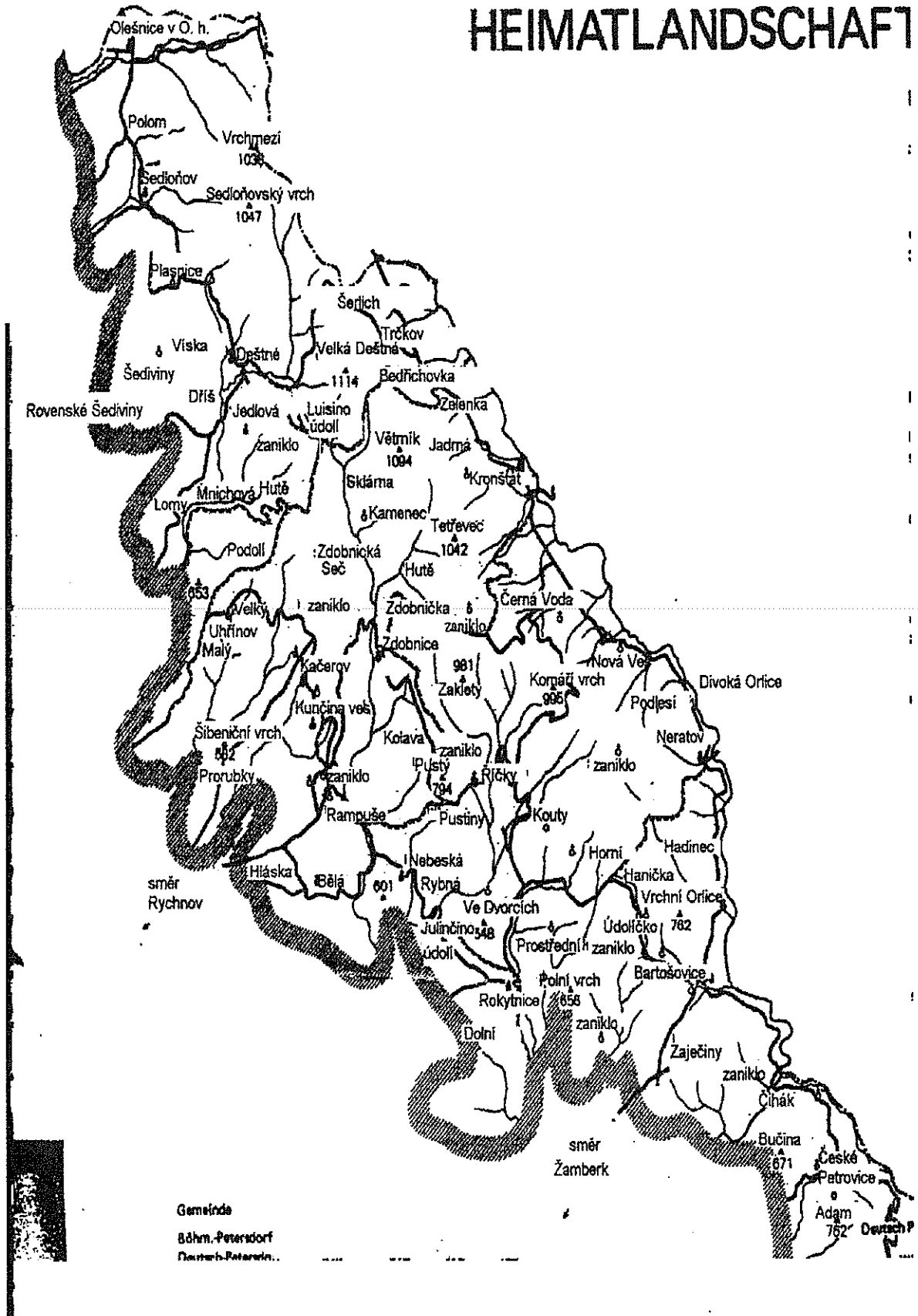
Die Gruppe des 20. Jahrhunderts hatte das Ziel im Rahmen des Expeditionsprojektes „Reichenau und Umgebung 99“ die Geschichte des 20. Jahrhunderts im nordöstlichen Teil des Bezirks Rychnov nad Kneznou [Reichenau] zu dokumentieren.

Der erste Teil unserer Sammelschuft wird von Aussagen der Augenzeugen zusammengesetzt. Dieser Teil wird in der Form der Fragen und Antworten verarbeitet. Es hat uns gelungen insgesamt etwa 30 Aussagen zu komplettieren.

Der zweite Teil ist die Vereinigung dieser Aussagen mit bedeutenden Ereignissen des 20. Jahrhunderts, die wir aus den Ortschroniken und der Fachliteratur bekommen haben. Wir haben eine Zeitlinie gemacht, die diese wichtige Ereignisse umfaßt.

Der dritte Teil ist die kurze Charakteristik der Dörfer, die sich im Bereich unseres Interesses befinden. Es geht um Zeit der sogenannten Ersten Republik. Das Ende des Almanachs bilden Photos, die die Dörfer und Städter vor ihrer Devastation während ehemaliges Regimes zeigen. Bei einiger von denen ist auch der Vergleich mit heutigen Tagen. Weiter sind dort die Landkarten des Sudetenlandes mit deutschen und tschechischen Namen und eine kleine Landkarte der tschechoslowakischen Befestigung von den Jahren 1936 und 1938.

HEIMATLANDSCHAFT

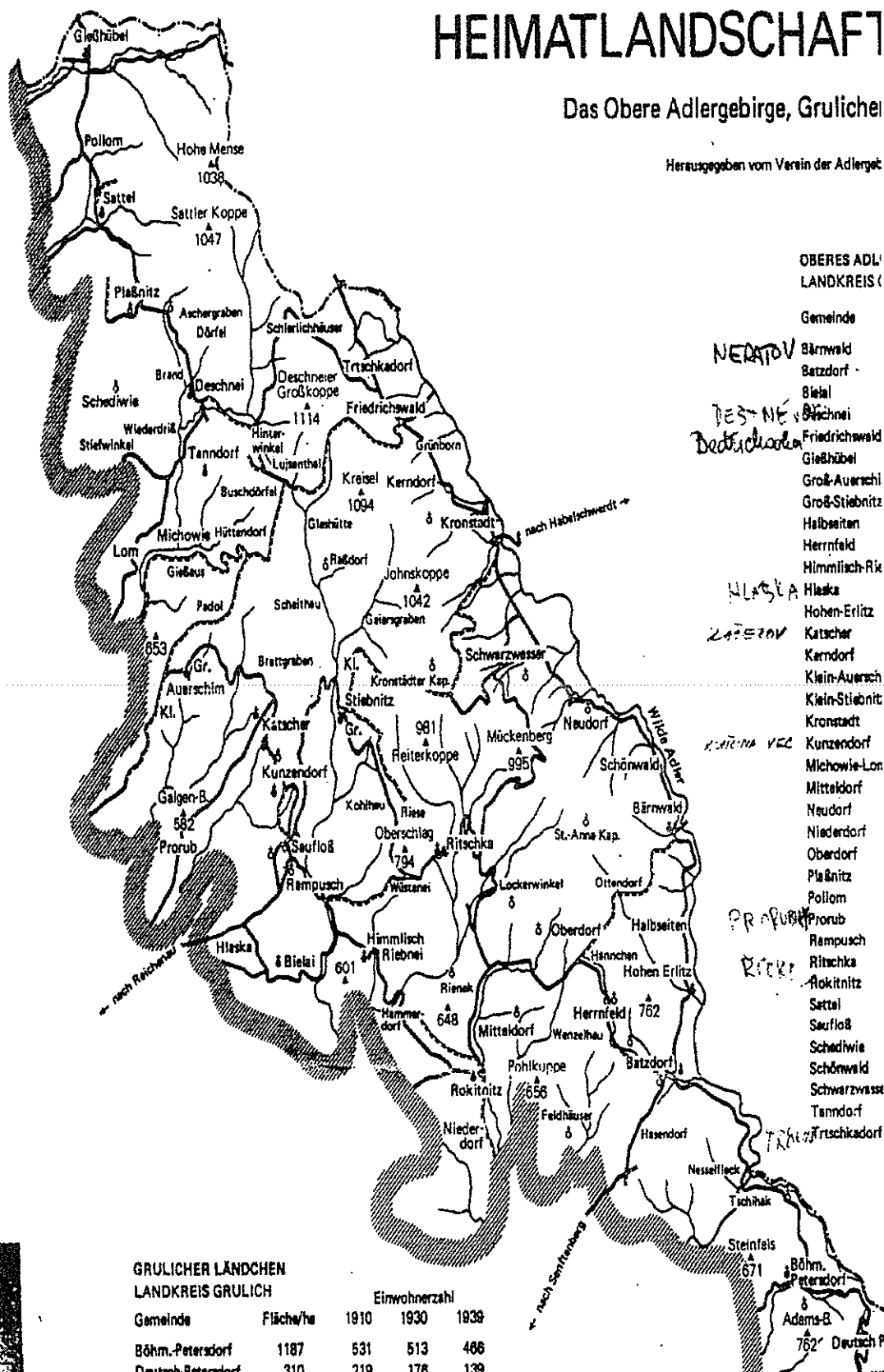

↑ mapa Sudet s českými místními názvy na území severovýchodní části okresu Rychnov nad Kněžnou

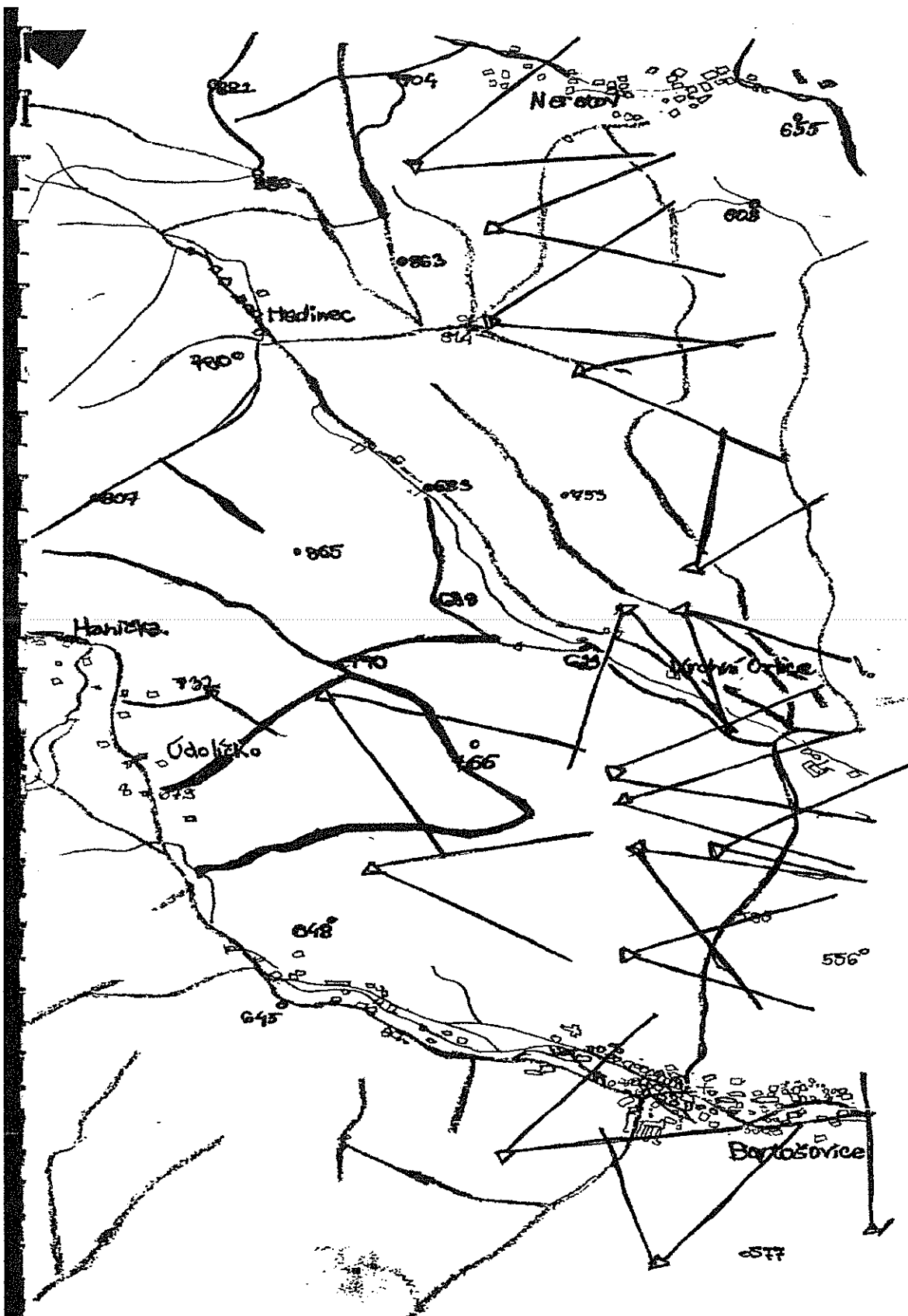
HEIMATLANDSCHAFT

Das Obere Adlergebirge, Grulich

Herausgegeben vom Verein der Adleryet

↑ mapa Sudet s německými názvy na území severovýchodní části okresu Rychnov nad Kněžnou

↑ mapa Bartošovicka s LO. vz 36 v roce 1936

Závěr : O tom, zda se nám naše práce povedla, především rozhodnete vy, čtenáři. To, že jsme se všichni snažili, aby vaše odpověď byla kladná, vám asi nemusíme povídat. Pokud se vyskytnou v našem sborníku nějaké nedostatky, berte je prosím se shovívavostí a upozorněte nás na ně .

Vaši autoři

Petr Polák, Martin Pěkný, Veronika Mikotová, Martin Procházka, Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola o.p.s., Spořická 400 / 34, Praha 8 - Dolní Chabry, 184 00, tel. 02 / 854 45 63

Příloha

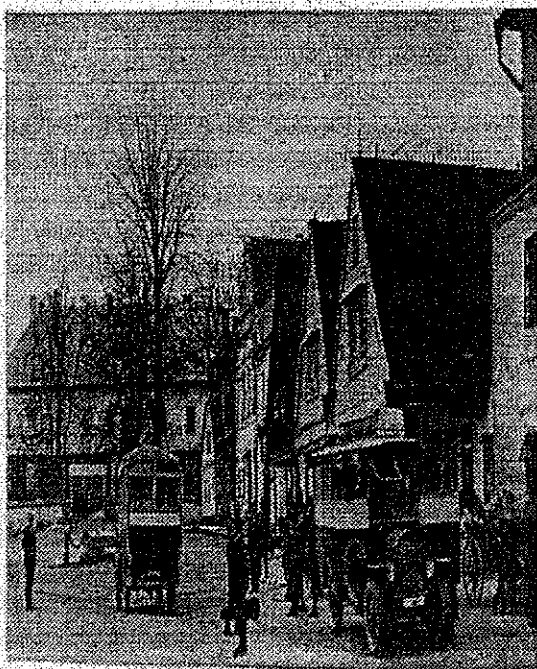

P
Přijďte do hor Orlických!

KLUB ČSL TURISTŮ - ŽUPA ORLICKÁ + NÁR. JEDNOTA SEVEROČESKÁ

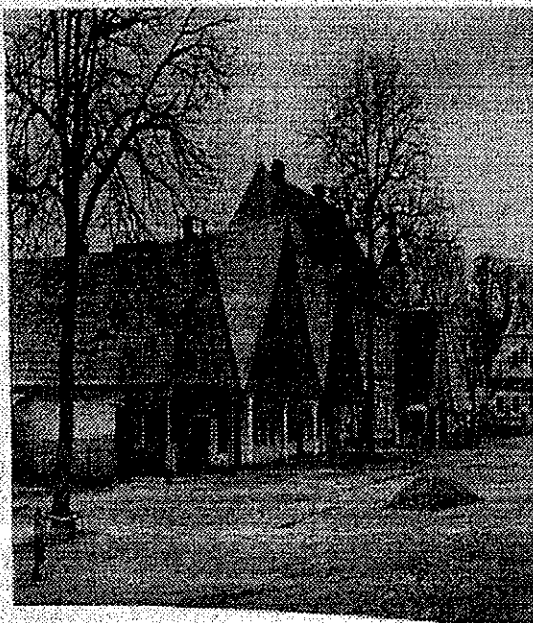
Členství zdarma - Koupce vstupenky 6 Kč - Jednorázový členský příspěvek 10 Kč
Sleva na vstupenky 50% - Koupce vstupenky 5 Kč - 11 sleva
Koupce vstupenky 5 Kč - Koupce vstupenky 5 Kč - Koupce vstupenky 5 Kč

Petr Polák, Martin Pěkný, Veronika Mikotová, Martin Procházka
Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola o.p.s
1999

Zámek Norb-Rienecký v Rokytanici,
kde je umístěna česká škola

Dřevěné domky v Rokytanici

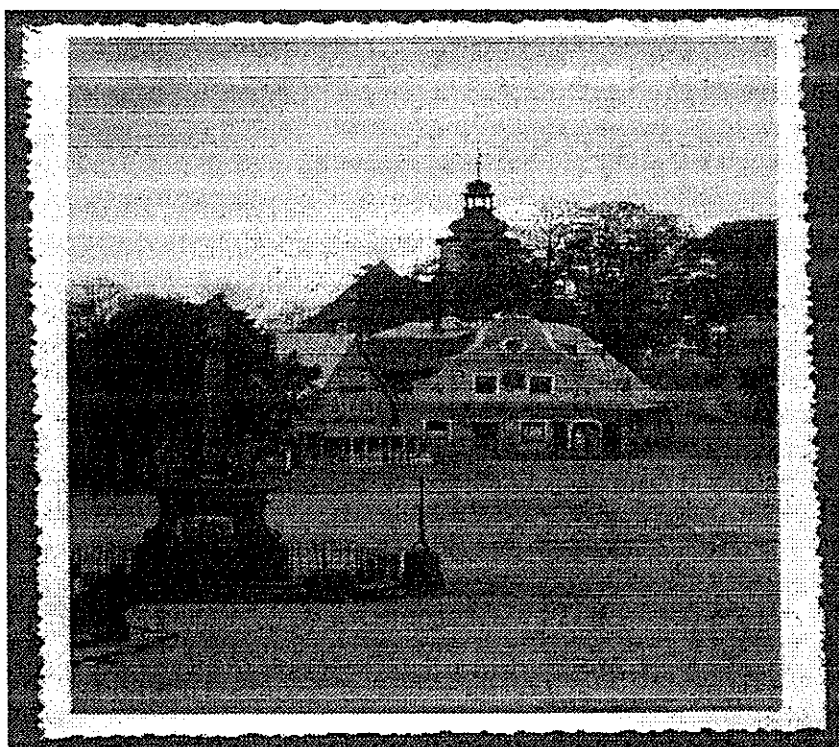
ROKYTNICE

V ORL. HORÁCH

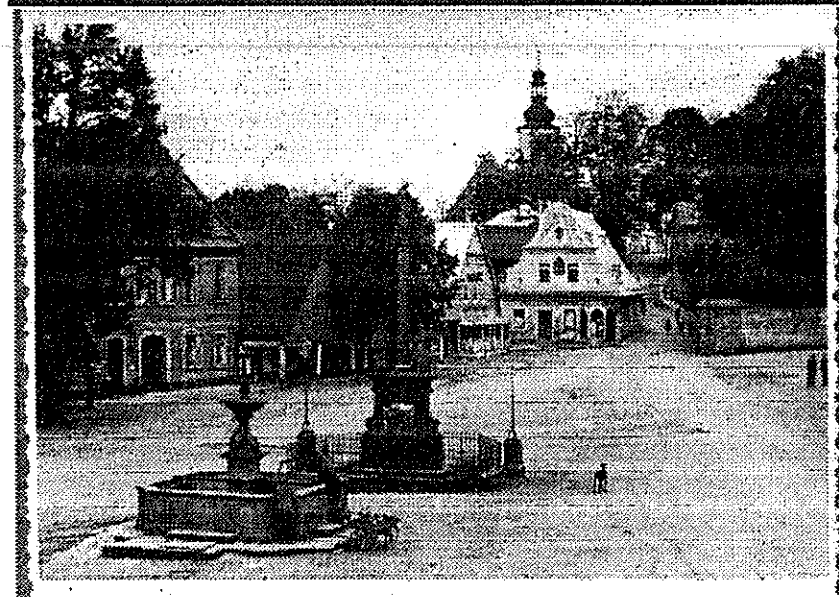
Z trati Praha — Hausdovice odbočuje v Doudleších lokálka, jejíž konečnou stanicí je Rokytanice, jediné město ve vlastních Orlických horách, kde mezi 1057 obyvateli je třetina národností české, město prastarého původu, jež ve XIII. století jako ves se připomíná, která pak v XVI. věku stala se městem erbovním.

Kromě vlakového spojení je spojení autobusem na Vel. Úhlířov přes Kunčinnu Ves a ze Zámberka přes Rokytanici do Friedrichshwaldu na pruských hranicích.

Rokytanice je rozvinuté horské městečko. Má českou měšťanstvou a obecnou školu, umístěnou v zámku Něstice — Rieneck. Kástel Věch svatých byl po strašném požáru r. 1660, který celé město zničil, postaven na místě původního dřevěného. Vismněme si pomník Jáchyma z Maušvic a z Armentruh z r. 1585, který dal městečku český řád. Jeho syn r. 1600 přestavěl starou tvrz na nynější zámek. Nová radnice byla vystavěna nakladem radejšího rodáka, pražského kupce Christana.

☞ Rokytňické náměstí
s kašnou
1. republika

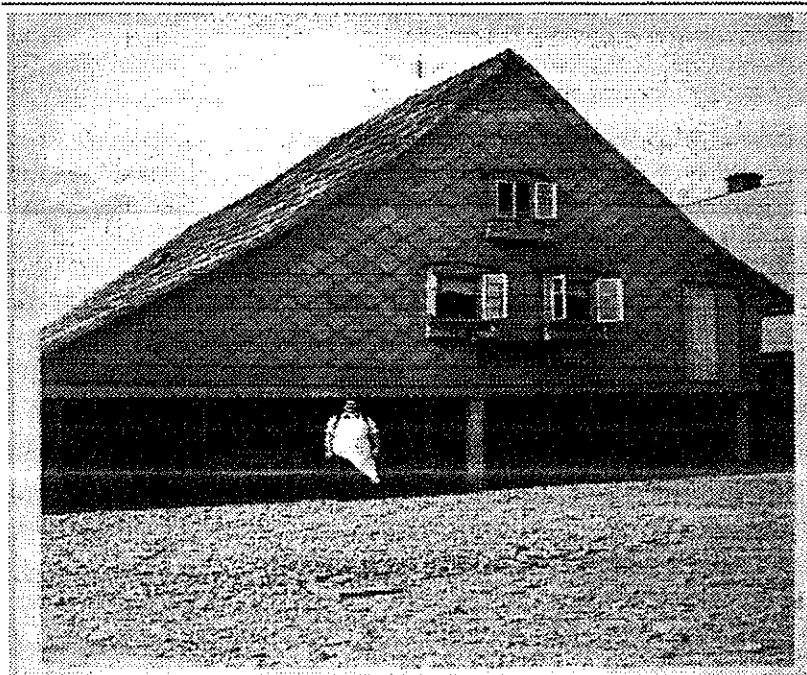
☞ Rokytňické náměstí
a pes 20. léta
tohoto století

☞ Rokytňické trhy
20. léta tohoto
století

☞ Svěcení zvonů v Rokytnici v Orlických horách v roce 1923

☞ Řezník v Rokytnici před krámem

☞ Rokytnická škola v době 1. republiky

☞ Rokytňické
podloubí
s pohledem
na místní kostel
1. republika

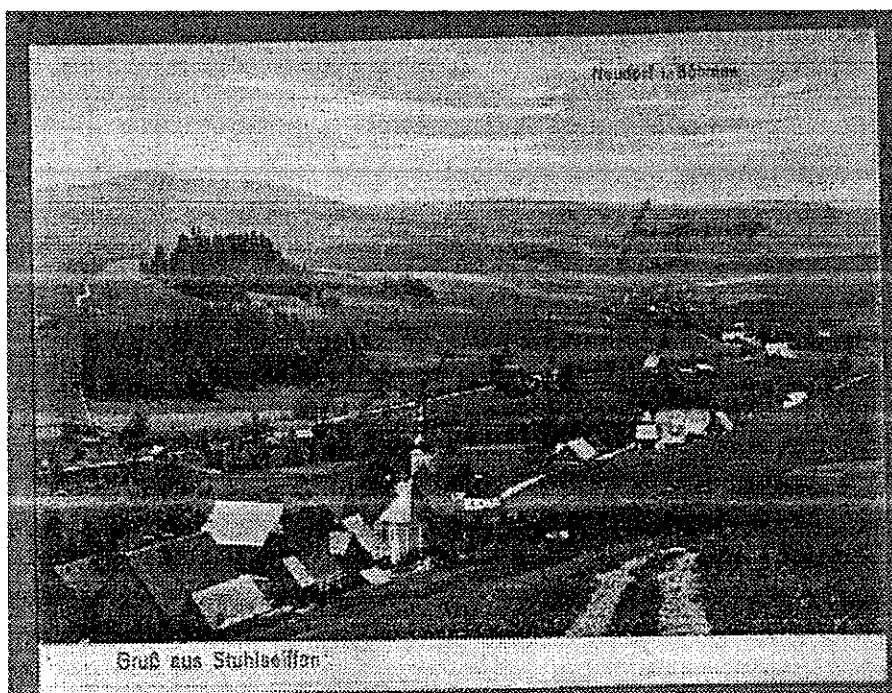
☞ Rokytňická
křižovatka
s pohledem
na místní
zámek
1. republika

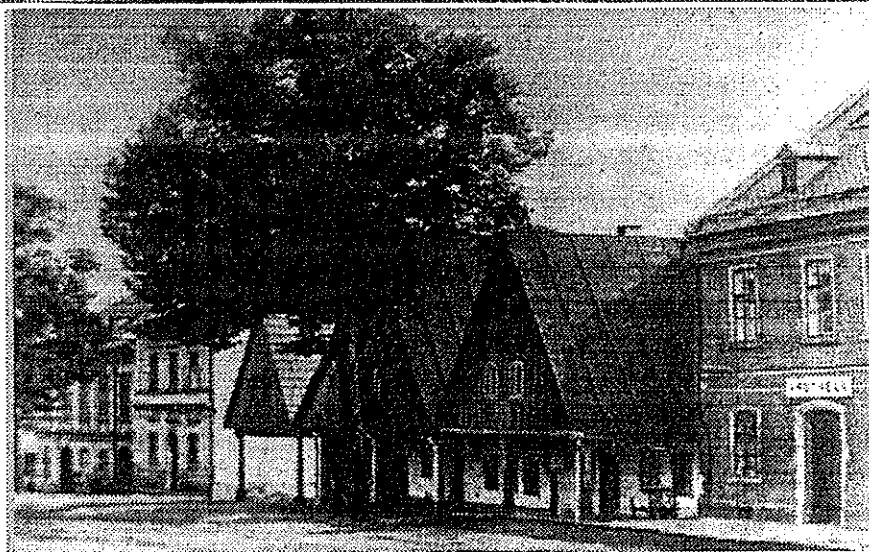
☞ Rokytňické
náměstí se sochou
Františka Josefa I
1. republika

☞ Německá škola v
Rokytnici
1. republika

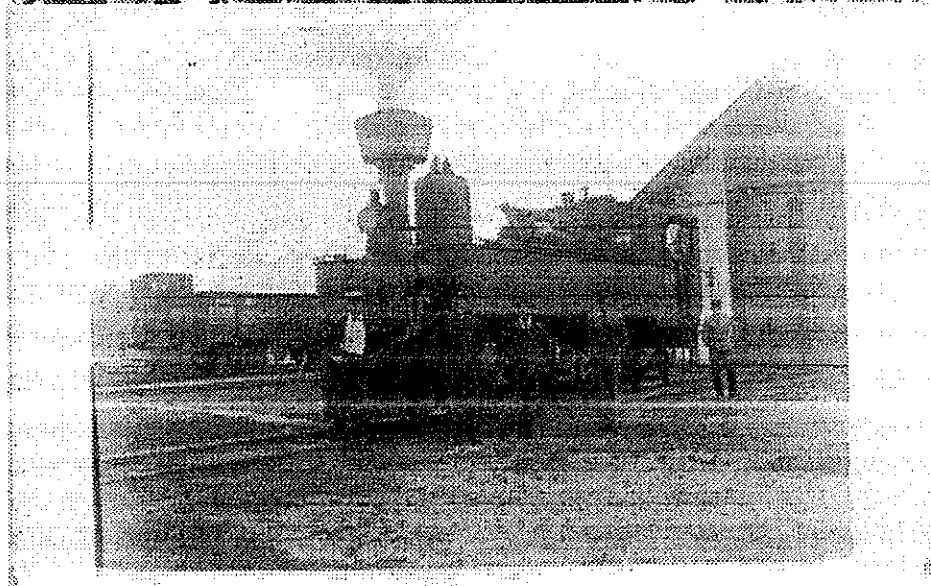
☞ Nová ves za
1. republiky

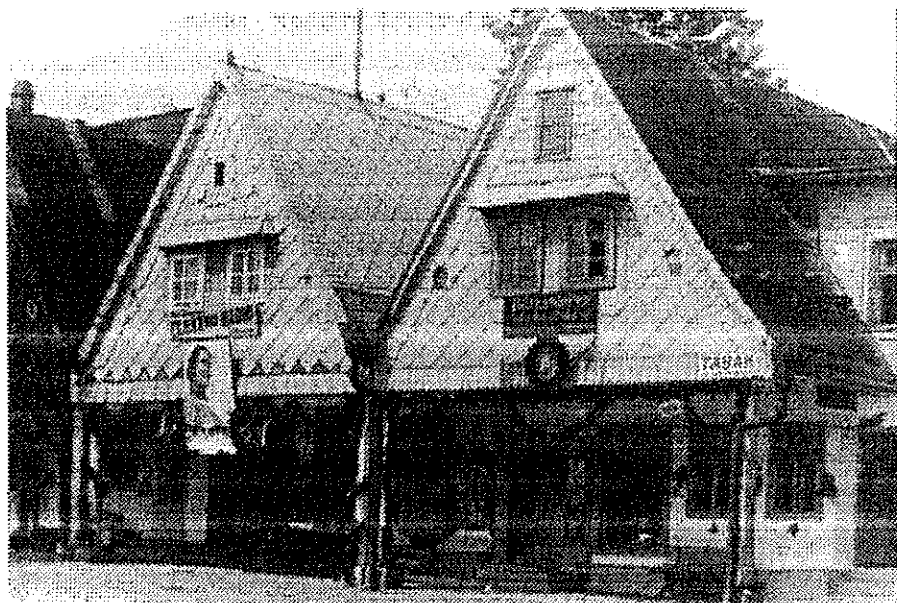
☞ Rokytnické
náměstí
s obchody
1. rep.

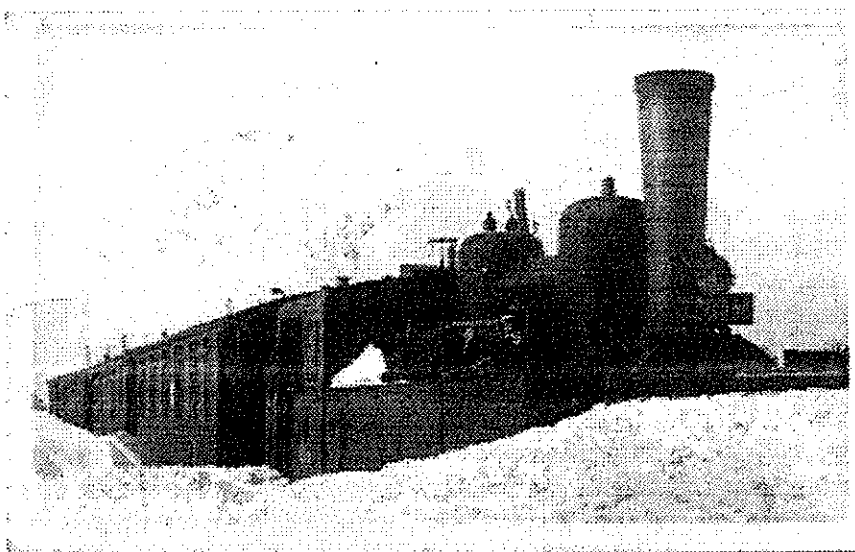
✧ Odhalení
tisícitého
kilometru
železnice
nedaleko
Rokytnice v
Orlických horách

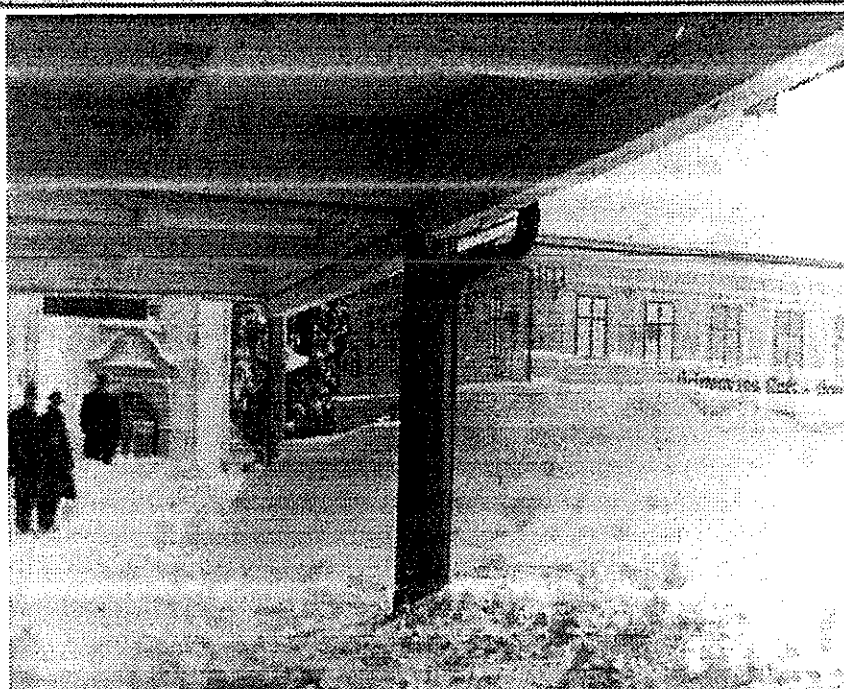
✧ Parní mašina
na místní
železnici
20. léta tohoto
století

✧ Rokytnické
podloubí s
obchody
1. republika

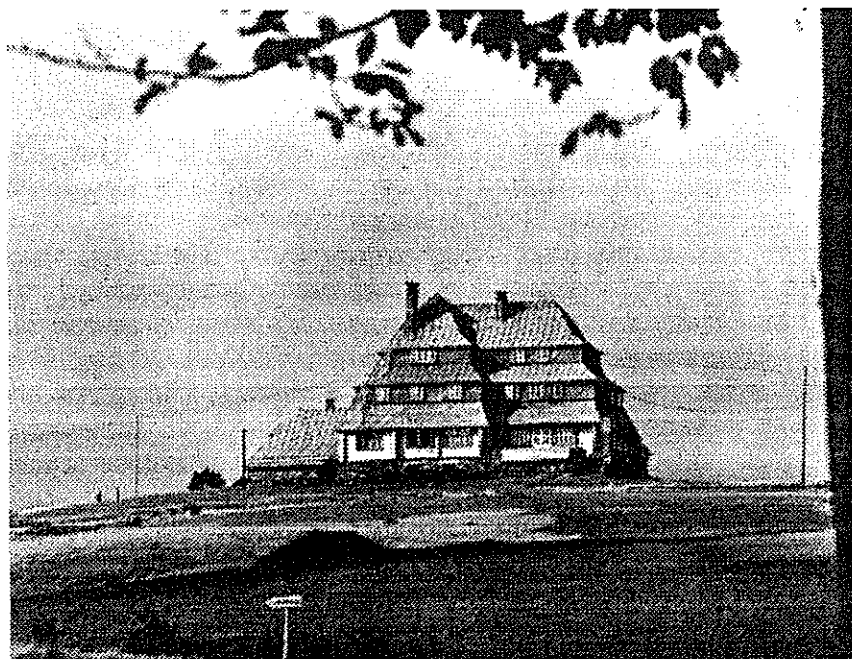
☞ Protahování trati
parní lokomotivou
20. léta tohoto století

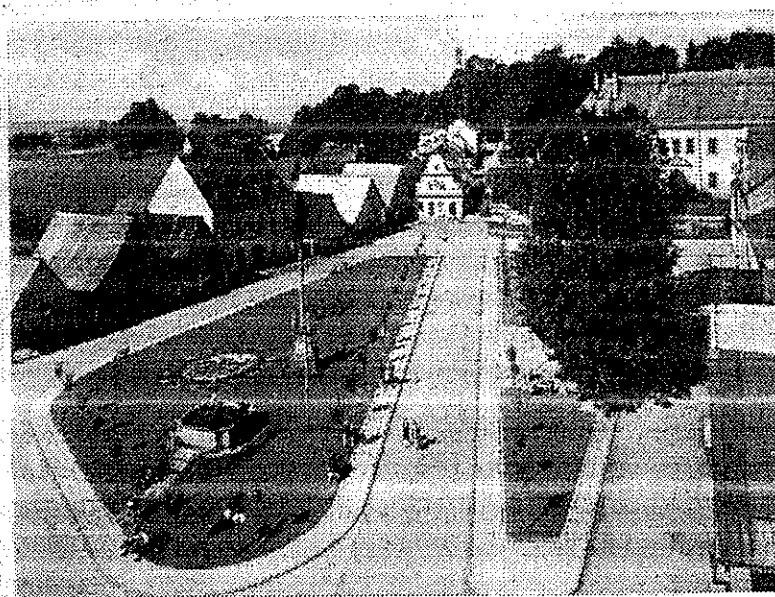
☞ Rokytnické
podloubí za jedné
s tuhých zim
1. republika

☞ Jedna z
rokytnických ulic za
1. republiky

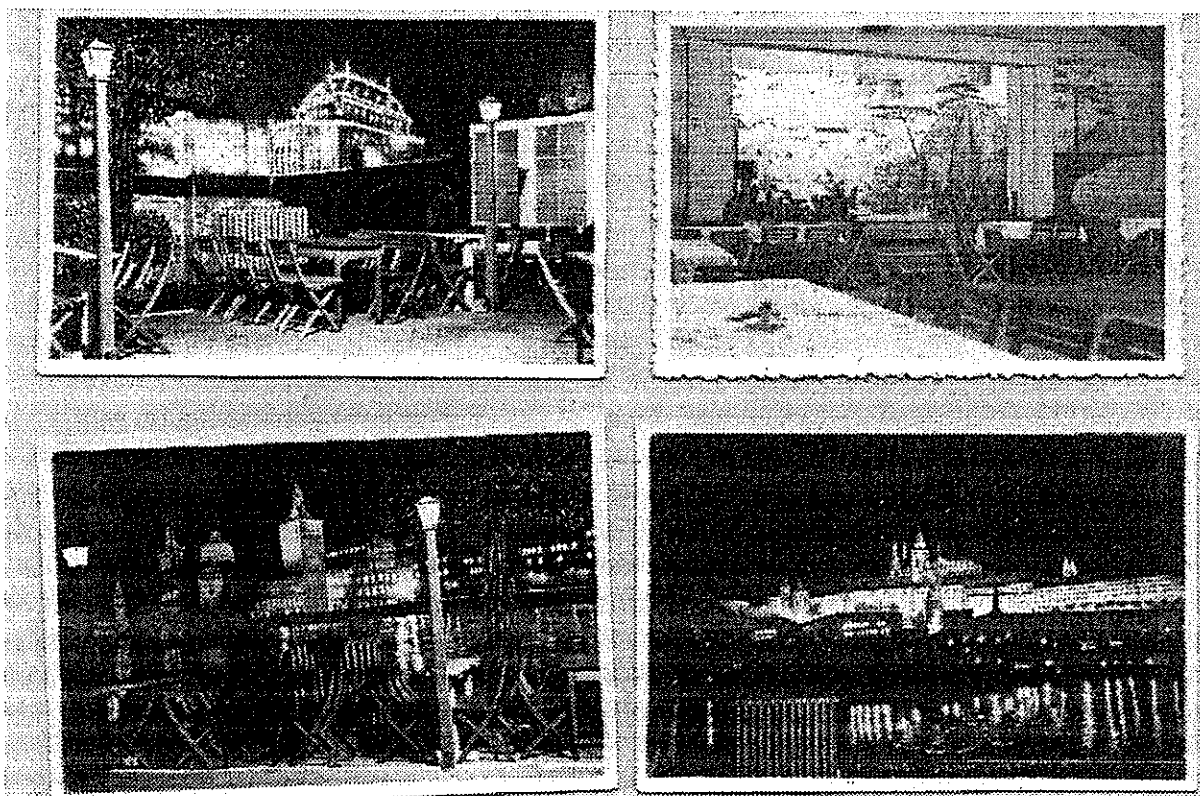
☞ Chata T. G. M.
na Šerlichu za
1. republiky před
jejím vypálením

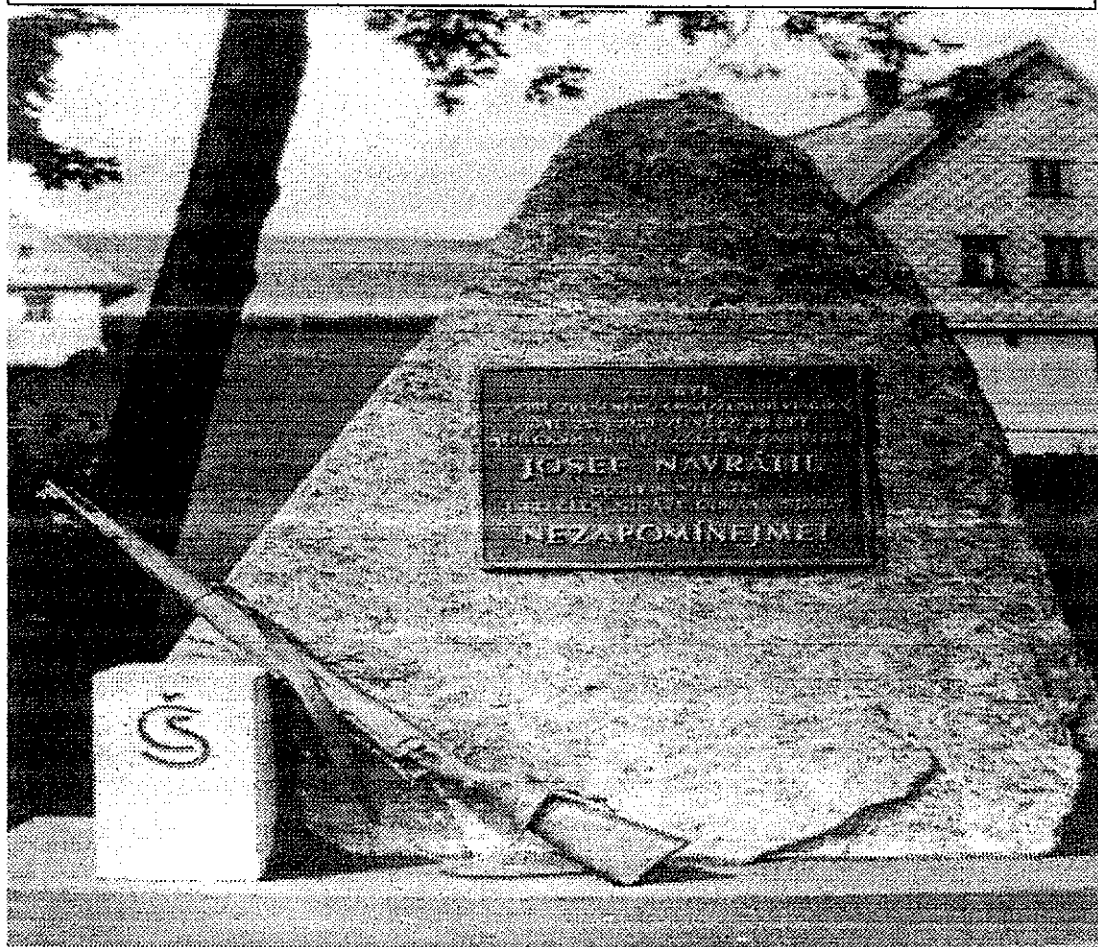
☞ Rokytnické náměstí
- pohled z kostela
1. republika

☞ Jednotka SOS
povoláná do Rokytnice
v Orlických horách

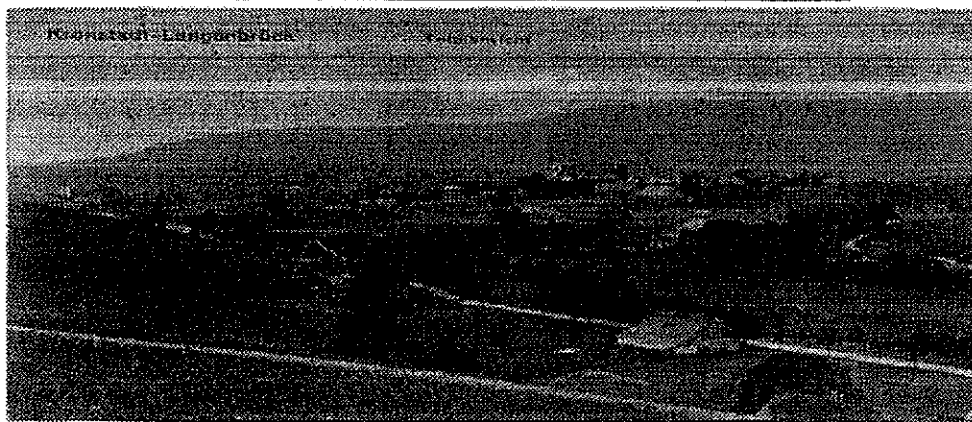

↑ Výzdoba jednoho z rokytnických kabaretů

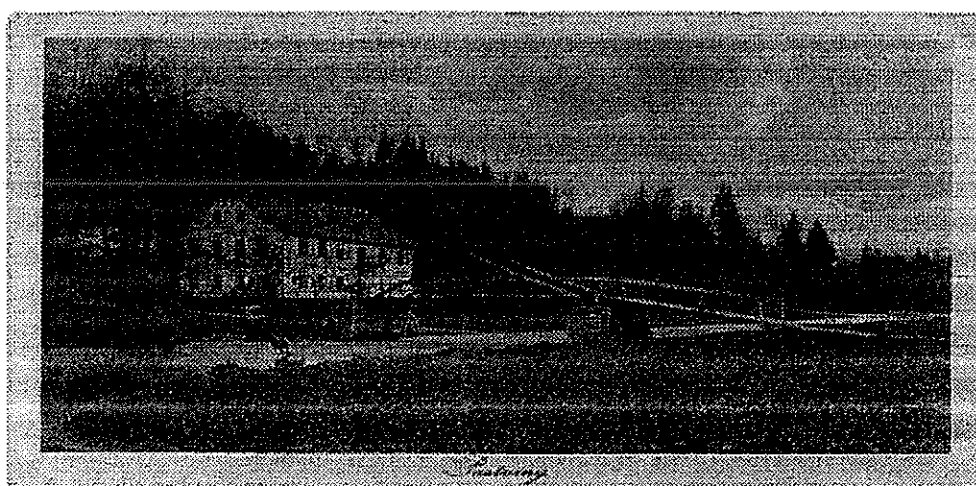

↑ Památník padlému četníkovi (po 2. sv.válce)

↓ Orlické Záhoří- celkový pohled (1916)

↓ Pastviny za období 1. republiky

↓ Poválečná oslava odhalení pomníku padlého vojáka SOS

☞ Rokytický
pivovar před
zbouráním 1988

☞ Dnes již
zbourané rokytnické
domy

☞ Česká strážní
pohraniční chata
1. republika

Celkový
pohled na
Bartošovice
kolem roku
1900.

Stavba
kulturního domu
v Bartošovicích.

Bartošovice 1995.

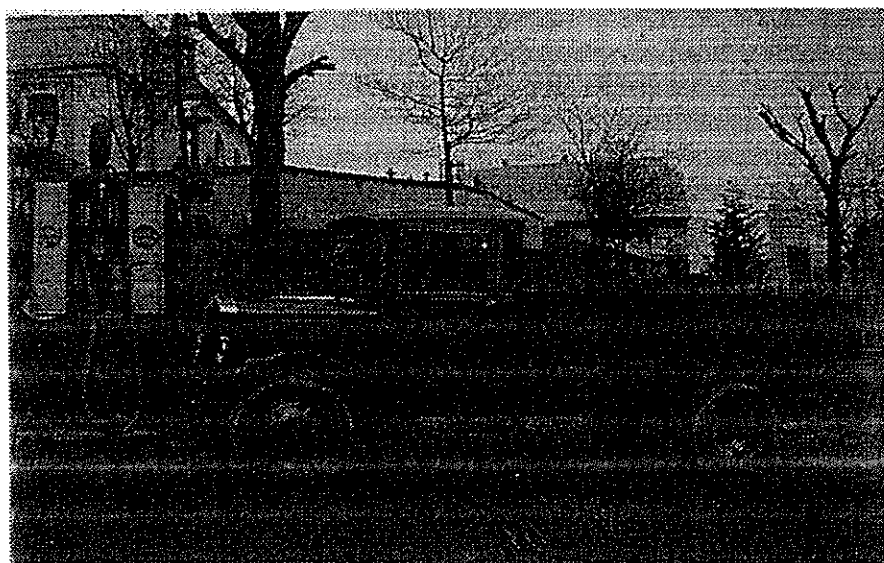

Bartošovice
1960.

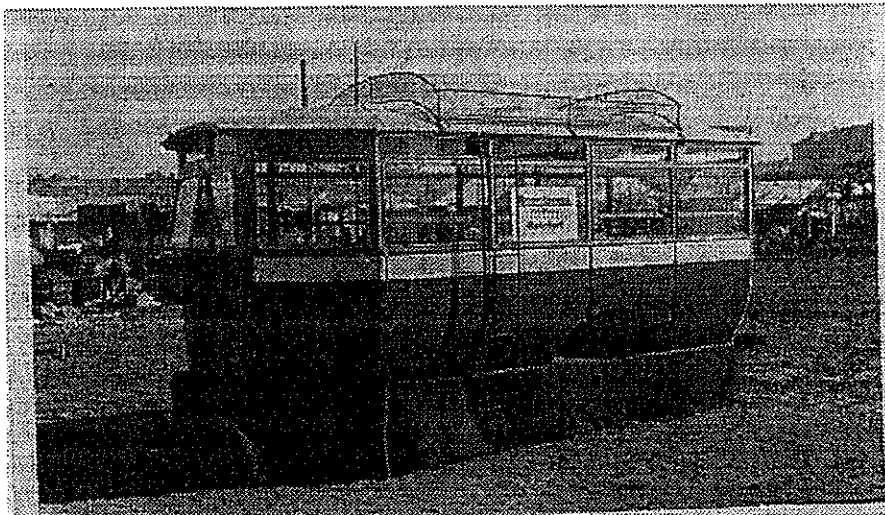

Bartošovice
1929.

Bartošovická
benzinka za
první republiky.

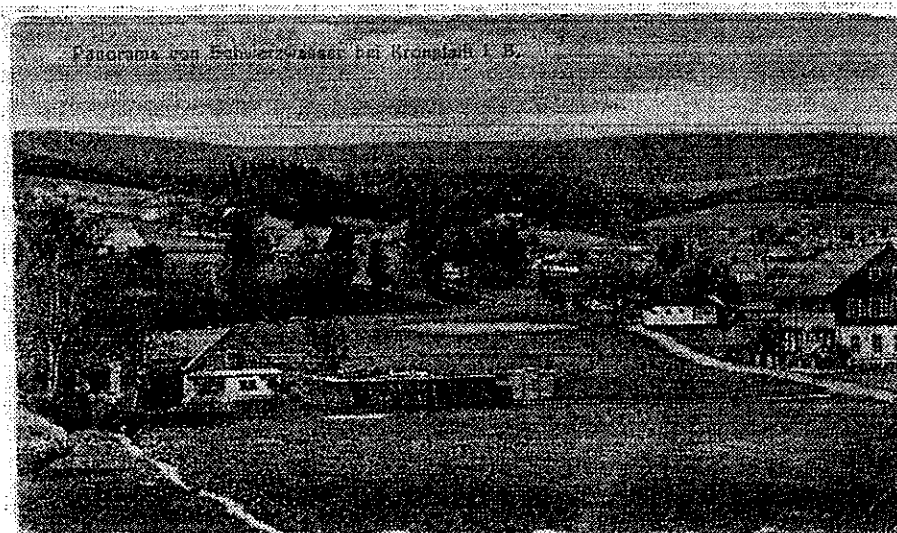

Bartošovický
autobus vystaven
na místní výstavě
za 1. republiky.

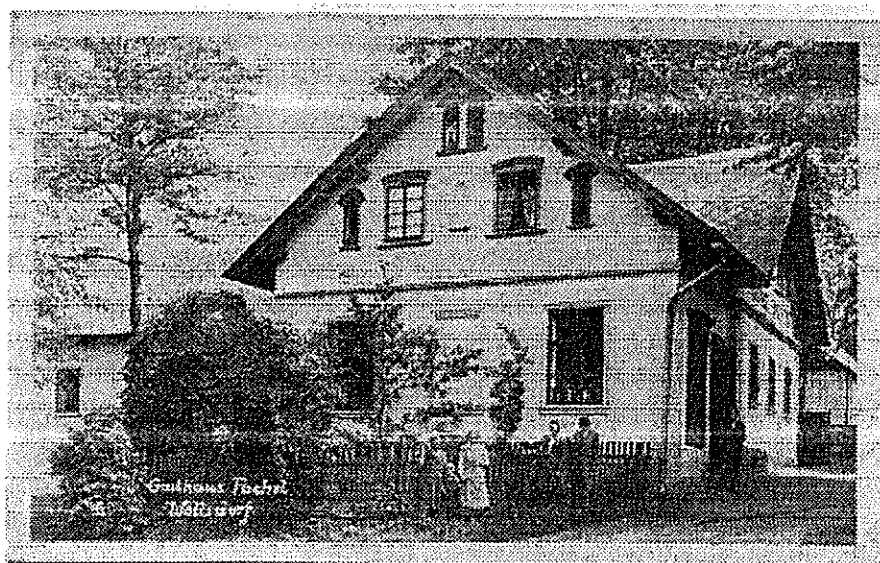

Bartošovický
autobus na trase
Žamberk -
Uhřínov.

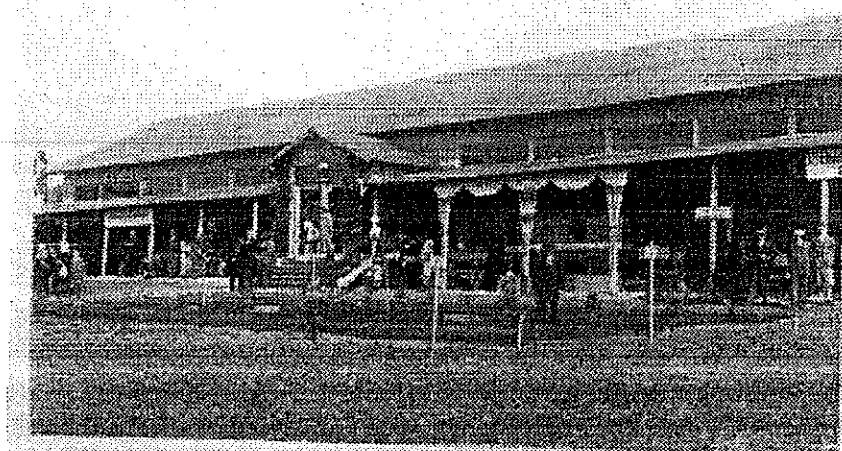

Černá Voda 1906

☞ Ves Vlčkov v období 1. republiky

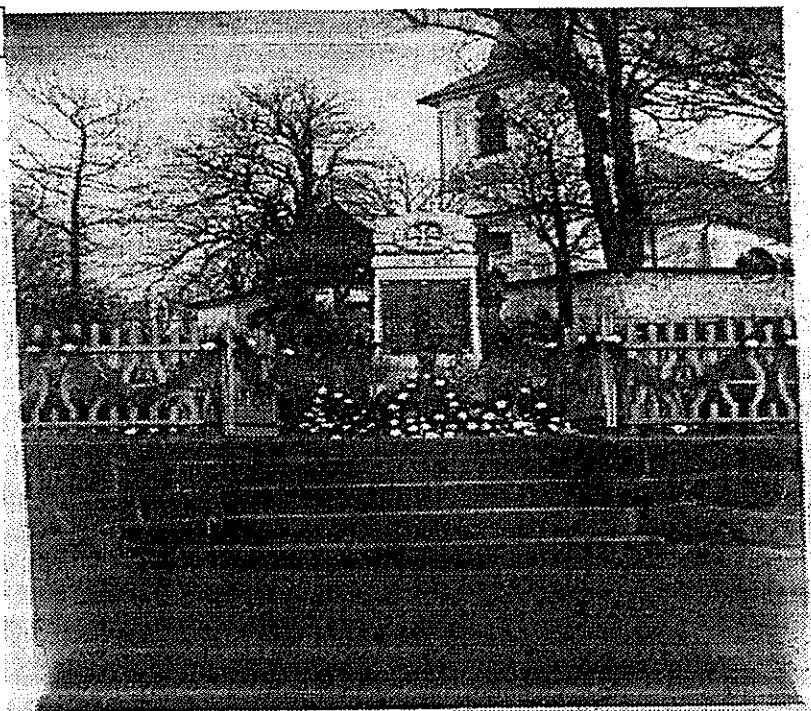

☞ Zemská výstava v Bartošovicích za 1. republiky

Hlavní výstavní hala v místě nynějšího moderního hotelu v Bartošovicích. Zdroj: archiv, Liberec 1988.

☞ Ves Zaječí za 1. republiky

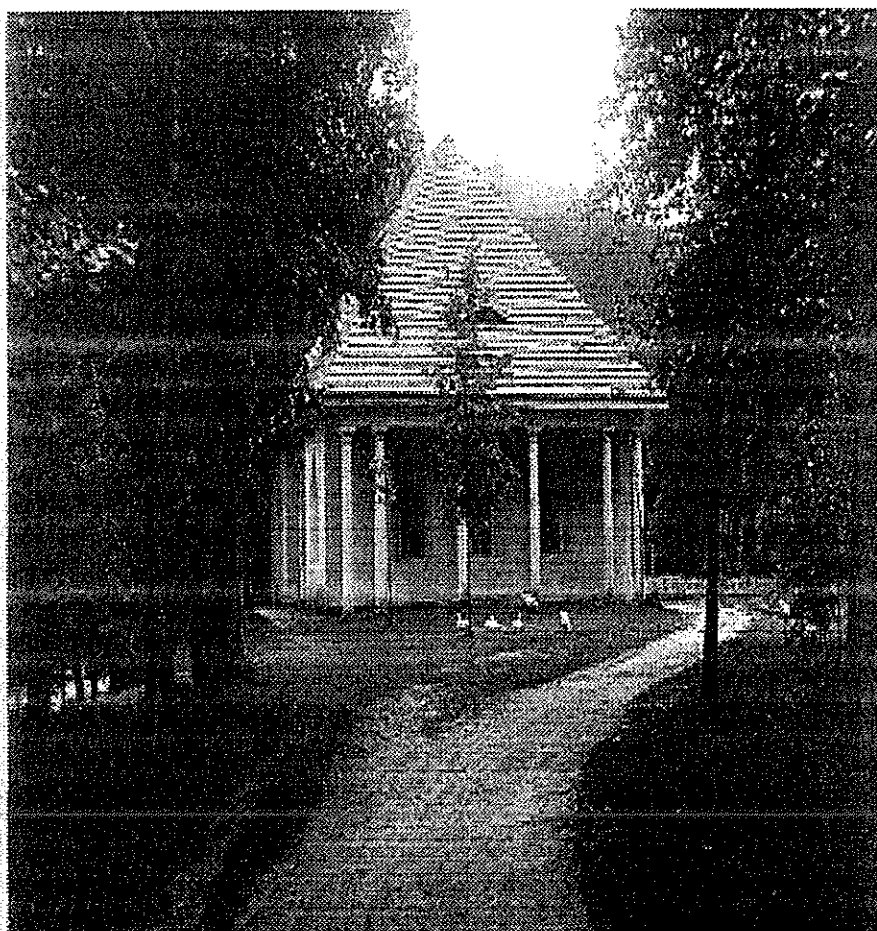
☞ Pomník padlým
před kostelem
v Bartošovicích

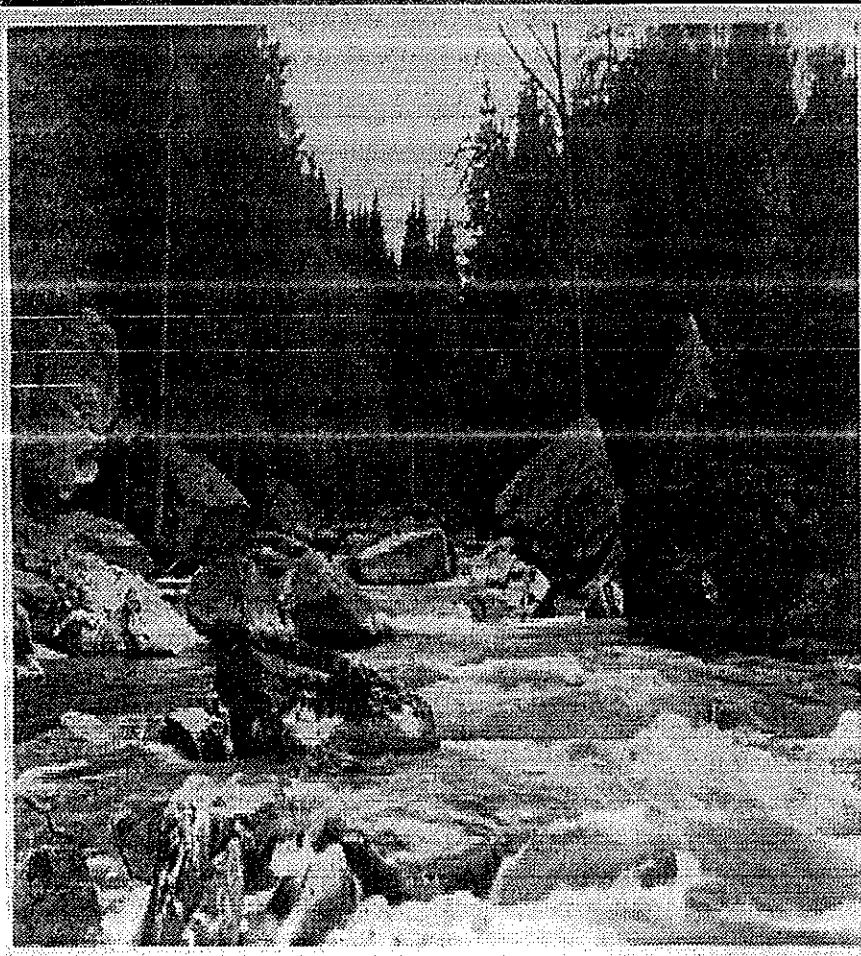
☞ Zprovoznění
nového
lyžařského
vleku u Říček

☞ Rokytnice v O.h. za
dob 1. republiky

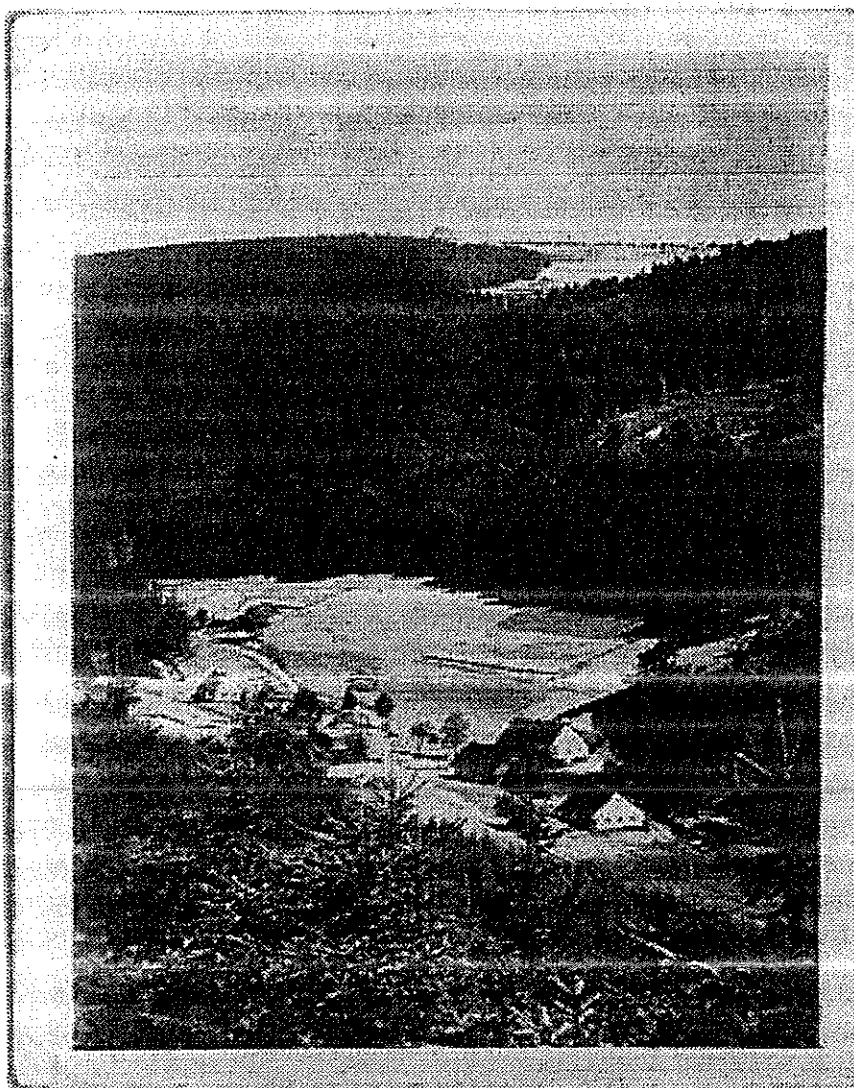

☞ Zámeček poblíž
Rokytnice- dnes
již nestojí - fotka
pochází s 1.
republiky

☞ Zemská brána
na počátku tohoto
století

☞ Ves Zákoutí v
1. republice

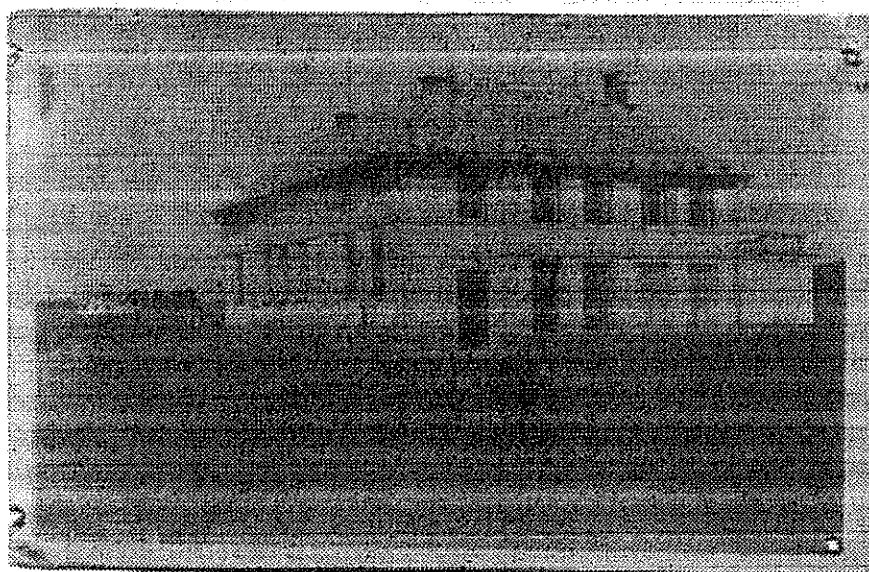

☞ Jiný pohled na
stejnou vesnici ve
stejně době

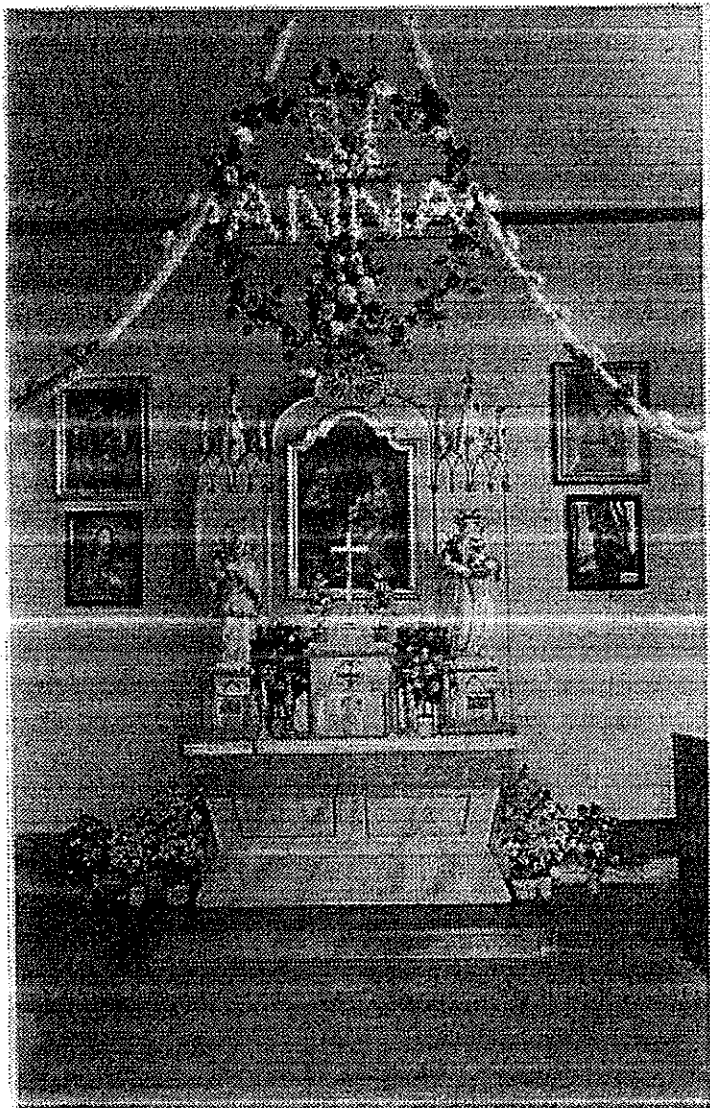
☞ Obec Skalka za
1. republiky

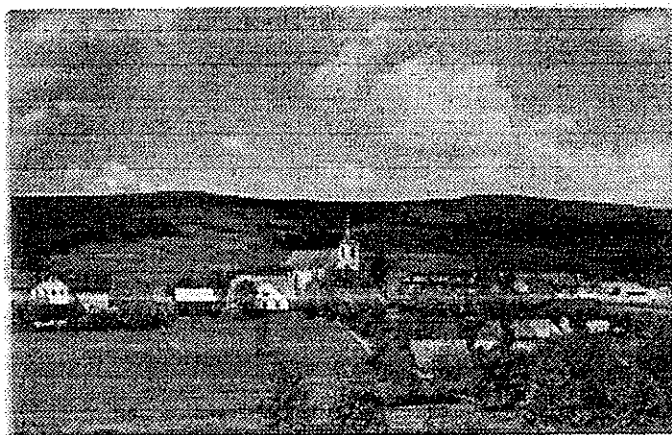
☞ Obec Slatina za
1. republiky

☞ Vamberské
náměstí za 1.
republiky

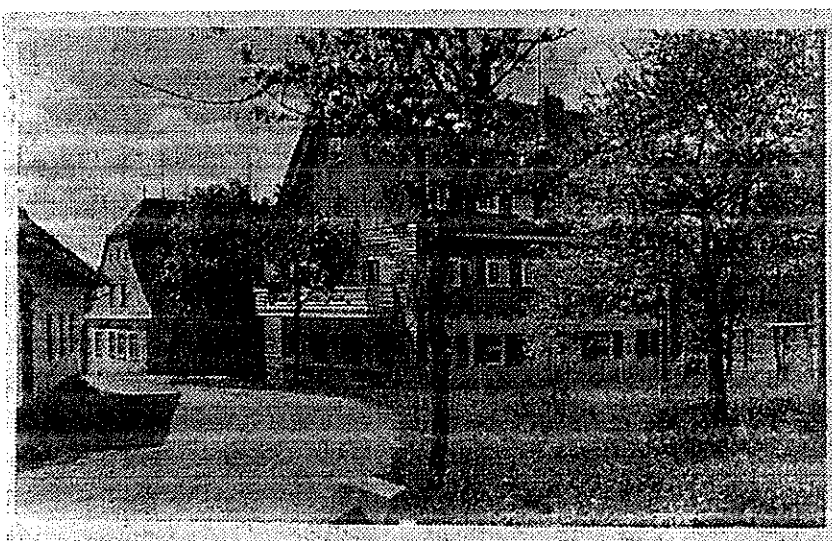
Kaple sv. Anny

✚ Kunštát z let
1. republiky

Černá Voda 1920

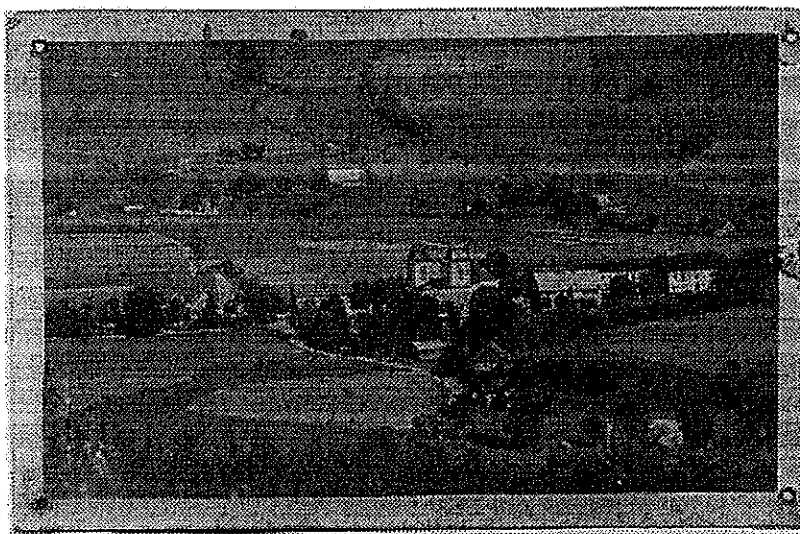

Čihák

Deštné 1931

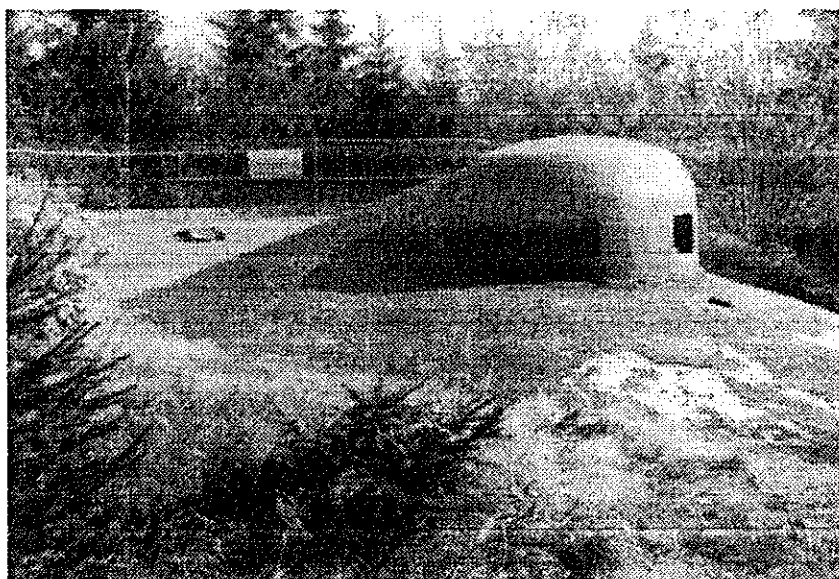

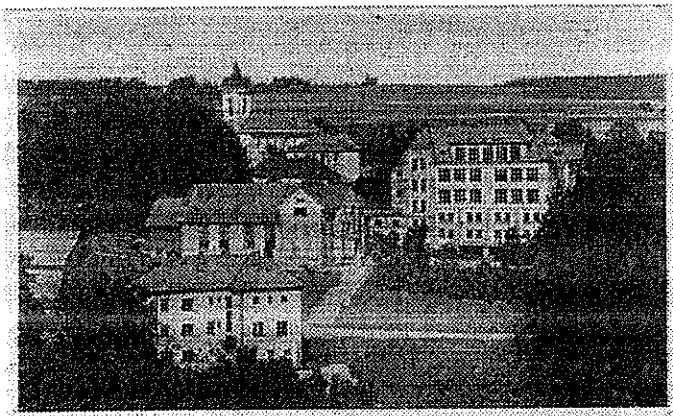
☞ Deštné 1941

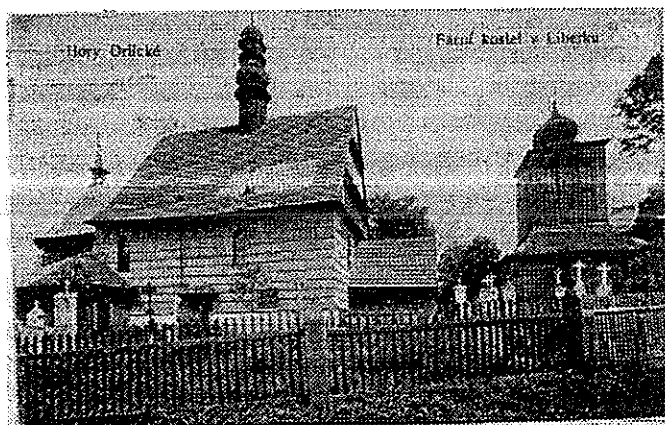
☞ Přibližování
dřeva

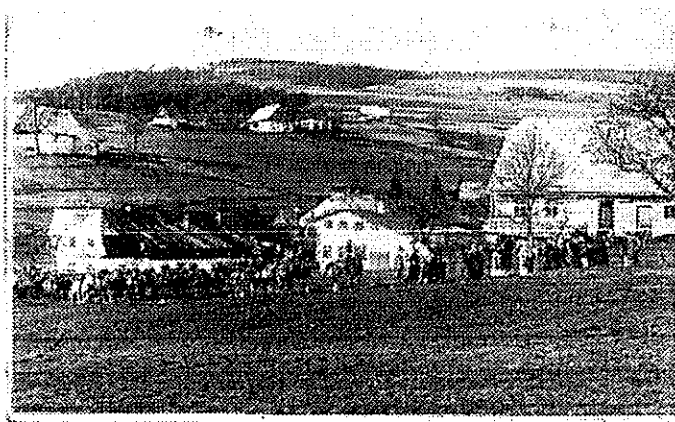
☞ Tvrz Hanička

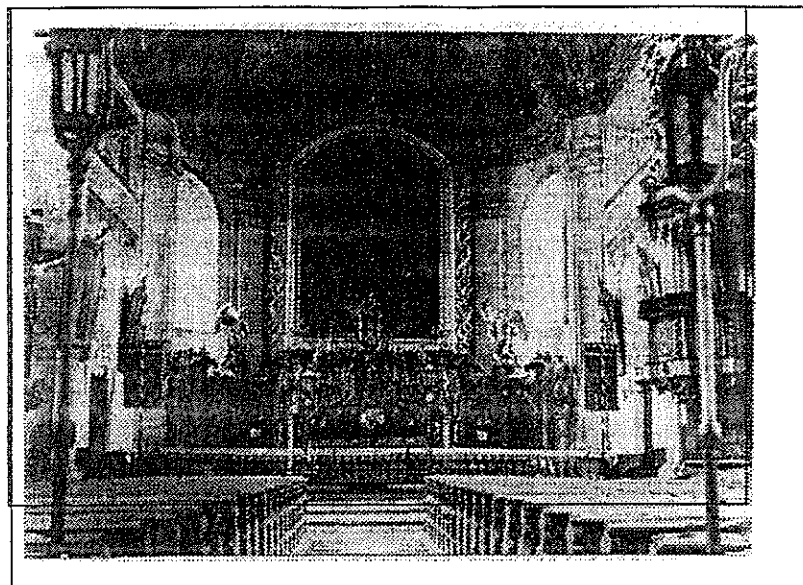
☞ Kunvald za 1.republiky

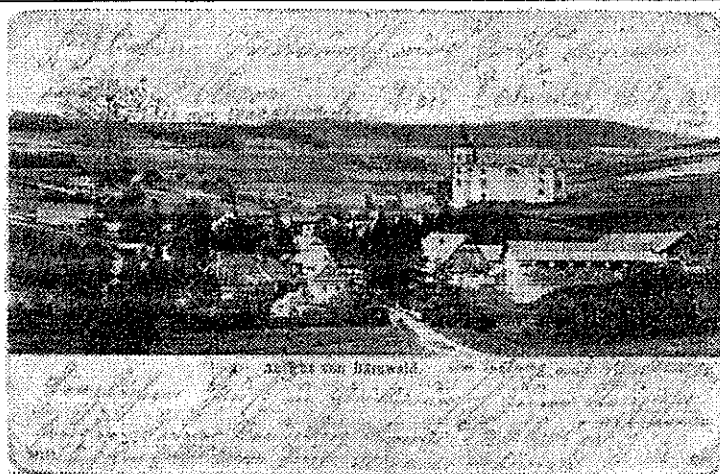
Liberk 1915

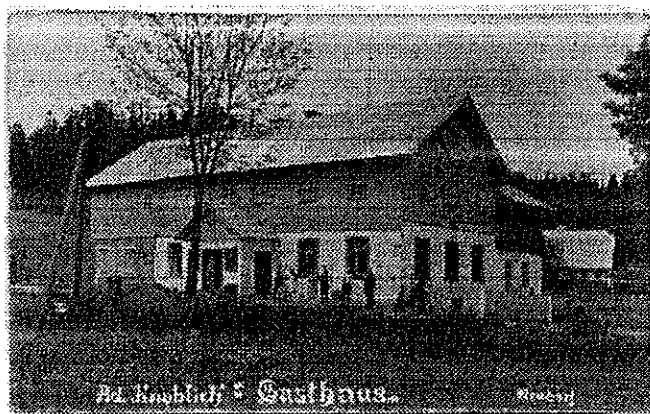
☞ Jízda mládeže na koních v Neratově

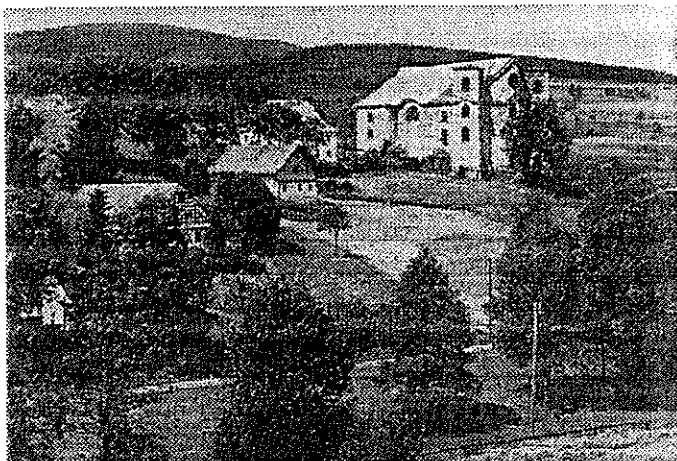
☞ Interiér neratovského kostela před jeho vyhoření

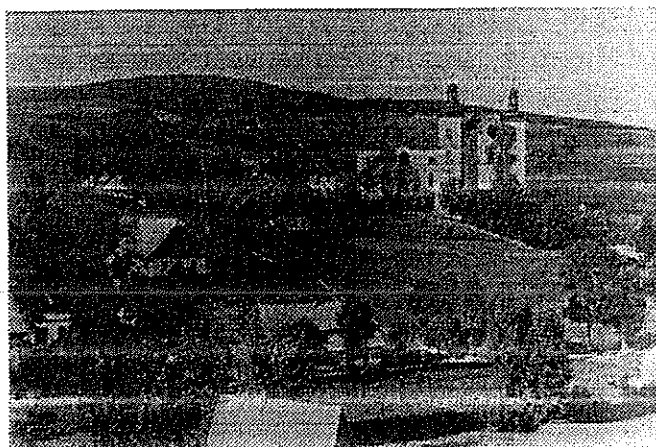
☞ Dobová pohlednice Neratova z počátku tohoto století

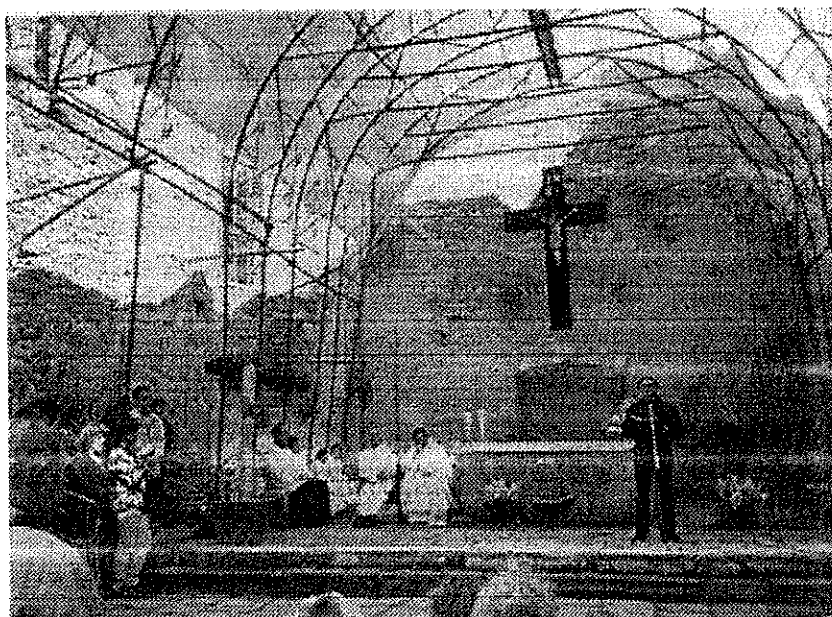
☞ Zámecký hostinec v Černé Vodě

Neratovský kostel po
vyhoření

Neratovský kostel před
vyhořením

Mše v neratovském
kostele 1998

